

MANIPULACIÓ ALS MITJANS

EL REFERÈNDUM DE L'1
D'OCTUBRE

LAIA BODRO COLOMER

TUTOR: MARC ALEMANY MENA

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA

TREBALL DE FINAL DE GRAU

JUNY 2018

Voldria donar les gràcies a l'Anna Estartús, del Col·legi de Periodistes de Girona per posar-me en contacte amb en Jordi Grau. Una part del treball és vostre!

A la meua mare, moltes gràcies per llegir-lo i assessorar-me com has fet sempre amb els meus treballs.

A en Marc Alemany, per la motivació i l'empenta. Ha estat molt fàcil treballar amb tu!

Als amics, per entendre la meua absència, per posposar plans i quedades. Especialment tu, Anna, per esperar-me per anar a la platja. Us ho compensaré!

Als meus nens de dansa, per distreure'm i fer-me feliç cada tarda, fent-me oblidar per unes hores aquesta dissertació.

Gràcies Jordi, per passar-te les vacances mirant pel·lícules dolentes mentre jo escrivia. Per ser-hi, recolzar-me, escoltar-me i aguantar els meus atacs de desesperació.

I per últim, una menció per a Love of Lesbian, la banda sonora del meu TFG.

MANIPULACIÓ ALS MITJANS: EL REFERÈNDUM DE L'1 D'OCTUBRE

Resum

L'1 d'octubre del 2017 és una data que passarà a la història d'Espanya i Catalunya. La celebració del referèndum d'autodeterminació de Catalunya, declarat il·legal per el govern espanyol, va desencadenar un dels episodis més foscos dels últims 40 anys. Aquesta dissertació intenta esbrinar quin va ser el paper d'alguns mitjans de comunicació, com es va informar dels fets i si hi va haver manipulació informativa. Per això s'han seleccionat tres diaris, d'ideologia ben diferenciada, i s'ha analitzat la manera en què es van explicar els successos. Per a poder afirmar si hi va haver manipulació, primer s'ha fet una aproximació al que és la manipulació i com es produeix. Seguidament, s'han descrit els fets a analitzar, s'han contextualitzat, i hem fet una aproximació als mitjans que s'analitzen i als seus grups editorials: El Mundo, El Periódico de Catalunya i El Punt Avui. Per últim, hem analitzat a fons diverses notícies i portades des del 30 de setembre fins al 2 d'octubre.

Paraules clau

Periodisme, manipulació informativa, agenda setting, framing, propaganda, premsa, referèndum, tractament informatiu

MEDIA MANPULATION: THE REFERENDUM OF 1ST OF OCTOBER

Abstract

The 1st of October of the 2017 is a date that will go down in the history of Spain and Catalonia. The referendum on Catalonia's self-determination, which had been declared illegal by the Spanish government, set off one of the darkest episodes of the last 40 years. This dissertation tries to find out which was the paper of some media, how they informed about the facts and if there was informative manipulation. For this purpose, three newspapers with well differentiated ideologies have been selected, and the narration of the facts has been deeply analysed. To be able to conclude whether there was manipulation, firstly it was necessary to define what the meaning of "manipulation" is and how it is produced. Secondly, the events for analysis had to be described and contextualized. Furthermore, an approach to the selected media channels and to their publishing companies has been made. Those are: El Mundo, El Periódico de Catalunya i El Punt Avui. Finally, we've proceed to the in-depth study of several news and front pages from the 30th of September until the 2nd of October.

Key words

Journalism, informative manipulations, agenda setting, framing, propaganda, press, referendum, informative treatment.

ÍNDEX

1 INTRODUCCIÓ 6

- 1.1 Objectius 9
- 1.2 Metodologia 11

2 MARC TEÒRIC 12

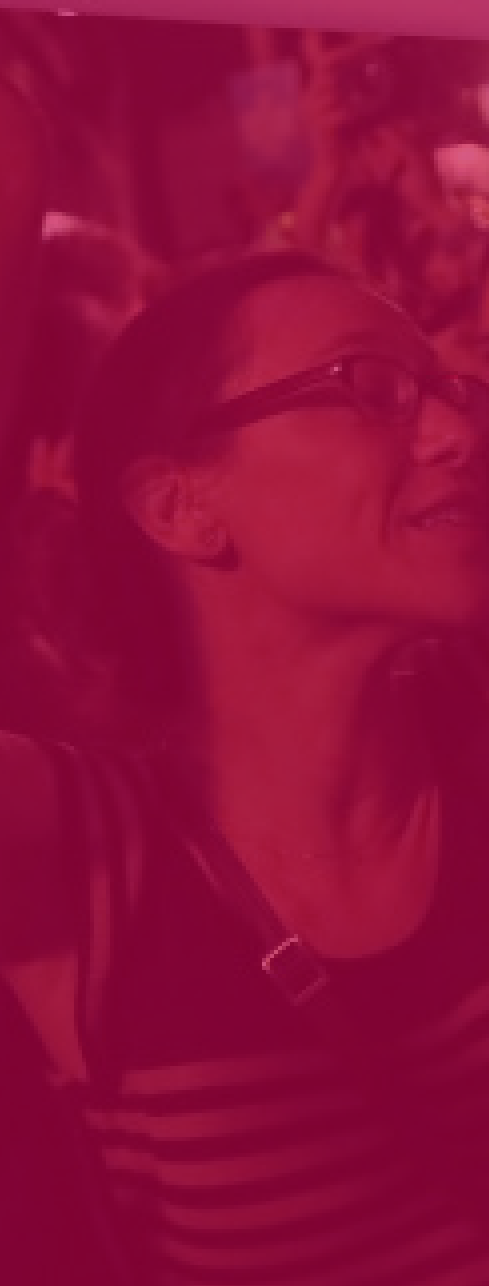
- 2.1 Introducció al marc teòric 13
- 2.2 Què és la manipulació informativa 15
- 2.3 Agenda Setting 16
- 2.4 Teoria del framing 18
- 2.5 Un model de propaganda 19
- 2.6 Les deu estratègies 23

3 ELS FETS 26

- 3.1 Les llavors del procés 27
- 3.2 Escalfant motors pel referèndum 33
- 3.3 La celebració del referèndum 36
- 3.4 Els resultats 40
- 3.5 Després del referèndum 41

4 RADIOGRAFIA DELS MITIANS 43

- 4.1 Grupo Zeta 44
 - 4.1.1 Publicacions 44
 - 4.1.2 Història 45
 - 4.1.3 El Periódico de Catalunya 47
- 4.2 Hermes Comunicacions 52
 - 4.2.1 Publicacions 52
 - 4.2.2 Història 52
 - 4.2.3 El Punt Avui 53
- 4.3 Unidad Editorial 59
 - 4.3.1 Publicacions 59
 - 4.3.2 Història 60
 - 4.3.3 El Mundo 61
- 4.4 Difusió i Finançament públic 64

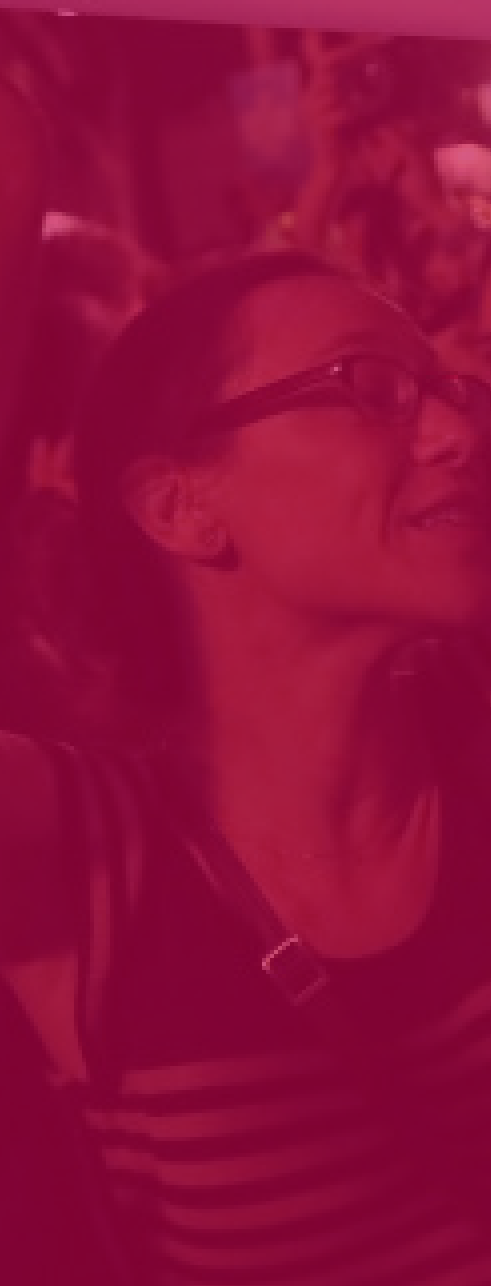
5 ANÀLISI DE LES NOTÍCIES 67

5.1 Dissabte 30 de setembre del 2017	68
5.1.1 Anàlisi de portades	68
5.1.2 Anàlisi de notícies	70
5.1.3 Comparativa	75
5.2 Diumenge 1 d'octubre del 2017	76
5.2.1 Anàlisi de portades	76
5.2.2 Anàlisi de notícies	78
5.2.3 Comparativa	81
5.3 Dilluns 2 d'octubre del 2017	83
5.3.1 Anàlisi de portades	83
5.3.2 Anàlisi de notícies	85
5.3.3 Comparativa	89

6 CONCLUSIONS 91

7 ANNEX 94

8 BIBLIOGRAFIA 125

MANIPULACIÓ ALS MITJANS
El referèndum de l'1-O

1

INTRODUCCIÓ

1. Introducció

L'1 d'octubre es va celebrar a Catalunya un referèndum per a l'autodeterminació, convocat per la Generalitat de Catalunya. Aquest referèndum va ser declarat il·legal des del govern central, ja que la constitució no contempla el dret d'autodeterminació, i per tant, no entra dins el marc legal espanyol.

Tot i la negativa espanyola, el referèndum es va tirar endavant, i el diumenge 1 d'octubre, els catalans van ser cridats a votar. La resposta del govern de Rajoy va ser contundent: Càrregues policials amb violència als que volien votar i impedièn que tanquessin els col·legis electorals.

Davant d'aquestes càrregues, les entitats independentistes i pro referèndum van convocar una vaga general per al dia 3, que va tenir un alt seguiment i manifestacions multitudinàries. El dia es va acabar amb un discurs del rei Felip VI cridant l'atenció als catalans i avalant la resposta del govern espanyol.

En aquestes manifestacions, una de les consignes que es podien sentir era: «premsa espanyola manipuladora». Una part de la població considerava que la premsa estatal havia manipulat els fets ocorreguts durant el referèndum. I en part, potser no anaven equivocats. Repassant les portades de les principals capçaleres estatals, la contundència policial quedava en un segon pla, es justificava en alguns casos i es considerava proporcionada. En canvi, si miraves la premsa catalana, les càrregues eren considerades repressives, abusives, dignes d'un règim dictatorial.

A què es deu aquesta diferència en explicar uns fets? Realment manipula la premsa espanyola com deien els manifestants? Si acceptem això, podríem donar per bones les informacions de la premsa catalana. Però un bon periodista mai ha d'acceptar només com a bona la informació d'una font, per tant, a mi em va sorgir també una altra pregunta: va manipular els fets la premsa catalana?

Sempre m'ha interessat molt la diferent manera en què els diaris expliquen les notícies, mai he cregut la màxima que la premsa és objectiva, i he intentat llegir sempre els fets explicats a dues bandes, i comparar-ho, sobretot arran dels atemptats de l'11 de març del 2004, quan el govern, amb la complicitat dels mitjans, van intentar fer vàlid el relat que l'autor era la banda terrorista ETA.

Amb aquesta investigació, intentarem esbrinar si hi va haver manipulació informativa en la manera com els mitjans de comunicació van explicar els fets al voltant del referèndum. És evident que no es pot tenir com a objecte d'estudi tota la premsa del país, per tant, hem escollit 3 diaris, El Mundo, el Periódico de Catalunya i el Punt Avui, en la seva edició en paper.

Per a poder arribar a descobrir si hi va haver manipulació i de quin tipus, primer de tot desenvolupem una aproximació teòrica a la manipulació en premsa, per a poder-la identificar i conèixer què s'ha estudiat sobre aquest fenomen. La primera part

d'aquesta dissertació explica què és la manipulació informativa, com es produeix i què la motiva.

A la segona part, ens aproximem als tres diaris escollits: una radiografia als seus grups editorials, els seus propietaris, interessos, etc. Saber a qui deuen explicacions aquests diaris ens pot ajudar a entendre una mica més el perquè de la seva línia editorial, així com saber a qui va dirigit el diari, quin perfil té el seu lector. Tot això ens serveix per a poder separar els diaris en diferents ideologies, per a ajudar a entendre més bé per què han explicat les coses d'una manera o d'una altra.

Seguidament, amb els perfils dels diaris definits, analitzem diferents notícies dels dies al voltant de l'1 d'octubre, per a identificar les diferències informatives i identificar la manipulació que va poder haver-hi.

Per últim, exposem les conclusions de la investigació, on donarem resposta als objectius d'aquesta dissertació.

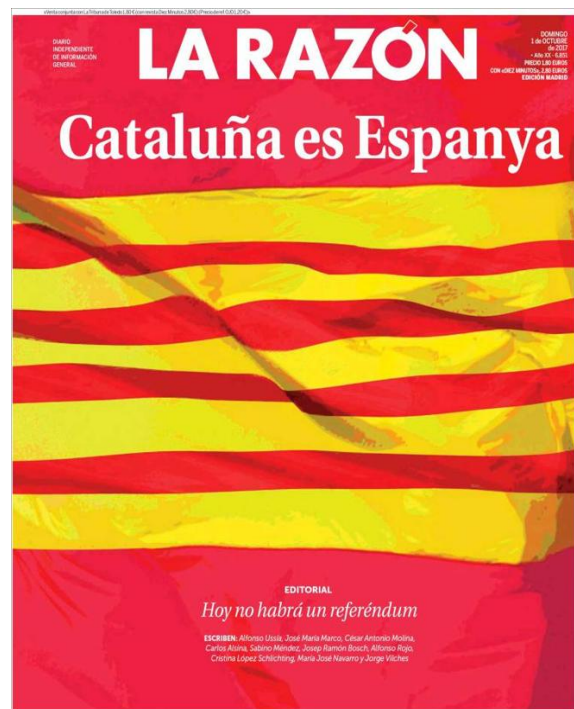
1.1 Objectius

Les relacions entre Catalunya i Espanya no sempre han estat fluides, però s'han tensat des de fa uns anys, sobretot per les reivindicacions independentistes dels catalans. «El procés», com l'han anomenat, ha estat el tema principal de les capçaleres estatals durant bona part de l'any 2017. Però sense dubte, el moment clau va ser amb el referèndum de l'1 d'octubre.

La premsa no ha quedat exclosa d'aquest procés. Gràcies, en part, al tema català, s'ha vist molt més clara la tendència ideològica dels diaris: titulars tendenciosos, fotografies impactants, declaracions atacant als contrincants polítics, etc. De fet, diaris com El Punt Avui han fet una aposta clara per a captar els lectors independentistes, o La Razón, amb una marcada tendència patriota i unionista.

Portada de «El Punt Avui» diumenge 1 d'octubre del 2017. Extreta de: CATALUNYA 1 D'OCTUBRE DEL 2017. Memòria gràfica geolocalitzada d'un dia que mai oblidarem. <<https://catmemoria.cat/premsa/>>

Il·lustració: Portada de "La Razón" Diumenge 1 d'octubre del 2017. Extreta de: CATALUNYA 1 D'OCTUBRE DEL 2017. Memòria gràfica geolocalitzada d'un dia que mai oblidarem. <<https://catmemoria.cat/premsa/>>

Seguint les teories de Noam Chomsky, que afirma que «*Los medios de comunicación de masas actúan como sistema de transmisión de mensajes y símbolos para el ciudadano medio. Su función es la de divertir, entretener e informar, así como inculcar a los individuos los valores, creencias y códigos de comportamiento que les harán integrarse en las estructuras institucionales de la sociedad. En un mundo en el que la riqueza está concentrada y en el que existen grandes conflictos de intereses de clase, el cumplimiento de tal papel requiere una propaganda sistemática.*»¹, hem volgut indagar en com ens han explicat els fets els diferents mitjans de comunicació.

Motivats per aquests fets, la primera resposta a buscar d'aquesta dissertació serà veure si els mitjans escollits van manipular la informació al voltant del referèndum. A partir d'aquesta pregunta, i de la resposta que se n'obtingui, sorgeixen altres preguntes, que complementen l'objectiu principal i que aportaran més dades a la investigació.

És interessant saber quines estratègies van fer servir els mitjans per a manipular l'opinió pública: si van exagerar, amagar o canviar els fets; si van explicar només una part del relat per a què fos favorable a la seva ideologia o si van manipular i tergiversar declaracions. A partir de les conclusions que es treguin d'aquestes investigacions, podrem determinar si hi va haver o no manipulació.

A partir de la ideologia de cada diari, es descobrirà com afecta això a la informació que donen. Per això, sabrem qui és el propietari de cada mitjà, quins interessos té i com pot afectar això a la seva línia editorial. Com afirma Serrano a la introducció de «*Traficantes de la información*»: «*Yo mismo he señalado en decenas de ocasiones que, antes de comenzar a leer un periódico, sintonizar una emisora de radio o sentarse frente a un televisor, debemos de saber quiénes son los dueños de medio*»². Queda clar que per a saber com informa un mitjà, hem de saber qui és el propietari, d'aquesta manera, entendrem més bé el perquè informa d'una manera o d'una altre.

Per tant, un cop fetes les preguntes, l'objectiu d'aquesta dissertació és donar resposta a les tres preguntes que ens formulem a continuació:

«Hi va haver manipulació en la informació dels fets del referèndum de l'1 d'octubre a Catalunya, en els mitjans escollits?»

«Quines estratègies de manipulació hi va haver?»

«Quines diferències hi ha entre cada diari?»

1 CHOMSKY, Noam, HERMAN, Edward. «Los guardianes de la libertad». Barcelona: Austral, 1988

2 SERRANO, Pascual. «Traficantes de Información. La historia oculta de los grupos de comunicación españoles». Madrid: FOCA, 2010

1.2 Metodologia

Per a desenvolupar aquesta dissertació s'han utilitzat dos mètodes: investigació teòrica, configurant tot un marc de coneixement sobre els mecanismes de filtre i triatge de les notícies, i sobre la manipulació informativa, necessari per a poder desenvolupar la investigació empírica, l'anàlisi del tractament informatiu sobre el referèndum de l'1 d'octubre per part de tres mitjans de comunicació.

S'ha realitzat una aproximació teòrica a com funciona la selecció de notícies als mitjans i com s'escull la informació que es publica o no als mitjans. És important conèixer el funcionament de la tria de notícies per a poder començar a conèixer com funciona la manipulació.

També ha estat necessari fer una aproximació a l'estat dels mitjans de comunicació a l'estat espanyol, per a poder conèixer els mitjans que més endavant, s'han analitzat i han estat l'objecte d'estudi.

I finalment, la part teòrica s'ha tancat amb una profunda anàlisi del que és la manipulació informativa, en quins són els mecanismes que s'utilitzen per a què aquesta manipulació passi desapercebuda. S'ha llegit a diferents autors que han intentat dissecar la manipulació i com els mitjans expliquen el món.

En segon lloc s'ha fet una investigació sobre els fets a analitzar: el referèndum de l'1 d'octubre. Per a poder donar profunditat, s'acompanya d'una contextualització. S'ha cregut important dotar de context històric el referèndum, per a poder entendre millor perquè s'ha arribat a la situació que s'estudia. Aquest apartat no pretén ser una anàlisi del que va passar, simplement relata els fets, sense entrar en batalles ideològiques. És només una explicació «del procés», que posa en context el que s'analitzarà més endavant.

L'objecte d'estudi de la dissertació és la manipulació informativa sobre el referèndum de l'1 d'octubre a 3 diaris escollits: El Mundo, El Periódico i el Punt Avui. Per això, la següent part de la dissertació s'ha basat en una anàlisi dels grups editorials propietaris d'aquests diaris: Grupo Unidad Editorial, Grupo Zeta i Hermés Comunicacions. Aquesta investigació s'ha dut a terme, per una part amb obres sobre els propietaris del periodisme a Espanya, i per l'altre, recerca online sobre els grups i els diversos conflictes i interessos que aquests tenen. S'han buscat les dades de difusió (OJD) i les fonts de finançament

Per últim, s'ha emprat un treball de camp de les notícies publicades als diaris sobre el referèndum de l'1 d'octubre. S'han estudiat portades, mides de les notícies, s'han comparat unes amb les altres, i amb els fets, per a saber com tracten les notícies uns i altres.

MANIPULACIÓ ALS MITJANS
El referèndum de l'1-0

2

MARC
TEÒRIC

2.1 Introducció al marc teòric

El codi deontològic del col·legi de periodistes de Catalunya, en el seu primer punt, és força clar en referència a la bona praxi de la informació. «El professional del periodisme està compromès amb la recerca de la veritat i, conseqüentment, té l'obligació d'acostar-se a la realitat dels esdeveniments amb la màxima fidelitat possible. Els mitjans han d'observar sempre una clara distinció entre les informacions i les opinions, difondre únicament informacions contrastades amb diligència, i evitar la difusió de conjectures i rumors com si es tractés de fets.³» És interessant la primera frase: el professional està compromès amb la recerca de la veritat.

Així doncs, tal com diu el primer criteri del codi, el professional ha d'acostar-se la realitat dels esdeveniments amb la màxima fidelitat possible. Però essent així, com és que una mateixa informació pot variar, depenent del mitjà on es llegeix? Vol dir això que existeix la manipulació? La resposta és no. Les informacions varien d'un mitjà a l'altre per què varia l'angle de visió en què ens expliquen els fets. Per exemple, una anècdota entre amics pot variar molt depenent de quin amic l'explica, ja que la vivència de cada un és diferent.

Per més que es vulgui creure en una premsa objectiva, en la pràctica, l'objectivitat és impossible, ja només amb l'elecció d'una notícia o una altre, ja s'està mostrant una subjectivitat. Per això, les notícies varien d'un diari a l'altre, per la seva diferent interpretació dels fets. Tot i això, quedar-se només amb una diferent interpretació de les notícies és quedar-se amb una anàlisi molt simple.

El model de comunicació dels mitjans els atorga el paper de transmissor de la informació. Selecciona les fonts i envia un missatge al receptor, és a dir, l'audiència. Si ens fixem en la teoria del construccionisme, considera que la realitat es construeix a través de la interacció social, per això el llenguatge té un paper fonamental en aquestes teories.

Es considera la realitat social com una construcció, no té existència amb independència dels actors que hi donen forma i el llenguatge que permet dotar-la de context. Una de les parts més interessants sobre aquesta ideologia és quan parla sobre l'objectivitat: Al parlar de la construcció de la realitat a través de les interpretacions que en rebem, la subjectivitat queda implícita.

Per això, parlem de subjectivitat o mentides? Serrano afirma que *«sin duda la mentira es frecuente (...) però no es excesiva porque los medios saben que su abuso, en la medida en que es frecuentemente descubierto les hace perder una credibilidad que es muy difícil de recuperar⁴»*. Per tant, la manipulació existeix, però de manera suau, camuflada per a què difícilment pugui ser identificada.

3 COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA. Codi deontològic [en línia]. Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya <<https://www.periodistes.cat/codi-deontologic>> [Consulta: 6 abril 2018]

4 SERRANO, Pascual. «Desinformación. Como los medios ocultan el mundo». Barcelona: Ed. Penínusla, 2008.

No són pocs els autors que s'han fet la mateixa pregunta, i han estudiat com els governs han utilitzat la premsa, suposadament lliure, per a modelar l'opinió pública cap al que els és més favorable.

Noam Chomsky, lingüista americà, molt crític amb la premsa, fa una reflexió sobre el paper de la premsa en una democràcia: «*Una idea alternativa de democràcia es la de que no debe permitirse que la gente se haga cargo de sus propios asuntos a la vez que los medios de información deben estar fuerte y rígidamente controlados.*⁵»

Segons Chomsky, la premsa fa la funció de controlar a la població, de modelar l'opinió pública perquè s'acceptin tot tipus de mesures polítiques. De fet, només fan la funció de relacions públiques de les elits que pensen, perquè segons creuen aquestes elits, la població no està capacitada per pensar, i ells ho han de fer per la resta. I per a què tot sigui assimilat, la premsa ho explica a la població. «*Hay que domesticar al rebaño desconcertado, y no dejarle que brome y pisotee y destruya las cosas*⁶.»

Per tant, segons Chomsky, el que llegim a la premsa és merament propaganda per a dirigir a la societat cap a on vol. En un estat totalitari, la societat està controlada a cops, però en una democràcia, això no és possible. Així, per a controlar la ciutadania, s'utilitzen les tècniques de propaganda, «*la propaganda es a la democracia lo que la cachiporra al estado totalitario*⁷».

Deixa clar, doncs, en reiterades ocasions, que la premsa fa una funció purament propagandística, i que el que expliquen, està modificat perquè els governs i les elits en surtin beneficiats.

Seguint aquesta línia, l'escriptor francès Sylvain Timsit va elaborar les deu estratègies de la manipulació informativa⁸. En aquesta llista, explica les deu estratègies que els mitjans fan servir per al control de l'opinió pública. No disten gaire de les que Chomsky i Hermans analitzen a «*Los guardianes de la libertad*» (1988), tot i que posen molt més èmfasi en la concentració dels mitjans en grans grups empresarials. En ella, Chomsky i Hermans analitzen el model de propaganda que els mitjans de comunicació utilitzen, i el divideixen en cinc filtres essencials.

Pascual Serrano també apunta a aquesta concentració empresarial com a culpable de la manipulació informativa. En la seva obra «*Traficantes de información*» (2010), detalla tots els grans grups empresarials espanyols i com aquests s'han relacionat entre ells al llarg dels anys. «*Yo mismo he señalado en decenas de ocasiones que, antes de comenzar a leer un periódico, sintonizar una emisora de radio o sentarse frente a un*

5 CHOMSKY, Noam; RAMONET Ignacio (1995). *Como nos venden la moto. Información, poder y concentración de medios*. Barcelona: Icària

6 CHOMSKY, Noam; RAMONET Ignacio (1995). *Como nos venden la moto. Información, poder y concentración de medios*. Barcelona: Icària

7 CHOMSKY, Noam; RAMONET Ignacio (1995). *Como nos venden la moto. Información, poder y concentración de medios*. Barcelona: Icària

8 TIMSYT, Sylvain. *Estrategias de manipulación* [En línia] França, 2002
<<http://www.syti.net/ES/Manipulations.html>> [Consulta: 5 abril 2018]

*televisor, debemos de saber quiénes son los dueños del medio*⁹», per tant, de les seves paraules deduïm la influència que la propietat d'un mitjà pot tenir en com expliquen les notícies. També és curiós veure com mitjans que suposadament lluiten per la mateixa audiència i que són competència l'un de l'altre, tenen interessos comuns en altres projectes de comunicació. Però sobretot, és interessant veure les relacions que aquests mitjans tenen amb la política espanyola, i sobretot, la influència que hi poden tenir.

Una altre de les raons per les diferències d'informació entre mitjans,, en què la majoria dels autors coincideixen, és la publicitat. Alejandro Echevarria, president de Mediaset Espanya, afirmava que Telecino és «*una empresa que produce televisión para vender publicidad*». Tot i que després va dir que s'havia tret de context¹⁰, la frase serveix per a il·lustrar el que la publicitat significa per als mitjans. Depenen d'ella per a la seva subsistència, i per tant, està influenciada per les grans marques. Un factor important que també s'ha d'analitzar al parlar de manipulació als mitjans.

En aquest apartat de la dissertació veurem com els autors han dissecionat la manipulació dels mitjans, intentant trobar les causes i justificar, si és que això és possible, el perquè d'aquesta desinformació.

Però, per a poder identificar la manipulació, primer s'ha de conèixer com funcionen els mecanisme de selecció de notícies. Per això, en primer lloc, es fa una aproximació a la teoria de *l'agenda setting* i a la del *framing*.

2.2 Què és la manipulació informativa

Per a saber com es desinforma, abans hem de saber què és l'informació. Com a informació entenem un conjunt de dades que constitueixen un missatge, que aporta un coneixement o estat al receptor del missatge. En periodisme i comunicació, la informació són un conjunt de successos que s'expliquen, i constitueixen l'objecte de la professió. Sense informació, no existeix el periodisme.

Per tant, la desinformació o la manipulació informativa és l'acció deliberada per a què els receptors de la informació quedin en la ignorància o desconeixement. Per a què sigui considerat manipulació informativa hi ha un concepte clau: la intencionalitat.

Els errors en les rutines periodístiques també formen part de la desinformació, cosa que ajuda a què existeixi la manipulació, però sense dubte, la manipulació més comuna i perjudicial és la que es fa amb la intenció d'enganyar, amagar o confondre al receptor del missatge.

9 SERRANO, Pascual (2010). *Traficantes de Información. La historia oculta de los grupos de comunicación españoles*. Madrid: FOCA

10 EL PAÍS. *El sector televisivo depende de los ciclos publicitarios*. [En línia]. Madrid: El País, 21 juny 2004. <https://elpais.com/diario/2004/06/21/economia/1087768807_850215.html> [Consulta: 7 abril 2018]

La Real Acadèmia Espanyola defineix el concepte de desinformar com: «1. tr. Dar información intencionadamente manipulada al servicio de ciertos fines . 2. tr. Dar información insuficiente u omitirla¹¹»

La RAE també apunta a la intencionalitat com a concepte clau de la desinformació. Per tant, només parlarem de manipulació quan hi hagi la intenció d'enganyar o confondre a l'audiència.

Per a Ángeles Díez, no fa falta ni la manipulació en el sistema actual, en tenen prou amb retallar la realitat, que ens ofereixen com a realitat única. El ciutadà es troba sol davant la televisió, ràdio i diari, i d'aquí en forma la seva realitat¹².

2.3 Agenda Setting de McCombs

Amb la selecció de les notícies i informacions, dirigeixen l'atenció del públic i influeixen en la percepció de quins són els temes més importants del dia. Per això és important l'establiment de l'agenda per part dels mitjans.

Els mitjans no tenen la capacitat de decidir el que el públic pensa, però sí que influeixen en què ha de pensar l'audiència aquell dia. Això és l'agenda. I gràcies a l'agenda dels mitjans, el públic organitza la seva pròpia agenda. És a dir, els mitjans estableixen l'agenda del públic. Aquest paper consisteix en la seva influència sobre la rellevància d'un tema, sobre si un gran nombre de persones pensen que val la pena tenir una opinió sobre el tema.

De tota manera, no és una influència deliberada i premeditada, sinó «*mas bien el resultado no buscado de esa necesidad de los medios informativos de seleccionar y destacar un puñado de cuestiones como las noticias más relevantes del momento*¹³».

Aquesta influència dels mitjans en l'agenda del públic, també compromet l'agenda política, ja que s'estableix en funció del que interessa a la opinió pública, que és el que els mitjans han decidit que interessi. Per tant, ens trobem amb tres agendes: la mediàtica, la pública i la política, que es retroalimenten les unes a les altres, però on la mediàtica té un pes més important que les altres.

Walter Lippman, a l'obra «*La opinión pública*», comença a descriure el que és l'agenda, tot i que no l'anomena així. Lippman, en el primer capítol, anomenat «*El mundo exterior y nuestras imagenes mentales*», descriu com les persones formen la idea mental del que passa al món. «*[El hombre] Está aprendiendo a ver con la mente*

11 REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. «Desinformación» [En línia] Madrid: RAE, 2009. <dle.rae.es/srv/fetch?id=D6c3AyF> [Consulta 23 abril 2018]

12 SERRANO, Pascual. «Desinformación. Como los medios ocultan el mundo». Barcelona: Ed. Península, 2008.

13 MCCOMBS, Maxwell. «Estableciendo la agenda. El impacto de los medios en la opinión pública y en el conocimiento». Barcelona: Paidós, 2006

*vastos sectores del mundo que antes no podía ver, tocar, oler, oír o recordar. Poco a poco se hace una idea mental fidedigna del mundo que no alcanza.*¹⁴». També descriu la opinió pública com aquelles imatges influïdes per grups de persones o per individus que actuen en nom de grups. És a dir, que la opinió pública es forma gràcies a la influència d'algú. I aquest algú, solen ser els mitjans de comunicació, escollint el que és rellevant i el que no.

Don Shaw i Maxwell McCombs van sotmetre la teoria de l'*agenda setting* a una prova empírica: van comparar el repertori de temes que trobaven importants els votants de Chapel Hill¹⁵, a les eleccions de Carolina del Nord el 1968, amb els temes destacats a l'agenda mediàtica. Amb aquest estudi, van establir una relació entre els temes destacats en les notícies amb els temes importants per el públic. Així van demostrar que l'agenda mediàtica estableix l'agenda del públic el que confirmava la teoria.

McCombs deixa clar que aquesta teoria no postula uns efectes totpoderosos als mitjans, ni dóna un paper de mers autòmats sense pensament a l'audiència, però sí que atorga un paper important als mitjans. Al final, els mitjans ajuden a construir la visió del món, però la opinió la crea cada individu.

Per altre banda, l'individu tendeix a posar l'atenció en les notícies que són més fidels a les seves opinions, així que els votants solen escoltar sobre els temes que el partit polític que més els agrada parla. Així, McCombs i Shaw van arribar a la següent pregunta. La agenda mediàtica escull els temes de l'agenda pública, o pel contrari, és l'agenda política? Per això van separar als votants indecisos amb una preferència clara en 3 bàndols, i se'ls va comparar amb la cobertura informativa que s'havia fet. El resultat va ser favorable a la teoria de l'*agenda setting*.

A l'epíleg del seu llibre, McCombs afegeix el paper dels mitjans digitals a la teoria. A internet es troben moltíssimes fonts d'informació: portals de notícies, pàgines de les institucions, biblioteques, etc. Això fa que el ventall d'on obtenir la informació sigui molt més ampli, i que, per tant, sigui molt més difícil que els mitjans estableixin l'agenda. McCombs indica que tot sembla vaticinar el final de l'establiment de l'agenda, però a la vegada ho posa en dubte, igual que molts dels pronòstics sobre el futur de les tecnologies, que no s'han arribat a complir mai.

Una de les raons per les quals McCombs dubta d'aquest final, és que la majoria de llocs d'internet són sucursals dels mitjans de comunicació tradicionals o propietat dels grans grups mediàtics. També exposa el poc tems que perd la gent per informar-se: ningú es dedicarà a buscar sobre les informacions, sinó que llegirà el primer resultat del buscador o el que ja coneix.

14 LIPPMAN, Walter. «La opinión pública». Madrid: Ed. Lagre, 2003

15 MCCOMBS, Maxwell. «Estableciendo la agenda». Barcelona: Paidós, 2006

2.4 Teoria del *framing*

Per a definir una situació, per a construir-la, les persones ho realitzen d'acord amb uns principis d'organització que estructurin els esdeveniments. És a dir, es defineixen les situacions per a construir la realitat.

Per a definir una situació les persones ho han d'identificar una certa estructura d'interaccions, expressions, comportaments, valors que són adequats per a cada moment. En altres paraules, s'ha de definir el marc (*frame*) on es desenvolupa cada situació.

El marc és el sistema de premisses, d'instruccions necessàries per a desxifrar, per a donar un sentit, al flux d'esdeveniments¹⁶. Implica expectatives de tipus normatiu, estableix els límits del comportament apropiat a cada cas.

En comunicació, aquesta teoria s'anomena teoria del *framing*. Fa referència al procés en el qual els mitjans marquen els esdeveniments. El *framing* torna a posar èmfasi en l'absència d'objectivitat: els periodistes i professionals de la comunicació interpreten i emmarquen la realitat a través de les seves experiències, ideologies i preferències. Encara que no és un fet conscient, l'experiència vital prèvia influeix en la redacció de les notícies.

Quan es seleccionen uns aspectes de la realitat per sobre d'uns altres, quan s'interpreta una causa, quan es fa un judici moral, quan s'assigna una definició a un fet, o fins i tot quan es fa una recomanació de tractament dels fets, s'està emmarcant en un context o en un altre, i per tant, s'està condicionant la realitat a aquest marc.

Aquests marcs no només doten de context, sinó que limiten, obvien certs aspectes al crear un marc concret. Quan es dona més importància a un fet que a un altre, s'estan ignorant aspectes de la realitat, fent que la construcció de la realitat quedi condicionada per això. Ara, emmarcar les informacions i els fets és indispensable per a la comprensió i construcció de la realitat.

Però el *framing* no és la única teoria que és crítica amb l'objectivitat. El construccionisme argumenta que la realitat social és una construcció, així que les interpretacions que se'n fan són subjectives, per tant, el receptor del missatge rep la realitat a través de l'emissor, sempre hi haurà una interpretació subjectiva.

Diversos autors han assenyalat a la producció de les notícies com a causa de la falta d'objectivitat de la informació. Kline (1982) estableix 4¹⁷ biaixos:

16 ESTRADA ALSINA, Anna; RODRIGO ASINA, Miquel. «Teories de la Comunicació» Barcelona, UOC, 2009.

17 RODRIGO ALSINA, Miquel. «La Producció de la notícia». Barcelona: Ed. paidós, 1989

1. El biaix de contingut. Es reflexa l'orientació del mitjà, en com interpreta i explica els fets.
2. El biaix de les fonts. L'elecció de les fonts, de qui parla o analitza un esdeveniment.
3. El biaix temàtic. Al explicar un fet, el periodista escull un marc per a que sigui comprensible per a la resta.
4. El biaix retòric. L'organització del discurs, les paraules, com es relacionen els fets porta a una interpretació o una altre.

2.5 Un model de propaganda, de Chomsky i Herman

Pascual Serrano, a la seva obra *«Desinformación, Cómo los medios nos ocultan el mundo»* (2008), afirma que l'elecció de les notícies que van a les portades és una clara mostra de que la objectivitat no existeix en el periodisme. L'elecció d'una notícia o una altre dóna a entendre la seva posició en certs temes. Per això, Serrano considera fonamental conèixer com funciona la selecció de notícies.

L'obra més completa sobre aquest tema és *«Los guardianes de la Libertad»* de Noam Chomsky i Edward S. Herman (1988). Els autors descriuen els filtres que *«se ocupan de trazar los vericuetos a través de los cuales el dinero y el poder tamizarán las noticias hasta dejar las listas para su publicación, marginarán las discrepancias y permitirán que el gobierno y los intereses privados dominantes difundan un mensaje adecuado para el público»*¹⁸. Aquests filtres determinen que és interessant i què no, el que és notícia o no, estan estretament relacionats amb l'*agenda setting* (veure apartat 2.3). Amb aquests filtres, que estan tan mecanitzats dins de la rutina d'un periodista, que ell mateix no és conscient de que hi són, s'imposa una ideologia, es substitueix la realitat per la que els mitjans ens volen explicar.

Tot i que se sap que això passa, no hi ha cap control sobre els mitjans. Concha Mateos, professora de periodisme a la Universitat Rey Juan Carlos, afirmava en un article que: *«En los noticieros televisivos se cocina de muy malas maneras, pero nuestra sociedad devora el alimento basura con total algarabía. Y mayor impunidad. No hay inspección sanitaria informativa, ni a los telediarios se les exige una etiqueta en la que se indiquen sus ingredientes, su elaboración, nada garantiza que la dosis de noticias que tomamos de la televisión haya sido contrastada adecuadamente.»*¹⁹ Els periodistes, que solen treballar en condicions força precàries, no qüestionen per por a perdre la feina, així que accepten el que els manen, encara que suposi deixar de seguir la bona praxi periodística, i la immediatesa en la que està instal·lada la premsa, la lluita per ser el primer en donar la notícia, fa que no es tingui ni temps ni recursos per a contrastar i verificar el que es diu.

18 CHOMSKY, NOAM; HERMAN, EDWARD S. "Los Guardianes de la Libertad". Barcelona, Ed. Austral, 2013

19 MATEOS, Concha. «Noticias televisivas genéticamente modificadas» [En línia]. Madrid: Rebellion.org, 8 maig 2008. <<http://www.rebellion.org/noticia.php?id=67100>> [Consultada 23 abril 2018]

1r filtre: Magnitud, propietat i orientació dels beneficis dels mitjans de comunicació

La tendència dels grups empresarials de la comunicació és la concentració. Les petites empreses de comunicació, els diaris petits, tenen dificultats per a sobreviure i acaben desapareixen o són absorbits per grans grups. Una de les principals barreres d'entrada al mercat, és l'alt cost que suposa posar en marxa un mitjà, que impossibilita que existeixin mitjans sense l'ajuda de grans empresaris o empreses que recolzin els projectes.

Darrere dels mitjans de comunicació sovint s'hi troben poderosos grups empresarials que, gairebé mai, tenen a veure amb la comunicació, i que l'únic que busquen és l'obtenció de beneficis.. Dins de l'accionariat del grup PRISA (El País, Cadena SER, entre altres), hi trobem Bancs Internacionals, The Hong Kong and Shanghai Banking Corporation (HSBC), diferents Fons d'Inversió Internacionals (com per exemple Amber Capital) i fins i tot algun sultà Catari.²⁰²¹ Substantiu és, també, que dins el consell editorial s'hi trobi Felipe González, expresident socialista. Pot un mitjà de comunicació informar amb independència sobre qualsevol tema amb aquests noms a l'accionariat? Es fa complicat de creure. Que en el consell d'administració d'un diari hi hagi empresaris, en lloc de periodistes i especialistes en comunicació, fa que la prioritat sigui el benefici econòmic, enlloc de la informació. Aquest fet provoca situacions tan absurdes com la que relata Pascual Serrano a «Desinformación» (2008): «Los miembros de un sindicato de periodistas me confesaban que cuando durante una negociación salarial con una gran empresa de comunicación propusieron vincular el aumento de la tirada del periódico a incentivos laborales para los trabajadores, la dirección les respondió que no era esa su política, si quisieran aumentar la tirada les bastaba con regalar un DVD o una vajilla.²²».

La diversitat de grups empresarials no implica necessàriament pluralitat, tot el contrari. Ramón Reig assenyalà que els grups, més que competir, col·laboren entre ells²³. El pluralisme al final resulta ser un miratge. Es pot criticar però no qüestionar a fons ni amb insistència. Això és conseqüència de que molts dels accionistes d'un grup empresarial propietari d'un mitjà de comunicació, tenen interessos en altres grups empresarials, que són propietat, a la vegada, d'un altre mitjà de comunicació.

Chomsky i Herman arriben a la conclusió que «las empresas dominantes en los medios de comunicación son grandes negocios, están controladas por personas muy poderosas o por directivos sometidos a severas limitaciones por parte de los propietarios

20 SANCLEMNTE, Javier. «El País da miedo» [En línia] Madrid: El Diario, 5 de juny 2016.

<https://www.eldiario.es/zonacritica/Pais-da-miedo_6_523607655.html> [Consulta 31 maig 2018]

21 FORCADA, Daniel. «Sorpasso històric en Prisa: Los Polanco dejan de ser los principales accionistas». Madrid: El Confidencial, 13 juliol 2016.

<https://www.elconfidencial.com/comunicacion/2016-07-13/prisa-amber-capital-accionistas-amber-cebrian_1231423/> [Consulta 31 maig 2018]

22 SERRANO, Pascual. «Desinformación. Como los medios ocultan el mundo». Barcelona: Ed. Penínusla, 2008.

23 REIG, Ramón. «Los dueños del periodismo. Claves de a estructura mediática mundial y de España». Barcelona: Ed. Gedisa, 2011.

y otras fuerzas orientadas había los beneficios del mercado, y están estrechamente unidas y tienen importantes intereses comunes con otras grandes empresas, con los bancos y con el gobierno.²⁴»

zon filtre: Per a fer negocis es necessita el beneplàcit de la publicitat

La publicitat actua avui dia encara, com a factor de desigualtat. Un diari que atreia menys publicitat, havia d'augmentar el preu de venda, reduint les vendes i deixant un superàvit menor per a invertir i millorar les seves possibilitats de venda. Per això, la publicitat ha ajudat a la desaparició de molts mitjans de comunicació que no han tingut o no han sabut atreure la publicitat necessària per a ser viables. La crisi econòmica dels últims anys ha estat un bon exemple: la desaparició del diari Público en format paper, l'any 2012²⁵, n'és un clar exponent.

Chomsky i Herman afirmen que *«con la publicidad, el mercado libre no ofrece un sistema neutral en el que finalmente decide el comprador. Las elecciones de los anunciantes són las que influyen en la prosperidad y la supervivencia de los medios²⁶»*. Com més publicitat, més beneficis, que poden ser usats per a guanyar presència al mercat i debilitar més a la competència, cosa que els donarà més beneficis, més presència, etc.

Aquesta dependència en la publicitat fa que els mitjans acusin molt més les èpoques de crisi financera, així com perjudiquen la premsa dirigida a les classes socials d'un nivell adquisitiu baix. Un mitjà que tingui un públic d'alt nivell adquisitiu, tindrà molta més publicitat, i serà més cara que un diari que està dirigit a la classe obrera. Per tant, és indubtable que la publicitat actua com a agent de selecció natural per a la supervivència d'un mitjà.

Serrano també destaca que la publicitat redueix el nivell cultural dels continguts, ja que al final, els mitjans no venen informació, sinó que venen audiències. Depenent de l'audiència que tenen, vendran la publicitat més o menys barata. Això redueix a l'espectador o lector en un número per oferir a les empreses de publicitat. *«Por eso una revista semanal regala unas chanclas de verano que valen más que la revista, porque así consigue unas altas cifras de tirada con las que ofrecerse -ofrecernos- a los anunciantes. Ponga su publicidad aquí que yo tengo medio millón de personas a las que colocaré este folleto de revista.²⁷»*

24 CHOMSKY, NOAM; HERMAN, EDWARD S. "Los Guardianes de la Libertad". Barcelona, Ed. Austral, 2013

25 PUBLICO. «'Público' cierra su edición de papel». [En línia] Madrid: Diari Público, 24 febrer 2012 <<http://www.publico.es/actualidad/publico-cierra-edicion-papel.html>> [Consulta 23 abril 2018]

26 CHOMSKY, NOAM; HERMAN, EDWARD S. "Los Guardianes de la Libertad". Barcelona, Ed. Austral, 2013

27 SERRANO, Pascual. «Desinformación. Como los medios ocultan el mundo». Barcelona: Ed. Penínusla, 2008.

D'altra banda, el que inverteixen en publicitat les empreses serveix per a assegurar-se que no apareixen notícies negatives de l'empresa a la premsa²⁸. Un exemple el troben en un cas on les torres de refrigeració de El Corte Inglés van ser responsables d'una epidèmia de legionella a Múrcia, l'estiu del 2001²⁹. Va passar inadvertit a la premsa, ningú va qüestionar el perquè, ningú es va fer preguntes³⁰. La raó? El Corte Inglés inverteix més de 150 milions d'euros en publicitat als mitjans de comunicació³¹.

3er filtre: El Subministre de notícies als mitjans de comunicació

Els mitjans es veuen obligats a reduir costos per poder donar rendibilitat a les empreses. Una manera de disminuir costos és la reducció de personal, és a dir, menys periodistes en nòmina, fet que genera la concentració de corresponents en espais on solen passar coses, com per exemple el Congrés dels Diputats. Segons un estudi de la Universitat Camilo José Cela de Madrid, a càrrec de Javier Mayoral, «8 de cada 10 fuentes ofrecen una versión sobre lo acontecido que no encuentra réplica de otras fuentes. Esto significa que se usan pocas fuentes (sólo 0,71 por pieza en el conjunto de los 570 informativos analizados). Significa también que el periodista acostumbra a respetar o asumir la versión proporcionada por la fuente. Significa, en fin, que los medios no cuestionan un relato que debería suscitar más recelos, pues en el 79% de los casos la información que aporta el informante afecta de manera clara a los intereses particulares de la fuente³²». Per tant, quan la informació arriba als lectors, en la majoria dels casos no ha complert la màxima del periodisme: contrastar la informació per a verificar-la, consultant diverses fonts que confirmen els fets.

Al no tenir recursos, s'usen com a fonts les mateixes institucions, sabent que aquestes donaran la informació que més els convingui, amagant i exagerant el que faci falta per a no sortir-ne perjudicats. Serrano posa com a exemple una redacció d'un diari local, on els periodistes van a les rodes de premsa i transcriuen el relat que la institució, polític o organitzador els ha explicat, sense buscar cap més font ni informació. El que col·loquialment es coneix com a «vendre la moto». Com que aquests diaris són de difusió petita, els recursos també són baixos, per tant, la informació nacional i internacional passa a ser una simple còpia dels teletips de les agències de premsa³³.

28 SERRANO, Pascual. «Desinformación. Como los medios ocultan el mundo». Barcelona: Ed. Península, 2008.

29 MÉNDEZ, Rafael. «Detectada legionela en cuatro torres de refrigeración del centro de Murcia». [En línia] Múrcia: El País, 11 juliol 2001. <https://elpais.com/diario/2001/07/11/sociedad/994802407_850215.html> [Consulta 31 maig 2018]

30 ORTIZ, Javier, «Enseñar periodismo», Madrid: 13 juliol 2001 [En línia] <<http://javierortiz.net>> [Consulta 23 abril 2018]

31 SERRANO, Pascual. «Desinformación. Como los medios ocultan el mundo». Barcelona: Ed. Península, 2008.

32 MAYORAL, Javier. «El uso periodístico de las fuentes en radio y televisión». Madrid: Universidad Camilo José Cela, 2009.

Però aquest fet també crea desigualtats a l'hora d'arribar a la premsa: té moltes més possibilitats a ser notícia un dossier d'una gran empresa que una nota de premsa d'un sindicat. Un exemple: quan es parla d'un conflicte laboral? Quan afecta d'alguna manera al funcionament diari d'una ciutat o comunitat, si no, passa desapercebut. D'altre banda, els mitjans oficials estan envoltats d'una aura de veracitat, encara que *«las mayores mentiras sobre la realidad internacional han salido de la sala de prensa de la Casa Blanca»³⁴*

4rt filtre: La força dels reforçadors d'opinió

Els lobbys són grups de pressió amb diversos interessos i poders que pressionen contra mitjans o periodistes que, per algun motiu, no van en la seva línia favorable. Molt sovint, per als mitjans, és millor acatar les pressions que arriscar-se a anar en contra i arribar a perdre publicitat i ingressos.

Els anunciants no estan absents tampoc d'aquests grups de pressió, i per tant, tampoc els interessa que el mitjà on posen la publicitat doni algun tipus d'informació que sigui perjudicial per la seva imatge. Per tant, també actuen com a agent de pressió de la informació que es publica.

Al final, les informacions de les ONG petites, de col·lectius marginats, de temes que són tabú o que no són acceptats políticament, tendeixen a quedar fora de les agendes dels mitjans, i com a conseqüència no arriben a la població.

2.6 Les deu estratègies de Sylvain Timsit

L'any 2002, l'escriptor francès Sylvain Timsit va formular les deu estratègies de manipulació, com el poder econòmic i polític utilitzen els mitjans de comunicació per a controlar massivament a la ciutadania. Aquesta teoria és molt propera a les de Chomsky, potser per això, aquestes 10 estratègies ha estat històricament atribuïdes al lingüista americà. Chomsky ho ha desmentit en diverses ocasions³⁵. El text va ser publicat al web syti.net, on encara avui en dia es pot llegir íntegrament³⁶.

33 SERRANO, Pascual. «Desinformación. Como los medios ocultan el mundo». Barcelona: Ed. Penínusla, 2008.

34 SERRANO, Pascual. «Desinformación. Como los medios ocultan el mundo». Barcelona: Ed. Penínusla, 2008.

35 EL BLOG DEL VIEJO TOPO. «Un texto apócrifo de Chomsky: Las 10 estrategias de manipulación mediática (1ª parte)» [en línia]. El blog del viejo topo: 11 febrer 2013. <http://blogdelviejotopo.blogspot.com.es/2013/02/un-texto-apocrifo-de-chomsky-las-10.html> [Consulta 2 maig 2018]

36 TIMSYT, Sylvain. Estrategias de manipulación [En línia] França, 2002 <http://www.syti.net/ES/Manipulations.html> [Consulta: 5 abril 2018]

1. L'estratègia de la distracció

Es desvia l'atenció del públic dels problemes importants, de les decisions més polèmiques i transcendents que les elits polítiques i econòmiques prenen. Els mitjans distreuen a les masses inundant-la d'informacions insignificants i distraccions com anuncis.

2. Crear problemes, després oferir solucions

Es crea un problema, que crea una reacció del públic, que demanarà solucions i mesures per a evitar el problema, i després s'ofereixen les solucions. Per exemple, després dels atemptats de l'11 de setembre del 2001, la premsa nord-americana bombardejava amb el discurs de la por a la ciutadania. Un cop espantats, van demanar mesures de seguretat per evitar el problema, que després el Govern va aprovar.

3. L'estratègia de la degradació

Per acceptar una mesura inacceptable, es va aplicant amb comptagotes, per a que sigui acceptada a poc a poc i evitar revolucions.

4. L'estratègia del diferit

Una altra forma de fer acceptar una mesura impopular. S'ha de presentar com a ultimàtum, per a una aplicació futura. És més fàcil acceptar un sacrifici del futur que actual. Es té tendència a pensar que les coses milloraran.

5. Dirigir-se a públic com si fossin nens petits

Dirigir-se al públic com si tingués 12 anys, com si fos suggestible, tindrà una reacció sense sentit crític, igual que un nen de 12 anys.

6. Utilitzar l'aspecte emocional més que la reflexió

Apellar a les emocions és una de les tècniques més clàssiques per a controlar les masses. Les emocions defugen del sentit crític.

7. Mantenir al públic en la ignorància i la idiotesa

Formar al públic per a que sigui incapaç d'entendre els mecanismes i els mètodes per al seu control. L'educació mai serà una prioritat.

8. Promoure al públic a conformar-se amb la mediocritat

Estimular el públic en la ignorància, posar de moda la mediocritat, la incultura. Programes de televisió com «Hombres, mujeres y viceversa» o la fama de certs «Youtubers» n'és un bon exemple.

9. Reemplaçar la revolta per la culpabilitat

Fer creure a l'individu que ell sol és culpable de la seva desgràcia, fer-li creure que si no ha aconseguit alguna cosa, és per culpa seva. Així s'evita la rebel·lió i s'accentua la culpabilitat.

10. Conèixer als individus millor del que els mateixos es coneixen

Gràcies a la biologia, la neurobiologia la psicologia, el sistema ha aconseguit conèixer molt precisament a l'ésser humà, les seves necessitats i la manera en com pensa. D'aquesta manera, és més fàcil controlar les masses.

MANIPULACIÓ ALS MITJANS
El referèndum de l'1-0

3

ELS FETS

El referèndum de l'1 d'octubre és la culminació de tot un seguit de fets que han desencadenat l'auge independentista. Tot aquest moviment s'ha denominat des de la premsa "El procés". Però que entenem com a «procés»? És complicat emmarcar-lo, sobretot definir quin ha estat l'inici o el desencadenant. El també anomenat històricament «El problema català» ha estat sempre a les agendes dels polítics, però fins ara havia estat un moviment polític utilitzat per a demanar millores en el finançament o en l'autonomia de Catalunya.

Des de finals del segle XIX ha estat tema de debat als parlaments i a les pàgines de diaris l'encaix de Catalunya dins d'Espanya. Però el catalanisme no sempre ha demanat la independència, sinó que el que volia era millorar la situació de Catalunya, i sobretot, canviar l'Estat Espanyol des de dins.

Els independentistes eren minoria, tant políticament com socialment, fins al 2012. El partit de la CUP n'és un clar exemple, ja que fins al 2012 no havia obtingut representació al Parlament, tot i existir des de la dècada dels 80.

Però a partir del 2012 tot va canviar, i el catalanisme moderat va anar mutant cap a l'independentisme, i el reclam històric d'una millor autonomia i un millor finançament per a Catalunya, va convertir-se en demanar un estat propi.

Què va desencadenar aquest auge independentista? Com es va passar del 28,2% favorable a que Catalunya sigui un estat independent el 2011³⁷, al 48,5 % el 2013?³⁸

3.1 Les llavors del procés

L'any 2003 Espanya estava governada pel Partit Popular, amb José María Aznar al capdavant, amb una aclaparadora majoria absoluta. S'acostaven eleccions, i la imatge del govern i del partit estava danyada per casos com el del *Prestige* o la participació en la guerra de l'Iraq. En aquest marc el Partit Socialista es preparava per a unes eleccions, l'any 2004, en què tenia alguna possibilitat de tornar a governar el país. José Luis Rodríguez Zapatero, candidat socialista, va fer un miting al Palau Sant Jordi el 13 de novembre del 2003, en un acte de campanya per a les eleccions al Parlament de Catalunya, on va prometre recolzar un nou estatut per a Catalunya: "*Apoyaré el Estatuto que apruebe el parlamento de Catalunya*"³⁹.

37 CEO. «3ª Onada 2011». [En línia] Barcelona: Centre d'Estudis d'Opinió, 2011.

<http://upceo.ceo.gencat.cat/wsceop/3808/Dossier_de_premsa_-661.pdf> [Consulta 31 maig 2011]

38 CEO. «3ª onada 2013». [En línia]. Barcelona: Centre d'Estudis d'Opinió, 2013.

<<http://upceo.ceo.gencat.cat/wsceop/4688/Dossier%20de%20premsa%20-733.pdf>> [Consulta 31 maig 2011]

39 CUÉ, Carlos; RUSIÑOL, Pere. «Zapatero promete apoyar la reforma del Estatuto que salga del Parlamento». [En línia] Barcelona: El País, 14 novembre 2003.

<https://elpais.com/diario/2003/11/14/espana/1068764421_850215.html> [Consulta 21 d'abril del 2018]

El 16 de novembre d'aquell mateix any es van celebrar les eleccions, i tot i guanyar CiU amb Artur Mas, el govern es va formar amb el Pacte de Tinell⁴⁰. Pasqual Maragall, del PSC va ser el president, Josep Lluís Carod Rovira, d'ERC, el conseller en cap i Joan Saura, d'ICV-EUiA, Conseller de Relacions Institucionals i Participació⁴¹. Aquest pacte tenia com a compromís, la reforma de l'estatut de Catalunya. Aquesta reforma es va sotmetre a votació al Parlament el 30 de setembre de 2005, que va obtenir un 89% dels vots favorables de CiU, ERC, ICV-EUiA i PSC, i només els vots en contra del PP⁴².

Saura, Maragall i Carod-Rovira després de signar el Pacte del Tinell. CARLES RIBES | El País

Després de ser presentat al Congrés dels Diputats, el novembre del 2005⁴³, el govern central, liderat per Zapatero, es va reunir amb Artur Mas, on van arribar a un acord sobre l'Estatut que modificava la majoria dels articles⁴⁴. L'Estatut va patir encara

40 PARLAMENT DE CATALUNYA. «Pasqual Maragall pren possessió com a nou president de la Generalitat» [En línia] Barcelona: Parlament de catalunya, 20 desembre 2003. <https://www.parlament.cat/web/actualitat/noticies/index.html?p_format=D&p_id=588128> [Consulta 21 d'abril del 2018]

41 LA VANGUARDIA. «Maragall cierra su Consell Executiu con cuatro mujeres y una fuerte presencia de alcaldes». La Vanguardia (20 desembre 2003), pg 15

42 PARLAMENT DE CATALUNYA. «Debat i votació de la Proposta de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya» [En línia] Barcelona: Parlament de Catalunya, gener 2006. <<https://www.parlament.cat/document/cataleg/48103.pdf>> [Consulta 21 d'abril del 2018]

43 PARLAMENT DE CATALUNYA. «Presentació i defensa al Congrés dels Diputats de la Proposta de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya» [En línia] Barcelona: Parlament de Catalunya, març 2006. <<https://www.parlament.cat/document/cataleg/48104.pdf>> [Consulta 21 d'abril del 2018]

44 AIZPEOLEA, Luis R. «Zapatero cierra con Mas en La Moncloa un "acuerdo global" sobre el Estatuto» [En línia] Madrid: El País, 22 gener 2006.

més retallades al Congrés dels Diputats, per a garantir-ne la constitucionalitat. Paral·lelament, el PP iniciava, el gener del 2006, una campanya de recollida de signatures en contra de l'Estatut de Catalunya. Alguns periodistes i analistes assenyalen aquell fet com l'inici del procés⁴⁵, mostra de l'anticatalanitat d'alguns sectors de la política espanyola.

La reacció de la ciutadania va ser immediata, amb una gran manifestació convocada per la plataforma pel Dret a Decidir, sota el lema «Som una nació i tenim el dret a decidir»⁴⁶, el 18 de febrer del 2006, que només va rebre el suport polític d'ERC. Al mes de març, l'Estatut va ser aprovat a les Corts Generals i al maig al senat. Per a avalar-lo, es va fer un referèndum a Catalunya, on va guanyar el Sí amb un 73,2% dels vots⁴⁷. Tots els partits varen fer campanya pel Sí, menys ERC i PP, per raons ben diferents.

Amb l'estatut aprovat, semblava que tot tornava a tenir certa calma, però el juny del 2010, el Tribunal Constitucional Espanyol va dictar sentència favorable al recurs d'anticonstitucionalitat presentat pel PP. Es va declarar ineficaç el preàmbul i fins a 14 articles anticonstitucionals⁴⁸. El 10 de juliol hi va haver la primera manifestació multitudinària del procés, amb 1,1 milions de persones al carrer sota el lema "Som una nació. Nosaltres decidim".

El novembre d'aquell mateix any, es van celebrar unes noves eleccions al Parlament de Catalunya, que va guanyar CiU, i Artur Mas va passar a ser el President de la Generalitat⁴⁹, substituint a José Montilla (PSC).

Durant aquella època, es va començar a gestar el moviment pel referèndum. La Plataforma pel Dret a decidir recull firmes per a reclamar la potestat de convocar referèndums, es fan manifestacions on ja apareix el lema «Volem un estat propi». Un dels actes que més èxit i repercussió va tenir va ser la celebració de les Consultes sobre la independència a diferents municipis catalans. Els pioners van ser a Arenys de Munt, on van fer una consulta sobre la independència el setembre del 2009⁵⁰. A partir

<https://elpais.com/diario/2006/01/22/espana/1137884402_850215.html> [Consulta 10 maig 2018]

45 CLOTET, Jaume. «El dia que Rajoy va obrir la caixa dels trons». [En línia] Barcelona: Diari Ara, 31 gener 2014. <https://www.ara.cat/dossier/Rajoy-obrir-caixa-dels-trons_0_1076292520.html> [Consulta 21 d'abril del 2018]

46 LA VANGUARDIA. «Multitudinaria manifestación en defensa de un Estatut sin recortes». La Vanguardia (19 de febrer del 2006), portada

47 IDESCAT. «Referèndum per a l'Estatut de Catalunya. Distribució dels vots. Per opcions. Comarques i Aran, àmbits i províncies». [En línia]. Barcelona: Idescat, 2006 <<https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=921>> [Consulta: 21 d'abril del 2018]

48 LAZARO, Julio M. «El Constitucional aprueba un recorte moderado que permite aplicar el Estatuto» [En línia]. Madrid: El País, 28 juny 2010. <https://elpais.com/elpais/2010/06/28/actualidad/1277713023_850215.html> [Consulta: 21 d'abril del 2018]

49 PARLAMENT DE CATALUNYA. «Artur Mas, investit 129^è president de la Generalitat» [En línia] Barcelona: Parlament de Catalunya, 23 desembre 2010. <https://www.parlament.cat/web/actualitat/noticies/index.html?p_format=D&p_id=88993830> [Consulta 21 d'abril del 2018]

d'aquesta iniciativa, altres poblacions van anar reproduint aquests referèndums, que no tenien cap valor legal, però sí simbòlic.

Una de les propostes que Artur Mas, portava al seu programa electoral era l'aprovació d'un pacte fiscal, que el 25 de juliol del 2012 es va fer realitat al Parlament de Catalunya, amb el suport de CiU, ICV-EUiA, ERC i bona part del PSC. El setembre d'aquell mateix any es va celebrar la primera gran manifestació independentista de l'11 de setembre, convocada per l'ANC. Dies després, Artur Mas va anar a negociar el nou finançament amb el president del govern central Mariano Rajoy, però la resposta de Rajoy va ser negativa⁵¹. Davant això, el govern català va convocar noves eleccions per al novembre d'aquell any, que tornar a guanyar CiU, amb una forta caiguda de vots, i una notable pujada d'ERC⁵². Les dues forces catalanistes van ratificar un acord de governabilitat conegut com a Pacte per la Llibertat⁵³, que va permetre a Mas tornar a ser president. L'objectiu d'aquest pacte era celebrar un referèndum d'autodeterminació, i amb El pacte de la Sobirania⁵⁴, del gener del 2013, es va començar a avançar cap a aquesta direcció. Aquest pacte dotava a Catalunya de sobirania per a poder exercir el dret a decidir. Al maig, el TCE va suspendre cautelarment aquesta declaració.

50 VILAWEB. «Arenys de Munt consulta sobre la independència». [En línia]. Arenys de Munt: Vilaweb, 12 agost 2009. <<https://www.vilaweb.cat/noticia/3619432/20090812/noticia.html>> [Consulta: 21 d'abril del 2018]

51 DIARI DE GIRONA. «El Govern recorda al president català que ha d'acatar la constitució» [En línia]. Madrid: Diari de Girona, 21 setembre 2012. <<http://www.diaridegirona.cat/tema-dia/2012/09/21/govern-recorda-al-president-catala-que-ha-dacatar-constitucio/582469.html>> [Consulta: 21 d'abril del 2018]

52 IDESCAT. «Resultats de les eleccions al Parlament de Catalunya. Vots a partits» [En línia]. Barcelona: Idescat, 2006 <<https://www.idescat.cat/pub/?id=elepc&n=6011&t=201200-198000>> [Consulta: 21 d'abril del 2018]

53 BARBETA, Jordi. «Mas i Junqueras pacten estabilitat i la convocatòria de la consulta el 2014» La Vanguardia, (19 desembre 2012), pg 14

54 GISPERT, Jordi. «El Parlament aprova per àmplia majoria la declaració de sobirania». La Vanguardia, (24 gener 2013), pg 10.

Manifestació de l'11 de setembre del 2012 a Barcelona | CCMA

El juny del 2013 es va constituir el Pacte Nacional pel Dret a Decidir⁵⁵, per a demanar el referèndum pactat a Rajoy. Aquest pacte el formaven alguns partit polítics així com representació de les institucions més significatives de Catalunya. A finals d'any es va anunciar la data i la pregunta del referèndum⁵⁶: El 9 de novembre del 2014, amb la pregunta "Vol que Catalunya esdevingui un Estat? I si és així, independent?". Al demanar a Madrid les competències per a poder convocar el referèndum, la votació va ser en contra, deixant poques possibilitats al referèndum⁵⁷.

Per a poder celebrar-ho, es va canviar el nom de referèndum per a Consulta, emmarcada dins la Llei de Consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana⁵⁸, declarada anticonstitucional⁵⁹ per el Tribunal Constitucional

55 GENERALITAT DE CATALUNYA: «Pacte Nacional pel Dret a Decidir». [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2013. <http://premsa.gencat.cat/pres_fsyp/docs/2013/09/16/18/12/c2d74b44-41c7-4e6c-9efd-3fedac2fbf00.pdf> [Consulta 10 maig 2018]

56 GENERALITAT DE CATALUNYA. PORTAL JURÍDIC DE CATALUNYA. «DECRET 129/2014, de 27 de setembre, de convocatòria de la consulta popular no referendària sobre el futur polític de Catalunya.» [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Portal Jurídic de Catalunya, 2014. <http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?documentId=671070&action=fitxa> [Consulta 10 maig 2018]

57 BARBETA, Jordi. «El diálogo no encuentra vía» La Vanguardia, (9 abril 2014), pg 10

58 GENERALITAT DE CATALUNYA. «LLEI 10/2014, del 26 de setembre, de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana.» [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2014

59 LA VANGUARDIA: «EL TC suspende la consulta horas después del recurso». La Vanguardia (30 setembre 2014), portada

(TC) al cap de 10 dies. Davant això, es va substituir la consulta per un procés de participació ciutadana, amb les mateixes preguntes. Els resultats van ser d'un 80,76% a favor de l'estat Independent, un 10,07% a favor d'un estat dins d'Espanya, i un 4,54% a favor del No⁶⁰.

El 2015 es va iniciar amb la signatura del full de ruta unitari per a iniciar un procés de transició democràtica⁶¹, que havia de portar cap a unes eleccions plebiscitàries el 27 de setembre, i a declarar la independència en 18 mesos si el resultat d'un referèndum vinculant era positiu.

Les eleccions al Parlament se celebren el 27 de setembre del 2015, on les opcions polítiques independentistes obtenen majoria parlamentària per primera vegada⁶². Per a dotar de caràcter plebiscitari, les formacions de CDC, ERC, DdC i MES es van presentar conjuntament sota les sigles Junts pel Sí, que va obtenir 62 diputats, que junt amb els 10 de la CUP van arribar a la majoria absoluta. El procés de constitució del nou govern va ser llarg, donada per negativa de la CUP a fer president a Artur Mas, i finalment, Carles Puigdemont va ser el nou president⁶³, el gener del 2016.

A l'octubre del 2016, s'aprova una resolució⁶⁴ que insta al govern a celebrar un referèndum vinculant i iniciar el procés constituent per a preparar les estructures d'estat. Aquesta resolució va ser suspesa⁶⁵ pel TC el desembre del mateix any. El 23 de

60 COLOMER, M; MARCH, O. «La participació del 9-N s'enfila fins als 2,3 milions amb un 80,76% de suport a la independència» [En línia]. Barcelona: Diari Ara, 10 novembre 2014. <https://www.ara.cat/politica/independencia-victoria-Catalunya-si-si-9-N_0_1245475805.html> [Consulta 21 abril 2018]

61 EL PUNT AVUI. «Acord sobre el full de ruta: Independència en 18 mesos». [En línia]. Barcelona: El Punt Avui, 30 març 2018. <<http://www.elpuntavui.cat/article/3-politica/17-politica/837947-acord-sobre-el-full-de-ruta-independencia-en-18-mesos.html>> [Consulta 21 abril 2018]

62 GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ. «Eleccions al Parlament de Catalunya 2015». [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Governació, 2015. <http://www.gencat.cat/governacio/resultatsparlament2015/resu/09AU/DAU099999CM_L2.htm> [Consulta 21 abril 2018]

63 GENERALITAT DE CATALUNYA. «Carles Puigdemont» [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2016. <http://www.president.cat/pres_gov/president/ca/presidencia/galeria-presidents/puigdemont.html> [Consulta 10 maig 2018]

64 PARLAMENT DE CATALUNYA. «El Parlament aprova al debat de política general 66 resolucions, entre les quals dues sobre el referèndum» [En línia]. Barcelona: Parlament de Catalunya, 6 octubre 2016 <https://www.parlament.cat/web/actualitat/noticies/index.html?p_format=D&p_id=270231847> [Consulta 21 abril 2018]

65 MARRACO, Manuel. «El Constitucional suspende el plan del Parlament para celebrar un referèndum independentista en 2017». [En línia] Madrid: El Mundo, 14 febrer 2016 <<http://www.elmundo.es/espana/2016/12/14/58512e51e2704e5c588b4643.html>> [Consulta 21 abril 2018]

desembre es va constituir el Pacte Nacional pel Referèndum⁶⁶, amb l'objectiu de celebrar un referèndum d'autodeterminació.

El 9 de juny del 2017 es va presentar la data i la pregunta en un acte solemne al Pati dels Tarongers del Palau de la Generalitat: el referèndum es va fixar per a l'1 d'octubre, i la pregunta, redactada en català, castellà i occità seria "Voleu que Catalunya sigui un estat independent en forma de República?"⁶⁷

3.2 Escalfant motors pel Referèndum

El 28 d'agost es va presentar la «Llei de transitorietat jurídica i fundacional de la República⁶⁸», que dotava Catalunya d'un marc legal en cas que el resultat del referèndum fos Sí. Dies després, el 6 de setembre, es va aprovar la llei del referèndum al parlament, amb els 72 vots favorables de la CUP i JxSí i 11 abstencions de CSQP. La resta de diputats, del PP i C's van marxar en forma de protesta, deixant banderes catalanes i espanyoles als seus escons⁶⁹. La sessió del parlament estava envoltada de polèmica, ja que la van reduir a només dues hores, sense debat i fent impossible la impugnació. El Secretari General del Parlament Xavier Mudó, i un dels lletrats del Parlament, Antoni Bayona, no van signar la llei perquè anava en contra de les resolucions del Tribunal Constitucional, i la seva publicació al Butlletí Oficial va ser polèmica al no estar ordenada per el secretari general⁷⁰. Un cop aprovada la llei, tots els membres del Govern van signar el Decret de convocatòria del referèndum d'autodeterminació de Catalunya i el Decret de normes complementàries per a la realització del referèndum d'autodeterminació de Catalunya⁷¹. La llei va ser declarada anticonstitucional i anulada pel TC dies més tard⁷².

Com a resposta, i per a evitar la celebració del referèndum, el Govern Espanyol va iniciar l'Operació Anubis, per ordre del Jutge Juan Antonio Rodríguez Sunyer. Les

66 GENERALITAT DE CATALUNYA. «Neix el Pacte Nacional pel Referèndum». [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 23 desembre 2016 <<https://web.gencat.cat/ca/actualitat/detall/Neix-el-Pacte-Nacional-pel-Referendum>> [Consulta 21 abril 2018]

67 GENERALITAT DE CATALUNYA. «Declaració Institucional del President Puigdemont» [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 9 juny 2017. <<https://web.gencat.cat/ca/actualitat/detall/Declaracio-institucional-del-president-Puigdemont>> [Consulta 10 maig 2018]

68 CATALUNYA. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 7451A (8 setembre 2017).

69 ELAKURÍA, Iñaki; MONTILLA, Raúl. «La oposición acusa a JxSí y la CUP de «romper con la democracia»». La Vanguardia, (7 setembre 2017), pg. 15

70 EL DIARIO. «La publicación oficial de la ley del referéndum desata polémica en el Parlament» [En línia] EL Diario: Barcelona, 6 setembre 2017. <https://www.eldiario.es/politica/publicacion-oficial-referendum-polemica-Parlament_0_683831910.html> [Consulta: 26 d'abril del 2018]

71 EL PUNT AVUI. «El Govern signa de forma col·legiada el decret de convocatòria de l'1-O». [En línia] El Punt Avui: Barcelona, 6 setembre 2017. <<http://www.elpuntavui.cat/politica/article/17-politica/1233641-el-govern-signa-de-forma-col-legiada-el-decret-de-convocatoria-de-l-1-o.html>> [Consulta 26 d'abril 2018]

72 España. Tribunal Constitucional (Ple). Sentència núm. 4334-2017 de 17 setembre

primeres accions van ser tancar la web institucional del referèndum⁷³, però el Govern immediatament en va obrir una altre. En el marc d'aquesta operació es va entrar a diverses redaccions de diaris afins al referèndum com VilaWeb, El Vallenc o El Nacional, amb resolucions per a retirar la publicitat sobre el referèndum⁷⁴.

El dia clau de l'operació va ser el 20 de setembre. A primera hora del matí la Guàrdia Civil va entrar a les seus de Vicepresidència i Economia, el Departament d'Afers Socials i Família, el d'Exteriors, el de Governació, l'Agència Tributària, l'Institut Català de Finances, el consorci d'Administració Oberta de Catalunya, la Fundació Puntcat, a alguns domicilis particulars de tècnics i alts càrrecs, entre altres⁷⁵. La Policia Nacional, per un altre costat, va entrar a la seu de la CUP, al carrer Casp de Barcelona, sense cap ordre judicial. Els membres i simpatitzants de la CUP van evitar l'entrada dels agents, que van estar fins a vuit hores desplegats davant la seu⁷⁶. Al temps que es van anar coneixent els fets, la ciutadania es va anar concentrant davant les seus on la Guàrdia Civil estava. Aquestes concentracions es van anar fent grans a mesura que avançava el dia, i va provocar alguns talls de circulació. La més gran va ser davant la seu d'Economia, que es va allargar fins ben entrada la matinada. Dos dies més tard, la fiscalia va denunciar per sedició a Jordi Cuixart, president d'Òmnium i Jordi Sánchez, president de l'Assemblea Nacional Catalana⁷⁷, per instigar a les mobilitzacions. La jutge Lamela va admetre a tràmit la denúncia⁷⁸.

73 DIARI DE GIRONA. «La Guàrdia Civil tanca el web del referèndum i el Govern n'obre un altre». [En línia]. Girona: Diari de Girona, 14 setembre 2017.

<<http://www.diaridegirona.cat/catalunya/2017/09/14/guardia-civil-tanca-web-del/867356.html>> [Consulta 26 d'abril del 2018]

74 DIARI ARA. «La Guàrdia Civil entra a les redaccions de diversos mitjans de comunicació». [En línia]. Barcelona: Diari Ara, 15 setembre 2017. <https://www.ara.cat/politica/Guardia-Civil-entra-redaccions-mitjans-comunicacio-publicitat-referendum-1-O_0_1870013168.html> [Consulta 26 d'abril del 2018]

75 VILAWEB. «ACTUALIZACIÓ:La Guàrdia Civil entra al Departament d'Economia, Governació i Afers Socials de la Generalitat». [En línia]. Barcelona: Vilaweb, 20 setembre 2017. <<https://www.vilaweb.cat/noticies/actualizaciola-guardia-civil-entra-al-departament-deconomia-governacio-i-afers-socials-de-la-generalitat-4/>> [Consulta 26 d'abril del 2018]

76 CCMA. «La policia deixa la seu de la CUP després d'intervenir propaganda de l'1-O». [En línia]. Barcelona: CCMA, 20 setembre 2017. <<http://www.ccma.cat/324/agents-de-la-policia-nacional-encaputxats-envolten-la-seu-de-la-cup/noticia/2809858/>> [Consulta 26 d'abril 2018]

77 VILAWEB. «Sánchez i Cuixart, acusats per l'estat espanyol en una gran causa per sedició». [En línia]. Barcelona: Vilaweb, 22 setembre 2017. <<https://www.vilaweb.cat/noticies/la-fiscalia-denuncia-per-sedicio-jordi-sanchez-i-jordi-cuixart-per-la-mobilitzacio-contra-el-cop/>>. [Consulta 26 d'abril 2018]

78 EL PUNT AVUI. «Admeten a tràmit la denúncia per sedició per les protestes dels dies 20 i 21». [En línia]. Barcelona: El Punt Avui, 27 setembre 2017. <<http://www.elpuntavui.cat/politica/article/17-politica/1248536-admeten-a-tramit-la-denuncia-per-sedicio-per-les-protestes-dels-dies-20-i-21-de-setembre.html>>. [Consulta 26 d'abril 2018]

Jordi Sánchez i Jordi Cuixart dalt d'un cotxe de la Guàrdia Civil, el 20 de setembre del 2017. PERE TORDERA | Ara

La Guàrdia civil va detenir 14 persones, la majoria d'ells, alts càrrecs de la Generalitat de Catalunya⁷⁹. Els delictes que el jutge els imputa són els de desobediència al Tribunal Constitucional per no aturar el referèndum, el de prevaricació i el de malversació. Tots van ser deixats en llibertat després de comparèixer davant el jutge⁸⁰.

El 22 de setembre es va dissoldre la Sindicatura Electoral per la dimissió de tots els seus membres per por a represàlies i per evitar les elevades multes a les que estaven exposats. Es va delegar la seva funció als observadors internacionals⁸¹. Aquesta decisió va crear polèmica ja que, segons alguns mitjans, anava en contra de la mateixa llei del referèndum⁸².

79 MOLDES, Àlex; MARTÍNEZ, Núria. «Qui són els 14 detinguts?». [En línia]. Barcelona: Diari Ara, 21 setembre 2017. <https://www.ara.cat/politica/son-detinguts_0_1873612694.html> [Consulta 26 d'abril del 2018]

80 PIULACHS, M, PÉREZ, V. «Tots els detinguts, lliures». [En línia]. Barcelona: El Punt Avui, 23 setembre 2017. <<http://www.elpuntavui.cat/politica/article/17-politica/1245478-tots-els-detinguts-lliures.html>>[Consult 26 d'abril del 2018]

81 BAQUERO, EMILIO. «La Sindicatura del referèndum es dissol per evitar les multes del Tribunal Constitucional». [En línia]. Barcelona: El País, 22 setembre 2017. <https://cat.elpais.com/cat/2017/09/22/catalunya/1506091571_850862.html> [Consulta 26 d'abril 2018]

82 LAMELAS MARCOS. «Puigdemont se salta su Ley del Referéndum al disolver la Sindicatura Electoral». [En línia]. Barcelona: El Connnnfidencial, 23 setembre 2017. <<https://www.elconfidencial.com/espana/cataluna/2017-09-23/puigdemont-ley-del-referendum->

3.3 La celebració del referèndum

Davant les ordres del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, d'impedir l'obertura dels col·legis electorals⁸³, les AMPES, Comitès de Defensa del Referèndum (CDR) i associacions van decidir mantenir els col·legis oberts des del divendres a la tarda amb diferents activitats lúdiques⁸⁴⁸⁵, per evitar tenir problemes per obrir-los el dia del referèndum. També es va fer una crida per a què el diumenge, a primera hora del matí, hi hagués cues llargues de gent esperant per votar, com una forma més d'evitar el tancament i donar una imatge internacional. Joaquim Forn, conseller d'Interior, declarava en una entrevista a RAC 1 que «És importantíssim votar i posarem tots els recursos perquè la gent ho pugui fer. On no es pugui votar, demanarem a la gent que estigui al carrer, davant les urnes, i que demostrï arreu del món que hi ha un Estat que impedeix que un país pugui decidir el seu futur⁸⁶».

El major dels Mossos d'Esquadra, Josep Lluís Trapero havia comunicat als agents del cos que tanquessin les escoles abans de les 6 del matí. Els mossos havien d'identificar als responsables i requisar material. Les ordres precisaven que l'actuació havia de ser amb contenció i mediació, i que no estava autoritzat l'ús de la força, més enllà que acompanyar a les persones a l'exterior del recinte⁸⁷. L'ordre també especificava que si el nombre de persones concentrada impedia als mossos entrar al recinte i desallotjar, es comunicaria al Centre de Coordinació regional. Per tant, la principal tasca dels mossos era tancar col·legis, però mantenint l'ordre. Aquesta activitat pacífica dels mossos va ser durament criticada per els cossos policials

[sindicatura-electoral_1448504/](#)> [Consulta 26 d'abril del 2018]

83 SOLÀ, POL. «El TSJC ordena a les policies impedir l'obertura de col·legis electorals i dels centres de recompte de vots». [En línia]. Girona: Diari de Girona, 27 setembre 2017.

<<http://www.diaridegirona.cat/catalunya/2017/09/27/tsjc-ordena-les-policies-impedir/869915.html>>[Consulta 27 abril 2018]

84 DIARI DE GIRONA. «Escoles gironines organitzen activitats lúdiques per evitar que les tanquin»[En línia]. Girona: Diari de Girona, 29 setembre 2017.

<<http://www.diaridegirona.cat/comarques/2017/09/29/escoles-gironines-organitzen-activitats-ludiques/870329.html>> [Consulta 27 abril 2018]

85 DIARI DE GIRONA. «Una escola gironina treu les portes de l'escola per fer-hi «manteniment»»[En línia]. Girona: Diari de Girona, 29 setembre 2017.

<<http://www.diaridegirona.cat/catalunya/2017/09/29/escola-gironina-treu-les-portes/870327.html>> [Consulta 27 abril 2018]

86 RAC1. «Forn acusa els policies desplaçats a Catalunya de «venir a alterar l'ordre»». [En línia]. Barcelona: RAC1, 27 setembre 2017.

<<https://www.rac1.cat/programes/el-mon/20170927/431590955274/entrevista-al-conseller-joaquim-forn-minut-a-minut.html>>[Consulta 27 d'abril 2018]

87 DIARI DE GIRONA: «Trapero ordena als agents dels Mossos tancar col·legis i requisar urnes sense violència». [En línia]. Girona: Diari de Girona, 30 setembre 2017.

<<http://www.diaridegirona.cat/catalunya/2017/09/30/mossos-reben-lordre-dimpedir-violencia/870396.html>>[Consulta 27 abril 2018]

espanyols i alguns particulars, per ser passius al reprimir el referèndum⁸⁸. Segons els mateixos Mossos, van tancar fins a 600 col·legis electorals⁸⁹.

Aquestes actuacions dels mossos contrasten amb les de la Policia Nacional i la Guàrdia Civil. S'havien desplaçat a Catalunya més de 10.000 agents policials⁹⁰ per a evitar el referèndum. El Ministeri d'Interior els allotjava en diferents hotels i creuers. Un d'aquests creuers estava decorat amb imatges de la Warner, com Piolín⁹¹. Aquest fet va desencadenar tot tipus de bromes i mofes, i que es conegués amb el sobrenom de «piolins» als policies.

A partir de les 9 del matí, agents de la Policia Nacional i la Guàrdia Civil van començar a entrar per la força als col·legis electorals⁹². En total, entre els dos cossos van tancar 92 col·legis electorals i detenir a 3 persones⁹³. A Barcelona capital, es van utilitzar pilotes de goma⁹⁴, prohibides a Catalunya des del 2014⁹⁵. L'ús de la força va ser constant: cops de porra, puntades, cops, etc. Unes de les càrregues més salvatges va

88 BORRÀS, ENRIC. «Denúncies contra els Mossos per suposada "passivitat" en la repressió de l'1-O». [En línia]. Barcelona: Diari Ara, 1 octubre 2017. <https://www.ara.cat/politica/Denuncies-judicials-Mossos-dEsquadra-passivitat_0_1879612235.html>[Consulta 27 abril 2018]

89 RAC 1. «Els Mossos van tancar 600 col·legis electorals; la policia espanyola i la Guàrdia Civil, 92». [En línia] Barcelona: RAC 1, 6 octubre 2017. <<https://www.rac1.cat/info-rac1/20171005/431811387579/els-mossos-van-tancar-600-collegis-electorals-la-policia-espanyola-i-la-guardia-civil-92.html>>[Consulta 27 abril 2018]

90 GARCÍA, LLUÍS B. «El contingente policial desplazado a Catalunya supera los 10.000 agentes» [en línia] Barcelona: La Vanguardia, 28 setembre 2018. <<http://www.lavanguardia.com/politica/20170928/431615842053/10000-agentes-policia-guardia-civil-catalunya-referendum-1-o.html>>[Consulta 27 abril 2018]

91 VERNE. «La Policía Nacional se aloja en Barcelona en un barco adornado con Piolín y Silvestre» [En línia] Barcelona: El País, 22 setembre 2017. <https://verne.elpais.com/verne/2017/09/22/articulo/1506064053_793109.html>[Consulta 27 abril 2018]

92 DIARI ARA. «Càrregues policials, col·legis desallotjats i urnes requisades» [En línia]. Barcelona: Diari Ara, 1 octubre 2017. <https://www.ara.cat/politica/Carregues-policiales-desallotjaments-incautacions-durnes_0_1879612183.html>[Consulta 27 abril 2018]

93 EL DIARIO. «Policía Nacional y Guardia Civil han cerrado 92 colegios electores y detenido a tres personas hasta las 17 horas» [En línia]. Madrid: El Diari, 1 octubre 2017. <https://www.eldiario.es/politica/Policia-Nacional-Guardia-Civil-electores_0_692581295.html> [Consulta 27 abril 2018]

94 BOU, DAVID «Momento en que la policia hirió en el ojo a votante en Barcelona disparando pelotas de goma el 1-O» [En línia] Barcelona: Youtube, 6 octubre 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=Vc_aBSnuP8E> [Consulta 27 abril 2018]

95 DIARI DE GIRONA. «Les pilotes de goma quedaran prohibides a partir d'avui» [En línia]. Girona: Diari de Girona, 30 abril 2014. <<http://www.diaridegirona.cat/catalunya/2014/04/30/pilotes-goma-quedaran-prohibides-partir/667363.html>> [Consulta 27 abril 2018]

ser al centre de Girona, al col·legi Verd⁹⁶, centre on van les filles de Puigdemont; i a Sant Julià de Ramis, centre on teòricament havia de votar Puigdemont⁹⁷.

La Policia Nacional desallotjant el pavelló de Sant Julià de Ramis. ANIOL RESCLOSA | Diari de Girona

Finalment el President va votar a Cornellà de Terri⁹⁸, gràcies al cens Universal, que havia estat activat a primera hora del matí pel govern⁹⁹, per garantir que tothom pugues votar, al veure que es començaven a tancar centres de votació. El sistema informàtic que permetia la consulta del cens va patir diversos atacs¹⁰⁰ durant el dia, cosa que va provocar llargues cues als col·legis electorals.

96 DIARI DE GIRONA. «La Policia Nacional desallotja el col·legi Verd a cops de porra»[En línia]. Girona: Diari de Girona, 1 octubre 2017. <<http://www.diaridegirona.cat/girona/2017/10/01/policia-nacional-desallotja-collegi-verd/870642.html>> [Consulta 27 abril 2018]

97 NACIÓ DIGITAL. «VÍDEO Rebutant el vidre de la porta: així entra la Guàrdia Civil al col·legi de Puigdemont». [En línia]. Barcelona: Nació Digital, 1 octubre 2017. <<https://www.naciodigital.cat/noticia/139538/video/rebutant/vidre/porta/aixi/entra/guardia/civil/al/collegi/puigdemont>>[Consulta 27 abril 2018]

98 DIARI DE GIRONA. «Puigdemont vota a Cornellà de Terri»[En línia]. Girona: Diari de Girona, 1 octubre 2017. <<http://www.diaridegirona.cat/comarques/2017/10/01/puigdemont-vota-cornella-del-terri/870640.html>> [Consulta 27 abril 2018]

99 CCMA. «S'activa el cens universal per garantir el vot encara que hi hagi col·legis tancats» [En línia]. Barcelona: CCMA, 1 octubre 2017. <<http://www.ccma.cat/324/sactiva-el-cens-universal-per-garantir-el-vot-encara-que-hi-hagi-collegis-tancats/noticia/2812046/>>[Consulta 27 abril 2018]

Durant el dia, i per evitar més pèrdues de vots, els organitzadors van anar tancant diversos col·legis i van dirigir a la gent cap a col·legis més ben defensats, i així s'asseguraven els vots i el recompte¹⁰¹.

En total, la Generalitat va comptar 1.066 ferits per les càrregues policials, i va elaborar un informe amb les lesions i la seva gravetat¹⁰². Per la seva banda, el Ministeri d'Interior, en un primer moment va anunciar que 39 agents havien resultat ferits, xifra que va elevar a 431¹⁰³ l'endemà del referèndum.

100AGUILAR, X; PANYELLA, J. «La informàtica, últim atac de l'Estat contra l'1-O» [En línia]. Barcelona: En Punt Avui, 1 octubre 2017. <<http://www.elpuntavui.cat/politica/article/17-politica/1251347-la-informatica-ultim-atac-de-l-estat-contra-l-1-o.html>> [Consulta 27 abril 2018]

101 EL NACIONAL «La gimcana de David Fernàndez per salvar les urnes» [En línia] Barcelona: El Nacional, 2 octubre 2017. <https://www.elnacional.cat/ca/politica/david-fernandez-urnes-referendum_197766_102.html> [Consulta 27 abril 2018]

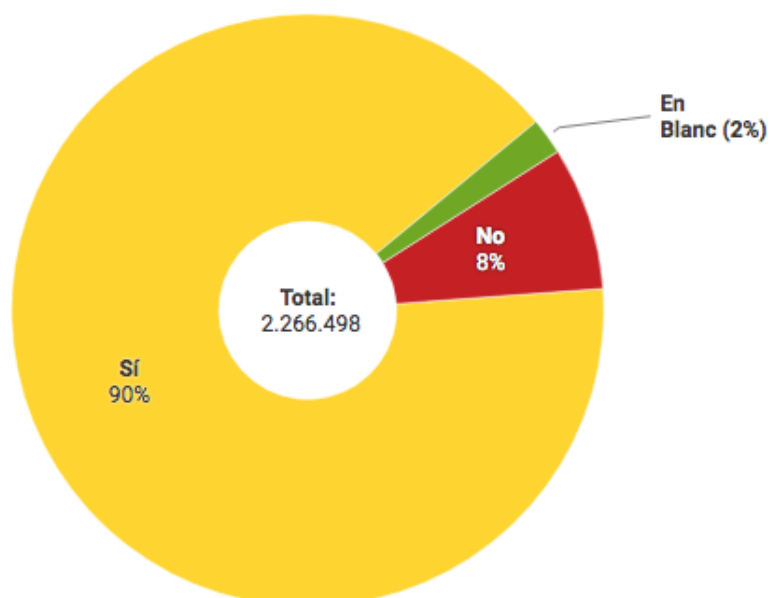
102 CATSALUT. «Informe sobre els incidents dels dies 1 al 4 d'octubre de 2017» [En línia] Barcelona: CatSalut, 2017. <http://premsa.gencat.cat/pres_fsdp/docs/2017/10/20/11/15/232799c8-755f-4810-ba56-0a5bbb78609c.pdf> [Consulta 27 abril 2018]

103 LA VANGUARDIA. «Interior asegura que 431 policías y guardias civiles resultaron heridos en el dispositivo del 1-O» [En línia] Madrid: La vanguardia, 2 octubre 2017. <<http://www.lavanguardia.com/politica/20171002/431755741107/interior-policias-guardias-civiles-heridos-1-o.html>> [Consulta 27 abril 2018]

3.4 Els Resultats

Els Resultats oficials del referèndum van ser registrats el 6 d'octubre, amb els resultats següents:

Resultats Referèndum 1 Octubre

Get the data • Created with Datawrapper

Elaboració pròpia. Dades oficials de la Generalitat de Catalunya
http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/AppJava/notapremsaww/303541/ca/govern-traslada-resultats-definitius-referendum-l1-doctubre-parlament-catalunya.do

- Cens: 5.313.464
- 2.286.217 vots comptabilitzats (participació 43,03%)
- 2.044.038 vots pel Sí (90,18%)
- 177.547 vots pel No (7,83%)
- 44.913 vots En Blanc (1,98%)
- 19.719 vots Nuls

No es comptabilitzen els vots requisats per les diferents policies durant la jornada. En total, la Generalitat compta amb 770.000 censats a col·legis clausurats.

3.5 Després del referèndum: reaccions i fets

Les reaccions del referèndum van ser de tots els tipus. Per part del govern espanyol, Mariano Rajoy, en una compareixença la mateixa nit de l'1 d'octubre va responsabilitzar a la Generalitat del que es va veure als carrers, i va celebrar que l'Estat de Dret s'imposés «*con firmeza y serenidad*». També va tenir paraules d'agraïment als cossos de la Policia Nacional i la Guàrdia Civil. No va fer cap mena de referència als més de 750 ferits per les càrregues policials¹⁰⁴.

La Unió Europea, que sempre havia mantingut un to distant, al declarar que era un assumpte intern¹⁰⁵ de l'Estat Espanyol, va continuar en la mateixa línia l'endemà del referèndum, tot i que va condemnar la contundència policial usada pel govern espanyol¹⁰⁶.

La ONG «Human Rights» va encarregar un informe independent que conclou que la policia «va fer un ús excessiu de la força¹⁰⁷» l'1 d'octubre. Van parlar amb víctimes i testimonis, vana analitzar imatges i vídeos.

Com a conseqüència dels fets ocorreguts l'1 d'octubre, Taula per la Democràcia va convocar, per el dimarts 3, una vaga general, secundada per entitats, sindicats i organitzacions¹⁰⁸, sota el nom «Aturada de País», amb manifestacions a les 12 a les capitals de comarca, i a les 6 de la tarda a les capitals provincials. Paral·lelament es van tallar diversos punts de la xarxa de carreteres¹⁰⁹ de Catalunya. La vaga va tenir un alt seguiment¹¹⁰ i les manifestacions van aplegar a milers de persones.

104 ROBLES; Gemma, SANTOS, Pilar. «Rajoy presume de haber defendido al Estado de un "ataque grave"». [En línia]. Madrid: El Periódico, 1 octubre 2017.

<<https://www.elperiodico.com/es/politica/20171001/reacciones-gobierno-pp-ciudadanos-referendum-cataluna-6323662>> [Consulta 27 abril 2017]

105 TVE. «Para la UE, el proceso soberanista catalán es un asunto interno de España» [Vídeo] [En línia]. Madrid: TVE, 6 setembre 2017. <<http://www.rtve.es/alacarta/videos/telediario/para-union-europea-proceso-independentista-asunto-interno-espana/4203481/>> [Consulta 27 abril 2017]

106 PÉREZ, Claudi. «Bruselas subraya que el referéndum es ilegal, pero pide diálogo y dice que "la violencia nunca puede ser instrumento político"» [En línia] Bruselas: El País, 2 octubre 2017. <https://politica.elpais.com/politica/2017/10/02/actualidad/1506937906_525344.html> [Consulta 27 abril 2018]

107 HUMAN RIGHTS. «Spain: Police Used Excessive Force in Catalonia» [En línia]. Human Rights, 2017. <<https://www.hrw.org/news/2017/10/12/spain-police-used-excessive-force-catalonia>> [Consulta 27 abril 2018]

108 MOLDES, Aleix; ORRIOLS, Núria. «Aturada general el 3 d'octubre: sindicats, partits i entitats promouen una resposta unitària a la repressió de l'Estat». [En línia]. Barcelona: Diari Ara, 1 octubre 2017. <https://www.ara.cat/politica/Reunio-sindicats-entitats-vicepresident-Junqueras_0_1879612252.html> [Consulta 27 abril 2018]

109 SOLER, Elisabet. «Caos circulatorio en el Camp de Tarragona a causa de los cortes y las manifestaciones por la huelga general» [En línia]. Tarragona: Diari Més, 3 octubre 2017. <http://www.diarimes.com/es/noticias/tarragona/2017/10/03/caos_circulatorio_tarragona_causa_lo_s_cortes_las_manifestaciones_por_huelga_general_25617_1091.html> [Consulta 27 abril 2018]

La nit del 3 d'octubre, el rei Felip VI va emetre un discurs on va fer referència als fets ocorreguts a Catalunya com «*un inacceptable intento de apropiación de las instituciones históricas de Cataluña. Esas autoridades, de una manera clara y rotunda, se han situado totalmente al margen del derecho y de la democracia. Han pretendido quebrar la unidad de España y la soberanía nacional, que es el derecho de todos los españoles a decidir democráticamente su vida en común*»¹¹¹. Va recordar als catalans que viuen en un estat democràtic i va donar recolzament a qui no vol la independència de Catalunya. No va fer cap crítica a les actuacions policials i a la repressió. El discurs no va ser ben rebut a Catalunya va rebre crítiques internacionals al no fer cap nomenament als ferits de l'1 d'octubre¹¹².

110 RAC 1. «Seguiment massiu de l'aturada general a Catalunya». [En línia] Barcelona: RAC1, 3 octubre 2017. <<https://www.rac1.cat/programes/14-15/20171003/431770238139/el-seguiment-de-laturada-al-centre-de-barcelona.html>> [Consulta 27 abril 2018]

111 CASA REAL. «Mensaje de su Majestad el Rey». [Audiovisual]. Madrid: Casa Real, 2017 <<https://www.youtube.com/watch?v=7LCIVbANhvU>> [Consulta 27 abril 2018]

112 NACIÓ DIGITAL. ««El rei menysté els catalans ferits»: els titulars internacionals més crítics amb Felip VI». [En línia] Barcelona: Nació Digital, 4 octubre 2017. <<https://www.naciodigital.cat/noticia/139766/rei/menyst/catalans/ferits/titulars/internacionals/critics/amb/felip/vi?rlc=a1>> [Consulta 27 abril 2018]

MANIPULACIÓ ALS MITJANS
El referèndum de l'1-0

4

**RADIOGRAFIA
DELS
MITJANS**

4.1 Grupo Zeta

Barcelona
Consell de Cent 425-427. 08009. Barcelona
93 484 66 00

Madrid
Orduña, 3. 28034. Madrid
91 586 97 21 / 91 586 33 00
[Web Corporativa Grupo Zeta](#)

El Grupo Zeta va ser fundat el 1976 per Antonio Asensio Pizarro al publicar la revista *Interviú*. El grup està actualment dirigit per Antonio Asensio Mesbah, fill del fundador. Les accions del grup corresponen a la família Asensio.

4.1.1 Publicacions

El Periódico de Catalunya: Diari d'àmbit català amb dues edicions: en català i en castellà.

El Periódico de Aragón, d'Extremadura: Diari autonòmics

Sport: Diari esportiu. Dedicava bona part de la informació a seguir el dia a dia del FC Barcelona.

Cuore: Revista del cor per a noies joves. Sota el nom cuore s'editen altres revistes de moda com *Stilo*.

Woman: Revista de moda femenina. En col·laboració amb *Madame Figaro* (revista francesa)

Viajar: revista de viatges

Código Nuevo: Mitjà digital dirigit als Millenials.

Altres: Digital Camera, la Grada, Neox Kids, Auto Sport, La Crónica de Badajoz, entre altres.

Altres línies de negoci: Zetaventure. Empresa que ajuda a les stratups als seu creixement amb campanyes de màrqueting a canvi de participació accionarial. Engloba més de 30 stratups, entre elles Wallapop.

4.1.2 Història

L'any 1976, Antonio Asensio Pizarro va fundar Ediciones Zeta S.A. amb el que va editar la revista *Entreviu*, una referència del nou periodisme post Franquisme. La revista entrevistava a primeres figures polítiques, feia reportatges polèmics de denúncia que ningú més s'atrevia a fer, i a més, va posar imatge al «destape», posant en portada a famoses en topless. Aquesta línia editorial va durar poc, segons relata Santiago Miró, redactor de la revista fins a l'any 1995. El que era una revista sense lligams amb la banca ni amb polítics, al créixer, va anar establint relacions amb els bancs i polítics, cosa que va frenar la denúncia dels reportatges: «*Los grandes reportajes – denuncia propios de sus primeros años se olvidan a medida que se multiplican los pactos con los interesados y las negociaciones con bancos y con políticos.*¹¹³»

Asensio, a més, era propietari d'Ediciones B (antiga editorial Bruguera) i l'agència OTR/Press (absorbida per Europa Press).

Asensio va fundar, l'any 1978, el *Periódico de Catalunya*, un diari progressista i constitucionalista, amb una gran cobertura per la informació de la capital catalana i sobre l'esport. La línia del diari sempre ha estat donar rellevància als elements gràfics, fent que sigui un diari fàcil de llegir i visualment agradable. Gràcies a tots aquests elements, es va convertir ràpidament en un diari puntal a Catalunya.

L'any 1989 el Govern d'Espanya concedia 3 llicències de televisió per a cadenes privades (fins al moment, només operaven les cadenes públiques), i Zeta va voler fer-se amb una de les 3 de la mà del magnat de la comunicació Rupert Murdoch i la seva empresa News Corporation, però va ser refusada. L'any 1991 va adquirir el 42,66% de les accions de l'empresa que editava *La Gaceta de los Negocios* (ara propietat del grup Intereconomia, i s'edita només en digital). Un any més tard adquiria el diari esportiu *Sport*, una de les seves actuals principals capçaleres.

També l'any 1992, junt amb Murdoch, el Banesto i el BCH, van entrar a formar part del grup que operava la cadena de televisió privada Antena 3. Asensio va adquirir el 25% de les accions de la cadena, que va passar a ser el director del grup. L'adquisició de les accions de la televisió va fer que s'abandonés *Entreviu* i la revista *Tiempo*, que entre el 1995 i el 1996 es van veure amenaçades amb el comiat del 50% de la plantilla.

El grup també va tenir participacions en l'accionariat del diari de Luis Maria Anson *La Razón*, tot i que actualment ja no hi participa.

113 MIRÓ, Santiago. «Zeta, el imperio del zorro». Madrid: Ed. VOSA, 1997

El grup Zeta també es va veure immers en la denominada Guerra del Futbol, amb l'aparició de les plataformes digitals. Antonio Asensio, a través d'Antena 3 va començar a acordar amb els clubs de futbol la retransmissió dels partits, augmentant els preus i inflant el mercat. A l'abril del 96, Antena 3 anunciava que tenia els drets audiovisuals d'una vintena d'equips de Primera i Segona Divisió, a partir del 1998. El grup Prisa (l'altre interessat en els drets del futbol) va denunciar al Grup Zeta per competència deslleial, i per, segons ells, no disposar dels avals econòmics per pagar el que havia promès. Prisa denunciava un complot entre Asensio, Pujol i Aznar per a debilitar el Grupo Prisa¹¹⁴. Durant mesos des d'Antena 3 i El País s'enviaven missatges creuats atacant-se. Però la batalla entre Jesús Polanco (Prisa) i Antonio Asensio no es va quedar només al futbol. A finals del 1996, Telefonica, Antena 3, RTVE, algunes cadenes autonòmiques i Televisa (Mèxic) comencen a desenvolupar la plataforma digital Vía Digital, tot i que Antena 3 no va acabar de participar-hi mai. Al mateix temps, Prisa, propietari de Canal +, va decidir agrupar la seva oferta temàtica en la plataforma Canal Satélite Digital. Per a què els projectes fossin rendibles, era fonamental que s'integrés l'oferta futbolística: l'audiència pagaria per a poder veure els partits de lliga, i aquest era l'objectiu dels grups, però els drets eren meitat propietat del Grup Zeta, i meitat de Sogecable. La nit del 24 de desembre del 1996 Asensio va arribar a un Acord amb Polanco per la explotació dels drets audiovisuals dels equips del grup Zeta, deixant penjada a la plataforma de Telefónica. Asensio, Polanco i Sogecable van crear Audiovisual Sport (AVS), que explotava els drets de Primera, Segona i la Copa. Asensio disposava de la presidència de AVS i del 40% de l'accionariat¹¹⁵.

Al gener del 1997 començaven les emissions de Canal Satélite Digital, competència directa de Vía Digital, la plataforma de Telefónica propulsada pel Govern d'Aznar, que es va sentir traït per Asensio. El Govern va fer comparèixer el Grup zeta a la Comissió Constitucional del Congrés dels Diputats per a argumentar que la decisió era empresarial i no política. Asensio va assegurar rebre amenaces per part de Miguel Ángel Rodríguez, secretari d'Estat de Comunicació i Portaveu del Govern¹¹⁶.

El 23 de juliol del 1997, Telefónica, amb qui Asensio s'havia estat barallant per les plataformes digitals de pagament, compra el 25% de les accions que aquest té d'Antena 3. Aquesta situació feia que un accionista de Vía Digital es convertís en copropietari de AVS, empresa que operava els drets audiovisuals del futbol per la competència, Canal Satélite Digital.

Asensio va morir a causa d'un càncer el 20 d'abril del 2001¹¹⁷. Actualment, el seu fill Antonio Asensio Mosbah, fill del fundador del grup, dirigeix l'empresa actualment.

114 EL PAÍS. «Jordi Pujol, el poder detrás de Asensio» [En línia]. Madrid: El País, 21 octubre 1996.

<https://elpais.com/diario/1996/10/21/espana/845848818_850215.html> [Consulta 25 maig 2018]

115 SERRANO, Pascual (2010). *Traficantes de Información. La historia oculta de los grupos de comunicación españoles*. Madrid: FOCA

116 EDITORIAL. «Rodríguez miente y él lo sabe». [En línia]. Madrid: El País, 20 maig 1997.

<https://elpais.com/diario/1997/05/20/opinion/864079201_850215.html> [Consulta: 25 maig 2018]

117 EL PAÍS. «Muere a los 53 años Antonio Asensio, presidente del Grupo Zeta» [En línia]. Madrid: El País, 20 abril 2001.

<https://elpais.com/sociedad/2001/04/20/actualidad/987717605_850215.html> [Consulta 25 maig 2018]

El Grupo Zeta no va ser aliè a la crisi econòmica del 2008, arribant a plantejar-se la viabilitat de l'empresa. Juan Llopart, proper a l'entitat bancària La Caixa, va ser contractat com a president de la comissió Executiva l'any 2008, per a intentar reflotar l'empresa, però amb l'acord de no poder vendre cap de les seves principals capçaleres. Per a intentar pal·liar la crisi financera, el març del 2009 va refinançar el deute i va presentar un ERE pactat, acomiadant un 25% de la plantilla. Les negociacions de l'ERE les va dur a terme el director del Periódico aquella època, Rafael Nadal, germà del conseller de Política Territorial i Obres Públiques, Joaquim Nadal.

Amb aquesta crisi, el Grupo Zeta ha anat perdent algunes de les seves línies empresarials, entre vendes, acords de distribució i tancaments. A principis del 2018 es va anunciar el tancament de la revista germen del grup: Interviu¹¹⁸, de la revista Tiempo, i la venda de l'editorial Ediciones B a Penguin Random House¹¹⁹.

Com a conseqüència d'aquesta crisi econòmica, el grup manté una pugna amb els treballadors, que s'han proclamat en lluita per «els acomiadaments, rebaixes salarials i maltractes a la plantilla¹²⁰» Aquest comitè ha convocat vages, manifestacions i diversos actes per a denunciar les condicions en què treballen els periodistes i treballadors del grup.

4.1.3 Història El Periódico de Catalunya

El Periódico de Catalunya, S.L.
Consell de Cent, 425-427. 08009 Barcelona
Tel: 93 265 53 53 - Fax: 93 484 65 12/13
El Periódico Digital

118 GELI, Carles. «El Grupo Zeta cierra «Interviu» y «Tiempo» por sus «importantes pérdidas». [En línia]. Barcelona: El País, 8 gener 2018.

<https://politica.elpais.com/politica/2018/01/08/actualidad/1515411044_174991.html> `Consulta: 25 maig 2018]

119 EL PERIÓDICO. «Grupo Zeta vende Ediciones B a Penguin Random House». [En línia]. Barcelona: El Periódico, 14 febrer 2018. <<https://www.elperiodico.com/es/ocio-y-cultura/20170406/grupo-zeta-vende-ediciones-b-penguin-random-house-5958181>> [Consulta: 25 maig 2018]

120 COMITÉ DEL PERIÓDICO. «Los trabajadores de Grupo Zeta estamos hartos y queremos soluciones». [En línia] Barcelona: 20 desembre 2013. <<https://periodicocomite.wordpress.com/2013/12/20/los-trabajadores-de-grupo-zeta-estamos-hartos-y-queremos-soluciones/>> [Consulta 25 maig 2018]

Antonio Asensio es va fixar en la premsa regional francesa: un estiu que va passar al país veí va saber que La Dépêche du Midi, diari regional francès, venia gairebé dos milions d'exemplars, mentre que Le Monde en venia 350.000, va decidir que era un bon negoci. Així que va fundar El Periódico de Catalunya, un diari d'àmbit català. El primer número del diari va sortir el 26 d'octubre del 1978.

Catalunya disposava, en aquella època, de forces diaris, però El Periódico va suposar una novetat per al mercat: tot i ser redactat íntegrament en castellà, anava dirigit als catalans, era progressista, cosa que va atreure als joves de l'època, els que havien viscut els últims anys del franquisme i encaraven amb optimisme els primers anys de democràcia, i sobretot, va fer una aposta clara pel grafisme. El periodífcico, encara avui dia, és un diari visualment agradable, fàcil de llegir amb imatges grans i gràfics que en faciliten la comprensió. En comparació amb La Vanguardia, diari més dens de text, el Periódico va suposar una novetat i un atractiu. També va fer una aposta clara per la informació de Barcelona capital, i sobretot, ampliar les pàgines d'esports, que era poc habitual en la premsa de l'època.

El primer director del diari a ser Antonio Franco, que va participar en la creació del diari. Parla d'aquells anys en una entrevista a el mateix Periódico en motiu del seu 35e aniversari, que «havia de ser un diari popular, progressista i plural, que destaqués per la política, els esports, els temes de societat i els serveis. EL PERIÓDICO va néixer roig¹²¹». Franco volia que el diari es pogués llegir en els 10 minuts de l'entrepà, amb un disseny còmode i fàcil. Franco va deixar la direcció del diari l'any 1982 per anar a El País, però al 1988 va tornar, i ja no va deixar la direcció fins al 2001.

Quan el diari ja estava consolidat, amb gairebé 10 anys d'història, el Periódico va tornar a trencar motlles en la premsa, traient dues edicions del diari: una en castellà, i una totalment idèntica en català. Segons Franco, la idea es va començar a discutir amb la fundació del diari, quan Asensio va considerar que algun contingut del diari fos en català. Però tenien clar que el diari havia de ser en una sola llengua. Amb el seu retorn a la direcció del diari, Franco i Asensio van tornar a donar voltes a la idea de treure el diari en els dos idiomes. Però al 1988, era molt complicat trobar la fórmula per a traduir el diari.

A partir del 93, la idea es va impulsar. Franco va encarregar a Rafael Nadal l'edició en català del diari, i junt amb Mario Santinoli, encarregat del sistema informàtic, la idea va anar endavant. Quan es va veure el cost, hi va haver dubtes, però Asensio va animar a la resta afirmant que era una inversió de futur «És impossible que amb l'escola catalana que tenim, i tal com va l'evolució de la sensibilitat a Catalunya de la gent que llegeix diaris, que d'aquí 10 o 15 anys hi hagi la proporció de vendes de premsa en català i castellà que hi ha ara. Ho hem de fer com a servei, com a inversió de futur, perquè el diari ha d'estar viu d'aquí 50 anys¹²²»

121 NAVARRO, Núria. «Antonio Franco: «EL PERIÓDICO neix roig»». [En línia]. Barcelona: El Periódico, ed. català, 27 octubre 2013. <<https://www.elperiodico.cat/ca/35-aniversari-el-periodico/20131022/antonio-franco-el-periodico-neix-roig-2771929>> [Consulta 25 maig 2018]

122 DURAN, Enric. «Antonio Franco Estadella: "L'edició en català va néixer per naturalitat, lògica i llibertat"». [En línia]. Barcelona: El Periódico, 1 maig 2011.

El 28 d'octubre del 1997 als quioscos de tot Catalunya hi van aparèixer dos edicions del Periódico: la de sempre, de color vermell, i una de clor blau, idèntica a la vermella però en català. El Periódico va fer una aposta clara per Catalunya, mostrant una vegada més la seva línia progressista i catalanista.

Des del 2000, el diari, conjuntament amb el programa Els Matins de TV3, atorga el premi «El català de l'any», escollit per els espectadors del programa i els lectors del diari, que premia a una figura destacada de la societat catalana. El premi ha destacat a personatges com Ernest Lluch¹²³ (el primer guanyador, a títol pòstum), Ferran Adrià o Oscar Camps.

El Periódico sempre ha estat un ferm defensor del catalanisme moderat, proper al paper que el PSC va tenir sempre a Catalunya: defensar Catalunya dins del marc espanyol. Tot i no ser mai independentista, a l'inici del procés, es podien veure portades properes a l'independentisme demanat el diàleg entre els dos presidents. Aquest catalanisme s'ha vist una mica apartat en la línia editorial del diari, posant més èmfasi en el constitucionalisme i mostrant-se més crític que mai amb el govern de la Generalitat.

Portada de «El Periódico de Catalunya», 11 de setembre de 2012. Extreta de 233 grados. <<http://233grados.lainformacion.com/blog/2012/09/portadas-de-los-diarios-catalanistas-el-d%C3%ADa-de-la-diada.html>>

Portada "El Periódico de Catalunya" 1 Novembre 2017. Extreta de El Periódico <<https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20171101/portada-el-periodico-1-noviembre-2017-6394441>>

El 2016 el diari va destacar un dels

<<https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20110501/antonio-franco-estadella-ledicio-en-catala-va-neixer-per-naturalitat-logica-i-libertat-986284>> [Consulta: 25 maig 2018]

123EL CATALÀ DE L'ANY. «Edicions anteriors». [En línia]. Barcelona: El Periódico, 2018.

<<http://www.cataladelany.cat/default.asp?opcio=edicionsanteriors>> [Consulta: 25 maig 2018]

casos més mediàtics de l'any, el Cas Maristes¹²⁴. El diari va guanyar el premi *Ortega y Gasset* a la Millor Història o Investigació Periodística¹²⁵ per destapar el cas que, descobria una gran trama d'abusos sexuals presumptament comesos per els germans Maristes i el silenci de la institució davant els fets.

Després dels atemptats de Les Rambles de Barcelona, el 17 d'agost del 2017, el diari va publicar un suposat informe de la CIA on s'avisava als Mossos del perill d'un atemptat, i segons el diari, els Mossos no en van fer cas¹²⁶. Aquesta notícia va aixecar molta polèmica, acusant el diari de voler desprestigiar als Mossos, que fins aquell moment havien estat elogiats per la seva gran feina durant els atemptats. El major Trapero i el conseller Forn van desmentir la informació de seguida, assegurant que des dels Mossos i des de l'Estat no es va donar credibilitat a l'informe¹²⁷.

El diari no ha quedat fora de la crisi econòmica del grup, afegit a la crisi dels mitjans en paper. Tot i ser el segon diari amb més difusió de Catalunya, segons dades de la OJD¹²⁸, el diari s'ha vist immers en diverses polèmiques amb els seus treballadors. El 16 de maig del 2017 el diari no va sortir al carrer¹²⁹ per primer cop en la seva història degut a una vaga dels seus treballadors, fet que es repetiria el 24 de març¹³⁰ d'aquest any. La gala d'entrega del Premi Català de l'any 2016¹³¹ es va suspendre per por a les protestes dels treballadors. Les protestes es van acabar el passat abril, pactant l'ERE

124 EL PERIÓDICO. «Abusos als Maristes». [En línia]. Barcelona: El Periódico, 2018.

<<https://www.elperiodico.cat/ca/temes/abusos-maristes-15410/p4/>> [Consulta 25 maig 2018]

125 PREMIOS ORTEGA Y GASSET DE PERIODISMO. «Premios 2017» [En línia]. Madrid: Premios Ortega y Gasset, 2017. <<http://premiosortegaygasset.com/ediciones-antiores.html#>> [Consulta 25 maig 2018]

126 HERNANDEZ, Enric. «Los Mossos recibieron la alerta de atentado en Barcelona de la CIA el 25 de mayo». [En línia]. Barcelona: El periódico, 31 d'agost 2017.

<<https://www.elperiodico.com/es/politica/20170831/mossos-recibieron-alerta-atentado-cia-25-mayo-6255194>> [Consulta 25 maig 2018]

127 TOMÁS, Nicolas. «Forn y Trapero desmienten «el montaje» de El Periódico». [En línia]. Barcelona: El nacional, 31 agst 2017. <https://www.elnacional.cat/es/sociedad/mossos-interior-cia-periodico_187077_102.html> [Consulta 25 maig 2018]

128 Oficina de la Justificación de la Difusión. «Llistat de mitjans impresos en català» [En línia]. Madrid: OJD, 2018. <<https://www.ojd.es/llistat-de-mitjans-impresos-en-catala/>> [Consulta 25 maig 2018]

129 VILAWEB. «Avui El Periódico no surt al carrer». [En línia]. Barcelona: Vilaweb, 16 maig 2017. <<https://www.vilaweb.cat/noticies/avui-el-periodico-no-surt-al-carrer-per-primer-cop-grupo-zeta/>> [Consulta: 25 maig 2018].

130 MACAU, Clara. «La plantilla d'El Periódico planta cara a l'ERO que amenaça 177 llocs de treball» [En línia]. Barcelona: Directa.cat, 26 març 2018. <<https://directa.cat/actualitat/plantilla-del-periodico-planta-cara-lero-que-amenaca-177-llocs-de-treball>> [Consulta 25 maig 2018]

131 EL PERIÓDICO. «Ajornada la gala del Català de l'Any». [En línia]. Barcelona: El periódico, 11 maig 2017. <<https://www.elperiodico.cat/ca/societat/20170511/ajornada-gala-catala-any-6032614>> [Consulta 25 maig 2018]

que ha sigut reduït de 177 a 135 acomiadaments¹³². Actualment el grup està en negociacions per a vendre el diari.

132COMITÉ DEL PERIÓDICO. «Acuerdo para reducir el ERE de El Periódico a 135 despidos». [En línia] Barcelona: 19 d'abril del 2018. <<https://periodicomite.wordpress.com/2018/04/19/acuerdo-para-reducir-el-ere-de-el-periodico-a-135-despidos/>>[Consulta 25 maig 2018]

4.2 Hermes Comunicacions

Hermes Comunicacions S.A.
Carrer Güell, 68
17005 -Girona
972 18 64 00

El grup Editorial Hermes és el gran grup de comunicació en català. Està presidit per Joaquim Vidal i Perpinyà

4.2.1 Publicacions

El Punt Avui: Diari generalista d'àmbit català amb diferents edicions regionals.

L'esportiu: Diari esportiu, l'únic que es publica en català. Es publica amb el Punt Avui

Catalonia Today: Diari digital d'àmbit català escrit en anglès iniciativa de Carles Puigdemont. Es publica una pàgina cada dia a El Punt Avui

La Presència: Setmanari històric de les comarques gironines que surt cada diumenge amb El Punt Avui. Actualment està en *standby* pel llançament de la república.

L'econòmic: Setmanari econòmic i empresarial que s'entrega amb el Punt Avui.

La República: Setmanari catalanista que es distribueix amb El Punt Avui

El punt Avui TV: Televisió generalista. La llicència està llogada a Canal català.

4.2.2 Història

L'any 1979 es crea El Punt Avui, gràcies a una iniciativa ciutadana. El projecte neix de la mà de la cooperativa Papyrus i de l'empresa Edicions Comarcals S.A. Més endavant, l'empresa passa a mans de Joan Bosch, i s'anomena Edicions Periòdiques de les comarques. Poc a poc, la cooperativa va perdent pes davant de l'empresa, que finalment passa a ser propietària del 100% d'El Punt Avui...

Per ampliacions de capital i històries administratives, el grup passa a anomenar-se Hermes Comunicacions.

El 2009, el grup compra el 100% de les accions del diari Avui a Premsa Catalana S.A, i passa a ser propietari del diari.

Actualment, el grup és propietat de l'empresari gironí Joaquim Vidal.

4.2.3 Història El Punt Avui

EL PUNT AVUI+

El punt Avui
Carrer Güell, 68
17005 -Girona

El Punt Avui neix de la fusió entre el Punt i l'Avui.

L'Avui

El diari Avui va ser el primer diari editat en català des de la guerra civil, i va sortir a la llum el 23 d'abril del 1976. Durant el franquisme, el català va estar perseguit, i les publicacions en català van estar prohibides, especialment durant la primera dècada. Després es va obrir una petita escletxa per on van néixer setmanaris com Telestel o La Presència. Als últims anys del franquisme (finals del 60) s'intenta publicar El Matí, amb Manuel Ibáñez, històric de Telestel, però mai es rep l'autorització.

Amb la mort de Franco, la idea per fi veu la llum, i es funda l'Avui. El diari va ser fundat per Jaume Vilalta, advocat vinculat a CDC, Josep Maria Puig Salellas, notari i membre de l'Institut d'Estudis catalans; i Josep Espar, també vinculat a CDC. Per a poder sortir, es va crear una campanya per a captar micro accionistes, anomenada Compteparticipis. Neix per vocació i subscripció popular, i això va suposar un gran problema: mai hi va haver una gran empresa a darrere que recolzés el diari, que cregués amb el producte.

El diari ben aviat va deixar de ser viable, i va tenir problemes econòmics constants, creant campanyes com «Salvem l'Avui». La Generalitat sempre va ajudar a l'Avui, sigui en subscripcions al diari, o bé en forma de subvencions, d'aquí que la línia editorial fos poc crítica amb el govern de Pujol, i la seva ombra va planejar sempre sobre el diari.

L'any 1994 l'Avui va crear la seva edició digital, essent l'any 1995, el primer diari de l'estat espanyol en penjar a internet tot el seu contingut.

L'any 2004 l'editora de l'Avui, Premsa Catalana S.A, va presentar un expedient de fallida. El diari tenia molts deutes amb l'Institut Català de Finances, per això, el govern (en aquella època, governava el primer Tripartit) impulsa una empresa per salvar el diari. Les accions es reparteixen:

- 20% l'Institut Català de Finances
- 40 % Grup Godó (Editora de La Vanguardia)
- 40% Editorial Planeta (Editora de La Razón)

Vicent Sanchís era el director del diari i va saber dirigir-lo sense que en la línia editorial es veiés gaire afectada per la mà de Planeta i Godó. De fet, Sanchís va aconseguir treure una mica la «crosta» convergent al diari, aquella tradició més conservadora i afí al partit de Pujol amb la que sempre relacionat al diari. L'any 2007, Vicent Sanchís deixa la direcció del diari a Xavier Bosch, i passa a ser el president de la Corporació Catalana de Comunicació.

Aquesta empresa editora manté, com pot, el diari uns 6 o 7 anys, però finalment, al només tenir pèrdues, posa el diari a la venda. El Grup Hermés en compra el 100% de les accions i passa a ser propietària del diari Avui.

El Punt

El Punt neix a les comarques de Girona amb la idea de ser una alternativa a la premsa oficialista de la zona. En aquell moment, a Girona només s'editava el diari Los Sitios (ara El Diari de Girona), diari vinculat al Movimiento Nacional i després a Los Medios de Comunicación Social del Estado. Era un diari petit, que publicava les editorials que li arribaven de Madrid, poc arrelat al territori i molt de la ciutat de Girona.

El grup fundacional surt del setmanari Presència, quan uns periodistes del setmanari, que no acabaven d'entendre el funcionament, després de discrepar amb el director històric de Presència, Narcís-Jordi Aragó, decideixen impulsar el diari.

Els fundadors, bàsicament, varen ser Pius Pujades i Just Manuel Casero. El diari neix amb 4 principis fundacionals, que s'han mantingut gairebé durant tota la seva història, ser un diari:

- Català
- Independent
- Comarcal
- Democràtic

La vessant comarcal va ser important des del primer dia. De fet, el primer número es va treure amb tres capçaleres diferents: una peel Gironès – Pla de l'Estany, una per a l'Alt Empordà i una per la Garrotxa, però es va haver de descartar al no tenir tallers propis.

Com l'Avui, neix de la iniciativa popular, amb una cooperativa que es va anomenar Papyrus, i que va poder aportar 25.000 pessetes al projecte. Com que no era suficient per engegar un diari, es va crear una empresa editora: Edicions Comarcals, amb empresaris i capitalistes gironins, que van aportar 200.000 pessetes cada un. En total, es va començar el diari amb 25 milions de pessetes, quan per tirar endavant un diari en aquella època es necessitaven aproximadament 60 milions. Per tant, hi va haver problemes econòmics des de l'inici.

En els seus inicis, El Punt, igual que l'Avui, no tenien rotativa pròpia, però tampoc hi havia tallers. Per tant, l'edició s'havia de tancar a les 4 de la tarda, per enviar-ho a Barcelona i editar-lo. Com a anècdota, el primer any no es va anar als quioscs a cobrar els diaris, així que com que no es podia pagar als treballadors, se'ls van donar les factures per a què anessin ells mateixos a cobrar als quioscs.

En un any i mig, el diari estava en perill greu de desaparèixer, ja que no hi havia una gran empresa a darrere que recolzés el projecte. Però al 1981, Joan Bosch, un empresari gironí que volia fer una fundació, recomanat per personalitats de la cultura gironina com Joan Ribes, va invertir a El Punt. Tot i que en un principi es va mantenir la cooperativa, Bosch va arribar a ostentar el 70% de les accions, així que tenia força poder de decisió.

Bosch dona al diari l'impuls que li faltava, crea una empresa seriosa, munta tallers, rotativa i distribuïdora pròpia i crea equips comercials per a vendre subscripcions i publicitat. Gràcies a això, el diari es va consolidant.

L'any 1984, es marca l'objectiu d'arribar a vendre més que l'altre diari de Girona, en aquell moment anomenat Los Sitios – Diari de Girona, ja desvinculat del Movimiento i constituït com a empresa privada. Al 1988 ja s'havia assolit. Es va marcar un nou objectiu, ser el diari més venut de les comarques gironines, que en aquell moment era La Vanguardia, i també es va assolir. Així que el següent pas va ser crear un diari nacional per edicions, exportar l'experiència del Punt a les comarques gironines a altres territoris. Amb aquest objectiu es van obrir edicions al Barcelonès Nord, amb seu a Badalona; al Maresme, amb seu a Mataró, al Tarragonès, amb seus a Tarragona, Reus, Valls i Tortosa, al Penedès, al Garraf, un diari de ciutat a Rubí, i una edició al Vallés Occidental al adquirir el 9 Nou del Vallés. També tenia setmanaris a la Catalunya Nord i al País Valencià.

Va ser l'època d'esplendor de El Punt, el diari va arribar a tenir més de 560 treballadors, i entre 300 i 400 col·laboradors. L'any 2003 va arribar a tenir de mitjana, segons l'OJD, una difusió de 26.236¹³³ diaris al dia, arribant a igualar i fins i tot superar a l'Avui.

Gràcies a aquest bon moment, el 2 de gener del 2002 va desaparèixer la secció esportiva del diari, que es va englobar sota un nou diari esportiu: El 9 Esportiu, el primer diari esportiu en català, amb Jordi Grau com a director. El 9 esportiu (ara l'Esportiu) va fer una aposta clara per l'esport català, va donar espai a esports més minoritaris i a l'esport regional, i sobretot, no és un diari tan marcadament barcelonista, com ho són les altres dues capçaleres esportives que s'editen a Catalunya, Sport i Mundo Deportivo. Tot i la diferència, el projecte no ha acabat d'arrelar, encara que va tenir alguna aventura en solitari, es torna a publicar encartat dins d'El Punt Avui.

Tot i la seva expansió, el Punt encara no tenia presència a Barcelona capital, salt que fan al 2003. Això va suposar un petit canvi de projecte, i es van abandonar una

133 IDESCAT. «Difusió de la premsa diària(1). 2002-2006». [En línia]. Barcelona: Institut d'Estadística de Catalunya, 2009. <<https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=772>> [Consulta 30 maig 2018]

mica les edicions més petites, que amb la crisi econòmica es va veure més agreujat, arribant a tancar algunes d'aquestes edicions.

El 2001, junt amb altres capçaleres catalanes va crear la Coordinadora de Mitjans (COMIT), i va compartir edició web amb Vilaweb, fins al 2009, quan va crear la seva edició digital pròpia.

La línia editorial del diari sempre havia estat progressista, no estava gens bé amb el poder convergent, però tampoc podia ser etiquetat amb cap partit polític. Tot i això, el diari era marcadament catalanista, sempre va defensar la llengua i la llibertat d'expressió dels catalans, i també un clar defensor del Dret a Decidir dels pobles. Eren partidaris d'una solució no violenta per Catalunya, cosa que els va fer ser sempre molt contundents amb la violència d'ETA i amb Terra Lliure.

El Punt sempre ha estat un diari fortament activista, va donar un gran impuls a la campanya Salvem Castell de Palamós, que va aconseguir evitar la construcció a la platja palamosina; va crear la campanya «Girona, i punt!¹³⁴» per a què la província passés oficialment a denominar-se Girona enlloc de Gerona, on els gironins, gràcies als adhesius d'El Punt, va fer un acte de desobediència civil canviant el GE de les seves matrícules per el GI, acte que els va suposar algunes multes de trànsit. Finalment, el canvi de nom va ser aprovat el 1992. També va ser molt activista en les detencions d'independentistes el 1992, demanant la seva llibertat i denunciant les tortures a Garzón, Pujol i als ministres.

El 2009, Hermes Comunicacions arriba a un acord amb la Corporació Catalana de Comunicacions per la compra del 100% de les accions del diari Avui. Així, el grup Hermes passa a ser un dels grups de comunicació més grans de Catalunya, amb dos diaris, un esportiu i diverses revistes.

Fins al 2009, El Punt havia estat fidel al seu principi de ser un diari independent. Però amb la compra de l'Avui, marcadament convergent, els dos diaris van haver d'amollar-se, i tots dos van perdre part de la seva escènica.

La primera idea del grup Hermes era continuar publicant les dues capçaleres, tot i que compartien algun contingut. Però dos anys després, el projecte no era econòmicament viable, i es va decidir fusionar les dues capçaleres. El 31 de juliol del 2011 veia la llum El Punt Avui.

Des de la compra de l'Avui per part del grup Hermes, els diaris han patit 4 expedients de regulació. El primer, 6 mesos després de la compra de l'Avui, va afectar 55 dels 130 treballadors de l'Avui. Al 2011, van ser 40 treballadors de El Punt els afectats, més un ERO temporal a l'estiu, i un altre que va afectar a 49 treballadors al 2012, després de la fusió.

134 PORTAL, Laura. «De Gerona a Girona» [En línia]. Girona: El Punt, 24 febrer 2009.

<<http://www.elpuntavui.cat/article/-/5591-de-gerona-a-girona.html>> [Consulta: 30 maig 2018]

El Punt Avui, amb la fusió, va passar a tenir l'edició general, però va conservar l'edició de les comarques gironines, la primera de El Punt i més històrica. De l'Esportiu també hi ha l'edició nacional i la de les comarques gironines, més centrada en el dia a dia del Girona FC. De fet, la seu del diari i del grup continua essent a Girona.

Al 2012, amb l'eclosió del Procés, al diari hi ha una disputa interna per a definir la línia editorial. Continuar essent ambigu amb el tema català, com tota la premsa, o trencar i declarar-se obertament independentistes. Al final es decideix seguir el segon camí, i El Punt Avui va penjar l'estelada. Aquest canvi també va coincidir amb un canvi en la propietat, Bosch es va vendre les accions a Joaquim Vidal, propietari dels supermercats Valvi (ara Spar). En paraules d'un històric del diari, Jordi Grau, «El diari perd la seva independència per guanyar la batalla de la independència¹³⁵». I amb aquesta aposta, torna a perdre una mica més de la seva independència, i va passar a donar suport als governs per a poder tirar endavant el referèndum.

Amb aquest posicionament, El Punt Avui s'ha mostrat com a diari abanderat de la independència, tot i que li hagi costat la independència editorial, ja que ara se'l relaciona amb el PdCat i Esquerra. Junt amb Vilaweb, són els únics diaris que donen suport i informació àmplia a les consultes d'Arenys de Mar i les que es fan a tot el país posteriorment. Recuperen uns concerts històrics a La Devesa anomenats «Catalunya vol viure en llibertat», que ja havien tingut lloc al 1992, per a demanar activament la celebració del referèndum.

El diari va mostrar suport absolut a la celebració del referèndum de l'1 d'octubre, i tot i que el diari continua oferint informació el més objectiva possible, les editorials són clarament favorables al sí.

Amb la prohibició dels anuncis institucionals de l'1 d'octubre, van ser dels pocs diaris que van mantenir els anuncis tot i les amenaces del TSJC. Quan va arribar l'ordre del Tribunal, de mans de la Guàrdia Civil, el 15 de setembre del 2017¹³⁶, El Punt Avui va mantenir l'anunci, esborrant qualsevol referència al referèndum, amb el lema «catalans, l'1 d'octubre, allò.»

135 Veure Annex I

136 MAS, Andreu. «El TSJC requereix l'editora d'El Punt Avui que no publiqui més anuncis del referèndum». [En línia]. Barcelona: El Punt Avui, 15 setembre 2017.

<<http://www.elpuntavui.cat/politica/article/17-politica/1239841-el-tsjc-requereix-l-editora-d-el-punt-avui-que-no-publiqui-mes-anuncis-del-referendum.html>> [Consulta 30 maig 2017]

elpuntavui.cat/allo

PUBLICITAT

► Webs del Grup Tradueix-nos
Divendres, 15 setembre 2017

EL PUNT AVUI+

Oscar Pinilla Tortosa Surt

g+ f t Q Cercar

SECCIONS EDICIÓ IMPRESA EL PUNT AVUI TV MÉS Falten 16 dies

PUIG, Pau. (@paxpuig). "#Allò #LoNuestro #AllòNostre #10" 16 setembre 2017, 2:14 a.m. Tuit. <<https://twitter.com/paxpuig/status/908982289174077448>>

4.3 Unidad Editorial

Unidad Editorial S.A.
Av. San Luis,25 28033 MADRID
91 443 50 00
info@unidadeditorial.es
[Web Corporativa Unidad Editorial](#)

El grup Unidad Editorial neix el 2007 amb la fusió del Grupo Recoletos i Unedisa. Està presidida per Antonio Fernández Galeano, i el Vicepresident és Giampado Zambelletti. RCS Group, grup italià de comunicació, propietari de la Gazzeta del Sport, té el 95% de les accions de Unidad Editorial.

4.3.1 Publicacions

El Mundo: Diari generalista amb diverses edicions regionals, com la de Catalunya o Cantàbria.

Marca: Diari Esportiu. És el diari més llegit d'Espanya (1.843.000 lectors al dia segons l'EGM 2018¹³⁷)

Expansión: Diari d'informació econòmica

Telva: Revista mensual de moda femenina

Altres: Estadio Deportivo, Diario Médico, Marca Motor, Yo Dona.

137AIMC. «EGM: Año móvil abril 2017 a marzo 2018». Madrid: AIMC, 2018.

Radio Marca: Radio esportiva d'àmbit nacional

Televisió: No opera cap canal, però lloga dues llicències a través de Veo Televisión a Gol, propietat de Mediapro¹³⁸; i Dmax, propietat de Discovery Communications¹³⁹.

4.3.2 Història

Grup Recoletos

L'any 1977 els periodistes J.M Garcia-Hoz, A. Juan Kindelan, L. Infante i Juan Pablo de Villanueva van crear diverses empreses per a adquirir les publicacions Telva, Actualidad Económica, Marca i Expansión. Més endavant, l'any 1988 es van associar a Pearson, el grup britànic propietari del Financial Times. Per a poder impulsar les publicacions gratuïtes com Gaceta Universitària o Diario Médico, l'any 1992 es crea la societat Pool de Medios S.A. El mateix any es fusionen totes les empreses editores i neix Recoletos Compañía Editorial, S.A.

El grup original tenia el 58% de les accions, Pearson el 25%, i el grup Correo (propietari del Diario Vasco, entre altres), el 17%. Però Pearson es va anar fent amb més, i l'any 1994 ja era propietari del 56,72% de les accions.

L'any 1997 Recoletos forma part de la plataforma digital per satèl·lit Vía Digital, en conflicte per l'audiència de la televisió de pagament amb Canal Satélite, del grup Prisa. El 1998, Telefónica es queda el 20% de les accions, el 76% era del grup Pearson i només el 4% dels socis fundadors. En aquesta època, el grup compra el 10% de les accions d'Antena 3 TV, i inicia les emissions d'Expansión TV, canal d'informació econòmica. A finals d'aquell any, adquireixen el 30% del grup Unedisa, propietari del diari El Mundo. Pearson va comprar a Telefónica la seva participació del 20%, quedant-se amb el 96% de les accions de Recoletos.

El grup va cedir el 10% de Vía Digital i el 5% d'Antena 3 al grup RTL¹⁴⁰, el grup audiovisual més gran d'Europa, exportador de programes com The Voice o X Factor; a canvi de l'1,8% del capital social de RTL. A finals del 2004, Pearson abandona el grup per la pèrdua de lectors del diari econòmic Expansión, i per les diferències editorials, que allunyaven la publicació econòmica del Financial Times. Ven la seva participació al consorci Retos Cartera.

El 2007, el grup RTL compra el 100% de Recoletos.

138 WIKIPEDIA. «Gol». [En línia]. Fundació Wikimedia, Inc. 2018.

<[https://es.wikipedia.org/wiki/Gol_\(canal_de_televisi%C3%B3n\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Gol_(canal_de_televisi%C3%B3n))> [Consulta: 16 maig 2018]

139 WIKIPEDIA. «Dmax». [En línia]. Fundació Wikimedia, Inc. 2018.

<[https://es.wikipedia.org/wiki/DMax_\(Espa%C3%B1a\)](https://es.wikipedia.org/wiki/DMax_(Espa%C3%B1a))> [Consulta: 16 maig 2018]

140 WIKIPEDIA. «RTL Group». [En línia]. Fundació Wikimedia, Inc. 2018.

<https://es.wikipedia.org/wiki/RTL_Group> [Consulta: 16 maig 2018]

Unedisa

Pedro J. Ramírez i Alfonso de Salas van ser destituïts del Grupo 16, segons ells, per motius polítics, ja que investigaven al govern de Felipe González. A causa d'això, l'octubre de 1989 va sortir al carrer el diari El Mundo. Al ser presentat, van recalcar que el projecte era col·lectiu, fraccionant les accions en porcions inferiors al 10%, repartides entre 400 accionistes, la majoria empleats del diari. La publicació es comprometia a «realizar un periodismo crítico i de investigación y a no dejar de publicar una noticia relevante, afecte a quien afecte»¹⁴¹.

Tot i aquest inici prometedor, experiodistes del diari afirmen que mai hi va haver voluntat de cooperativa, sinó que Mario Conde, Pedro J. Ramírez, Alfonso Salas, Alfonso Rojo i la resta de fundadors tenien un paquet d'accions important, deixant als treballadors petites participacions. Segons afirma Roberto Montoya, exresponsable internacional del diari, mai hi va haver esperit de cooperativa, ni en l'àmbit de decisions econòmiques ni en l'àmbit de línia editorial¹⁴².

L'any 1991 el grup RCS fa la seva entrada al grup adquirint el 45% del capital. Ja al desembre del 98, El Mundo i el grupo Recoletos van establir una estratègia on Recoletos va adquirir entre el 20 i el 30% d'Unidad Editorial, i es va unir al pacte amb RCS. Al mateix temps, la majoria de petits accionistes van anar venent les seves accions (que no donaven cap benefici) a Pedro J. Ramírez i Alfonso Salas, així que en poc temps, el Mundo va passar a ser propietat de 4 privilegiats. El 2003, RCS va comprar el 30% de Recoletos, i va passar a ostentar el 87% de les accions de Unedisa. A poc a poc, els fundadors del diari van anar venent les seves accions a RCS, que el 2007 ja era propietària del 96% d'Unedisa. Aquell mateix any, RCS compra el 100% de Recoletos, creant la fusió dels dos grups i donant naixement a Unidad Editorial. RCS Media Group és propietari del 96,43% de les accions d'Unidad Editorial, però aquesta dada no surt publicada al web de la corporació.

4.3.3 Història El Mundo

El Mundo
Avenida de San Luis, 25 28033 MADRID
[El Mundo Digital](#)

141 EL MUNDO. «Grupo Promotor» [En línia]. Madrid: El Mundo,

<<http://www.elmundo.es/sociedad/unidadeditorial/grupopromotor.html>> [Consulta: 16 maig 2018]

142 SERRANO, Pascual (2010). *Traficantes de Información. La historia oculta de los grupos de comunicación españoles*. Madrid: FOCA

Pedro J Ramírez, va ser acomiadat com a director del desaparegut Diari 16 l'any 1989. Segons es pot llegir a la biografia de José Díaz Herrera «Desde Mariano José de Larra, no ha existido en España un periodista más conocido y con más poder que él, experto en el arte de mentir, fue inspirador intelectual de los GAL y, poco después, maniobrero de la utilización de la lucha paralela contra ETA que con tanto ardor había defendido para acabar con Felipe González. [...] ha puesto y quitado ministros y presidentes de Gobierno a su antojo, tiene en sus manos a banqueros y a grandes empresarios¹⁴³»

Mesos després de ser acomiadat, va fundar junt amb Alfonso de Salas, Balbino Fraga i Juan González El Mundo, que va sortir a la llum el 23 d'octubre del 1989. El Mundo va ser clau en la caiguda del govern de Felipe González, destapant escàndols, casos de corrupció i casos de terrorisme d'estat com els GAL. Amb l'entrada del PP el 96, amb Aznar al capdavant, el diari va ser una mica més suau, però va ser molt crític amb la participació d'Espanya a la guerra de l'Iraq. Amb Zapatero, a l'inici va aprovar algunes de les seves mesures, com la retirada de les tropes de l'Iraq, però va ser molt crític amb el pacte per l'Estatut de Catalunya o amb l'intent de negociació amb ETA.

Segons es va publicar l'any 2010, el diari estava en fallida tècnica¹⁴⁴, i va sobreviure gràcies a un préstec d'Unidad Editorial, que a la vegada va necessitar una injecció de capital del RCS Group. El 2012 l'editora va presentar un ERE que perjudicava a 142 treballadors.

El 18 de gener del 2013¹⁴⁵ el Mundo destapava el Cas Bárcenas, la suposada caixa B del Partit Popular. A partir d'aquesta investigació del diari, es va començar una investigació judicial per la suposada financiació illegal del PP i dels sobresous que cobraven els alts càrrecs del partit. El juliol del mateix any, El Mundo publicava una entrevista amb Luís Barcenas¹⁴⁶ (per aquelles dates, ja a la presó), on l'extresorer del PP explicava el finançament del PP i els sobres en B que es pagaven. Uns dies més tard, publicaven uns SMS que Rajoy hauria enviat a Bárcenas un cop es va destapar el cas¹⁴⁷.

Un any més tard de destapar el cas, Pedro J. Ramírez va ser cessat com a director del diari, quedant com a col·laborador. El seu substitut va ser el subdirector Casimiro García-Abadillo Pérez¹⁴⁸. El grup editorial va justificar el canvi per a iniciar «una nova

143DÍAZ HERRERA, José. «Pedro J. Ramírez al desnudo». Madrid: Ed. Akal, 2009

144 EL CONFIDENCIAL. «El Mundo despide a Pedro J. Ramírez». [En línia]. El Confidencial: Madrid, 11 novembre 2014. <https://www.elconfidencialdigital.com/medios/Mundo-despide-Pedro-Ramirez_0_2379961981.html> [Consulta 16 maig 2018]

145 EL MUNDO. «Bárcenas pagó sobresueldos en negro durante años a pate de la cúpula del PP» EL Mundo (18 gener 2013), portada

146 RAMÍREZ, Pedro J. «Cuatro horas con Bárcenas» [En línia]. Madrid: El Mundo, 8 juliol 2013. <<http://www.elmundo.es/elmundo/2013/07/07/espana/1373186360.html>> [Consulta: 16 maig 2018]

147 INDA, Eduardo; URREIZTIETA, Esteban. «Los SMS entre Rajoy y Bárcenas» [En línia]. Madrid: El Mundo, 17 juliol 2013. <<http://www.elmundo.es/elmundo/2013/07/14/espana/1373779073.html>> [Consulta: 16 maig 2018]

148 EL MUNDO. «Casimiro García-Abadillo sustituye a Pedro J. Ramírez como director de EL MUNDO» [En línia]. Madrid: El Mundo, 30 gener 2014

etapa», però Pedro J. Ramírez no ho va entendre així. En una columna publicada al New York Times aquell mateix febrer, el periodista declarava haver estat acomiadat per parlar clar¹⁴⁹. Aquest article, junt amb altres accions que va dur a terme més endavant contra el diari, van fer que Unidad Editorial trenqués contracte i l'acomiadés de l'empresa i trenqués tot vincle amb ell, a més de prohibir-li treballar per cap altre mitjà ni fundar-ne un de nou durant 15 mesos¹⁵⁰.

Des de llavors, el diari ha tingut 4 directors diferents. Actualment és Francisco Rosell.

<http://www.elmundo.es/television/2014/01/30/52ea7315268e3e0e638b4573.html>> [Consulta: 16 maig 2018]

149 RAMÍREZ, Pedro J. «In Spain, Fired for Speaking Out» [En línia. Madrid: New York Times, 5 febrer 2014. <<https://www.nytimes.com/2014/02/06/opinion/in-spain-fired-for-speaking-out.html?hp&rref=opinion&r=1>> [Consulta: 16 maig 2018]

150 EL CONFIDENCIAL. «El Mundo despide a Pedro J. Ramírez. [En línia] Madrid: El Confidencial, 11 de novembre del 2014. <https://www.elconfidencialdigital.com/medios/Mundo-despide-Pedro-Ramirez_0_2379961981.html> [Consulta: 16 maig 2018]

4.4 Difusió i finançament públic

La Generalitat de Catalunya concedeix subvencions a les empreses privades que operen mitjans de comunicació en català o aranès, tant en mitjans digitals com en mitjans en paper¹⁵¹. Gràcies al portal de la transparència, es poden accedir a les xifres que es van donar als mitjans el 2016.

Taula amb les subvencions rebudes l'any 2016¹⁵²

	Paper	Digital	Total
El Periódico de Catalunya	452.966,61 €	66.095,47 €	519.062,08 €
El Punt Avui	445.105,78 €	80.221,17 €	525.326,95 €

El Mundo no rep cap subvenció de part de la Generalitat, ja que no té cap edició en català. A les xifres que rep el Punt Avui, s'hi podria sumar l'ajuda que rep L'Esportiu digital, que tot i estar dins el mateix grup, està sota una empresa diferent i també rep una subvenció de 119.853,52 €.

A part de les subvencions, una altre de les ajudes públiques que reben els diaris és en forma de publicitat institucional, dades que també són de consulta pública per part de la Generalitat.

Taula amb la publicitat institucional de cada diari l'any 2016¹⁵³

	Paper	Digital	Total
El Mundo	7.200 €	0 €	7.200 €
El Periódico de Catalunya	3.216.674 €	201.837 €	3.418.511 €
El Punt Avui	1.945.266 €	33.796 €	1.979.062 €

Pel que fa a l'audiència, l'Associación para la Investigación de Medios de Comunicación (AIMC) realitza l'Estudio general de Medios (EGM), que informa sobre les

151 CERCADOR D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ OFICIALS (CIDO). «Ordre PRE/29/2016, de 19 de febrer, per la qual s'aproven les bases reguladores del procediment per a la concessió de subvencions estructurals per a l'edició de mitjans informatius digitals de titularitat privada en català o en aranès». [En línia]. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2018.

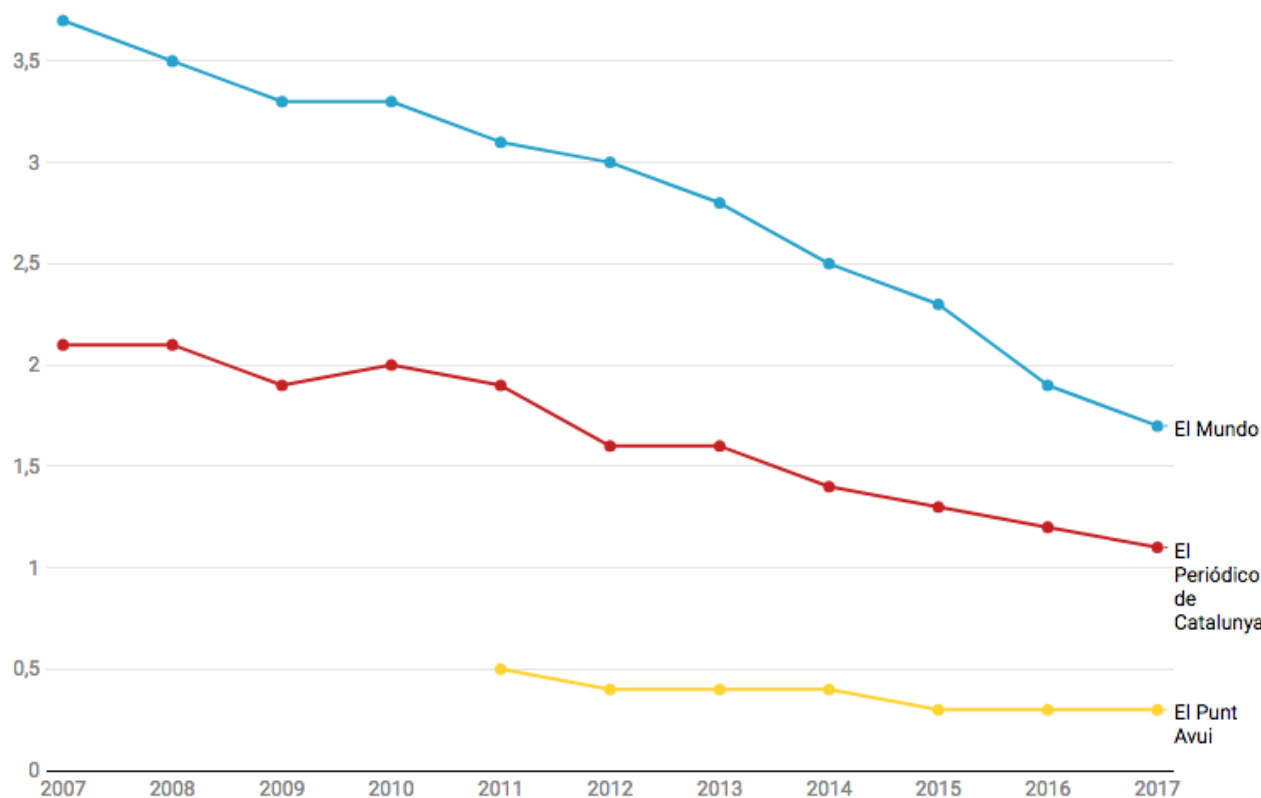
<<http://cido.diba.cat/legislacio/6310609/ordre-pre292016-de-19-de-febrer-per-la-qual-saproven-les-bases-reguladores-del-procediment-per-a-la-concessio-de-subvencions-estructurals-per-a-ledicio-de-mitjans-informatius-digitals-de-titularitat-privada-en-catala-o-en-aranes-departament-de-la-presidencia>> [Consulta 26 de maig 2018]

152 GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE LA PRESIDÈNCIA. «Subvencions i ajuts públics concedits pel Departament de la Presidència durant l'any 2016» [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2018.

153 GENERALITAT DE CATALUNYA. COMISSIÓ ASSESSORA SOBRE LA PUBLICITAT INSTITUCIONAL. «Memòria de la Comissió Assessora sobre la Publicitat Institucional, 2016» [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, juliol 2017. <http://presidencia.gencat.cat/web/.content/ambits_actuacio/publicitat_institucional/memoria_capi2016.pdf> [Consulta 6 maig 2018]

audiències dels mitjans de comunicació, a més de dades de com es consumeix la informació i els mitjans.

Evolució de les Audiències 2007 - 2017

Get the data - Created with Datawrapper

El·laboració pròpia. Dades de AIMC. «Marco General de los medios en España 2018». Madrid: AIMC, 2018 <<https://www.aimc.es/a1mc-c0nt3nt/uploads/2018/02/marco18.pdf>>

Lectors diaris

Get the data - Created with Datawrapper

El·laboració pròpia. Dades de AIMC. «EGM: Año móvil abril 2017 a marzo 2018». Madrid: AIMC, 2018. <<https://www.aimc.es/a1mc-c0nt3nt/uploads/2018/04/resumegm118.pdf>>

L'estudi de la difusió es fa a càrrec de l'organisme OJD, que cada any avalua la difusió mitjana dels mitjans de comunicació a Espanya i Catalunya.

OJD 2017	Mitjana de difusió
EL Periódico de Catalunya	68.715
El Punt Avui	21.693
El Mundo	97.162 (Ed. Catalunya 5.295)

OJD Abril 2018 ¹⁵⁴	Usuaris únics	Mitjana únics	Visites
EL Periódico de Catalunya	419.919	27.688	1.092.602
El Punt Avui	750.730	48.587	61.351

154 De El Mundo digital no hi ha dades

MANIPULACIÓ ALS MITJANS
El referèndum de l'1-0

5

ANÀLISI
DE LES
NOTÍCIES

5. Anàlisi de les notícies

L'anàlisi de les notícies es basa en el text, en les dades i fets que relata, en la pàgina, en l'espai que ocupa, en les imatges, i en els apunts o destacats que hi relaciona en la notícia. En el cas que la notícia no ocupi tota la pàgina, també s'analitza la relació que hi pot haver entre una notícia i l'altra.

També s'analitzen les portades dels diaris del dia 30 de setembre i de l'1 i 2 d'octubre, per a saber quina importància es donava al referèndum i com s'explicava.

5.1 Dissabte 30 de setembre del 2017

El dia abans del referèndum. Els temes principals eren l'ocupació de les escoles per part dels partidaris del referèndum, les instruccions del major Trapero als Mossos d'Esquadra, la roda de premsa de la Generalitat per a presentar les urnes i ultimar els detalls del referèndum i les reaccions de la Moncloa.

5.1.1 Anàlisi de portades

El Mundo¹⁵⁵

La portada del 30 de setembre del diari conté 5 notícies, 3 d'elles sobre Catalunya i el referèndum.

La més gran parla de la presentació del referèndum que va tenir lloc el dia 29, on es van mostrar les urnes i es va explicar el funcionament. El titular principal diu «*La Generalitat burla al Gobierno con unas urnas Made in China*». En el petit text que l'acompanya, parla de les declaracions del portaveu del Govern Central Íñigo Méndez de Vigo, i de la roda de premsa d'Oriol Junqueras per mostrar les urnes.

El text és curt però molt significatiu. Recalca en dues ocasions que les urnes són fetes a la Xina, les descriu com a «*cajas de plástico opacas*» per a desprestigiar-les. Però també deixa entreveure que no estan contents amb el paper de la Moncloa al parlar de «*La Generalitat burla al Gobierno*», o «*(...) Junqueras burlara al Ejecutivo*».

La foto que acompanya el titular és d'uns ciutadans saltant la tanca d'una escola per a entrar menjar a la gent que estava acampant dins. La imatge tampoc és casual, van escollir la imatge on es veia a algú entrant en el recinte saltant la tanca, per a donar la idea de la illegalitat del que s'està fent.

Sota la foto, un altre titular que tracta sobre les instruccions de Trapero als Mossos. «*Trapero ordena no usar la fuerza mientras se ocupan los colegios*». El titular és tendencios, parla de dos temes diferents, però els relaciona per a insinuar que els

155 Veure Annex II (pàgina 99)

Mossos no fan res davant l'ocupació de les escoles. Ho torna a repetir a text que l'acompanya quan diu «*El protocolo de Traperó facilitó ayer que varios colegios de Barcelona fueran ocupados por decenas de personas*». En aquesta notícia, el diari deixa clara la seva postura de rebuig davant la no-violència dels Mossos. Entre aquesta notícia hi ha un titular de l'entrenador de la selecció, Lopetegui, parlant de Gerard Piqué i el seu paper a la selecció.

A la dreta de la pàgina hi ha 3 petites notícies, una d'elles sobre l'agència de qualificació S&P, que va frenar la nota d'Espanya, per la tensió política actual, però al titular directament culpen a Catalunya. Les altres dues notícies són sobre política internacional.

El Periódico¹⁵⁶

La portada del 30 de setembre conté dues parts: una emmarcada de color gris, que parla exclusivament del referèndum, i una columna a la dreta, amb dues notícies més.

El titular principal està dedicat a l'ocupació de les escoles, «*Pulso en los colegios*» («Desafiament als col·legis» en l'edició en català).

A diferència de la portada d'El Mundo, aquesta no conté més que titulars i subtítols, deixant el text per a les pàgines interiors. Els 4 subtítols són 4 dels temes clau de la jornada: Les activitats que es van fer a les escoles, les instruccions dels Mossos, la reacció dels dirigents europeus i les multes a les quals s'exposaven els membres de les meses.

Precisament, aquests dos últims titulars es podrien emmarcar dins el que s'anomena per part dels independentistes «El discurs de la por», el relat que pretén provocar por als ciutadans indecisos. El suport de la Unió Europea a Rajoy dona força al Govern central i debilita l'opció independentista, que sempre té l'ombra de quedar fora de la Unió Europea planejant. La multa a la que s'exposaven els membres de les meses és una mostra encara més clara d'aquest discurs de la por, intentant provocar que la gent no anés a les meses per por a represàlies.

El bloc va il·lustrar amb una imatge dels Mossos dins d'una escola de Barcelona, envoltats de gent i periodistes. Els Mossos ocupen la centralitat de la portada, però també va lligada al titular, ja que estan visitant una escola ocupada per voluntaris pro referèndum.

A dins d'aquest bloc sobre el referèndum, també s'inclou una petita caixa amb unes declaracions de Junqueras, i la seva imatge al costat, que convida a llegir un article del polític dins el diari. Aquestes declaracions de Junqueras, que vaticinen la caiguda de Rajoy i el PP si l'endemà es va a votar, estan al mig dels dos titulars més propers al discurs de la por.

¹⁵⁶ Veure Annex II (pàgina 106)

A la columna de la dreta hi ha un petit titular sobre la pujada del preu de l'habitatge a Barcelona i un altre sobre esports.

El Punt Avui¹⁵⁷

La portada del 30 de setembre és una simple imatge de l'urna que la Generalitat havia presentat el dia abans, amb un petit titular a sota de la imatge: «Tot a punt».

El titular està seguit de dos subtítols, un sobre la presentació de les urnes i l'ocupació de les escoles, i l'altre sobre les amenaces legals contra els membres de les meses electorals.

El subtítol sobre les pressions és el més substantiu de la portada. Declara les amenaces «sense cap aval legal», mostrant el seu rebuig a les polítiques repressives del Govern central. De fet, la portada en si és una declaració de principis: l'urna i el comptador de dies que queden pel referèndum que acompanya la capçalera, mostren clarament la posició favorable al referèndum del diari.

5.1.2 Anàlisi de notícies

El Major dels Mossos d'Esquadra Josep-Lluís Trapero dóna al cos policial instruccions sobre com hauran d'actuar per evitar el referèndum¹⁵⁸.

Els punts més importants de la instrucció són:

- Els Principis Generals d'Actuació, on s'explica que les actuacions «s'hauran de regir amb els principis bàsics de congruència, oportunitat i proporcionalitat, i hauran d'imperar també la contenció i la mediació, de cara a contribuir a facilitar el manteniment de la pau social i la convivència»
- Pautes d'actuació prèvies, que detalla com s'ha de procedir per a tancar i evitar l'obertura dels col·legis electorals, abans de les 6 del matí del diumenge 1 d'octubre. En cas de no poder accedir a causa d'una gran concentració de persones, els agents hauran de comunicar-ho a «la seva Sala Regional de Comandament (SRC) [...] amb especial referència sobre la presència de menors, persones grans i altres col·lectius vulnerables». També especifica que en el cas que els recursos no fossin suficients, el CECOR central pot valorar l'activació d'altres recursos de suport contemplats a la interlocutòria judicial (és a dir, Policia Nacional o Guàrdia Civil)
- Com actuar a partir del dia 1 d'octubre, que deixa clar que s'ha d'impedir l'obertura dels col·legis electorals, i seguir una mica les pautes prèvies a l'obertura.

157 Veure Annex II (pàgina 114)

158 Per a llegir la circular dels Mossos, veure Annex III

El Mundo

«TRAPERO VETA EL USO DE LA FUERZA¹⁵⁹»

«El mayor pone de límite las 6.00 de la mañana del domingo para requisar urnas y cerrar todos los colegios electorales, algunos ya ocupados» «Los Mossos d'Esquadra «en ningún caso» podrán usar sus porras para evitar el referéndum»

Pàgina 10 – 11,

Secció: Catalunya, *El desafío Independentista: El papel de la policia catalana*

El Mundo publica dues pàgines sobre la notícia, començant en pàgina parell. Ho il·lustra amb una imatge d'uns Mossos d'Esquadra parlant amb les persones que estan en un col·legi de Barcelona. Acompanya la notícia una crònica sobre l'ocupació festiva dels col·legis de Barcelona per a garantir l'obertura el dia del referèndum, sota el titular «*Los Mossos no nos han dicho que se desaloje*», il·lustrat per una imatge d'una cadena de persones entrant menjar dins d'un dels col·legis.

Al text de la notícia, destaca els punts més importants de les instruccions de Trapero, fent especial incís en el veto a l'ús de la força, i en les situacions en les que sí està permesa la força, com és la defensa pròpia i els atacs a terceres persones.

També expressa els objectius de l'actuació dels mossos, que són mantenir la pau social i evitar la imatge de la policia autonòmica colpejant a persones a qui la pròpia Generalitat ha demanat que surti al carrer. Al document dels Mossos no hi surt en cap moment aquesta segona frase, que és una interpretació dels fets que en fa qui redacta la notícia.

També hi ha adjectius que valoren les instruccions, com «*La estrategia de los Mossos también resulta laxa a la hora de evitar ocupaciones*». Amb aquests adjectius s'entreveu que no estan gaire d'acord amb la manera de procedir dels Mossos d'Esquadra, que també es pot veure en com es recalca en tota la notícia, varies vegades, que l'ús de la força no està permès: «*Trapero no contempla en ningún momento el desalojo forzoso*», «*Los policías de la Generalitat se limitaron ayer a informar de que el plazo para la clausura expira a las 6 horas del domingo. El protocolo facilitó que al menos dos colegios de Barcelona –el IES Miquel Taradell y el Collasso i Gil- fueran ocupados por decenas de personas que decidieron pasar la noche*». Aquesta última frase és molt significativa del que vol expressar el diari, de la seva lectura, se'n pot extreure que els Mossos volen facilitar la celebració del referèndum, si més no, fan poc per evitar-ho.

A la pàgina 10, al mig de la notícia, hi ha un petit text destacat on s'explica que el Govern ha assumit la direcció dels col·legis fins el dilluns 2 d'octubre, per eximir de responsabilitats els directors dels centres en cas d'obertura per a celebrar el referèndum.

La imatge que acompanya la notícia principal ocupa gairebé la meitat de la pàgina, a 5 columnes. En ella es pot veure una dotació dels Mossos d'Esquadra parlant amb

159 Veure Annex II (pàgina 102)

unes persones que estan dins d'una escola. Part de la gent que està assentada, està gravant amb el mòbil l'escena. El peu de la foto diu «*Cuatro agentes de los Mossos hablan con el grupo de personas que ocupó ayer el colegio Miquel Tarradell de Barcelona para intentar votar el 1-O.*»

A la pàgina següent, la imatge acompanya la crònica dels col·legis ocupats. La mida és gairebé la meitat de la crònica, a 4 columnes. Són una fila de persones que estan col·laborant per a entrar caixes de fruita dins de l'escola Collaso i Gil. El peu de foto diu «*Varios independentistas hacen ayer fila para introducir cajas con manzanas en el colegio Collaso i Gil, donde pretenden permanecer hasta el domingo*». Qualifica a les persones que hi surten com a independentistes, sense que es pugui veure cap símbol que els identifiqui com a tal.

El Periódico

«L'INDEPENDENTISME ES PLANTA ALS COL·LEGIS PER EVITAR EL PRECINTE DE L'1-
O¹⁶⁰»

«Voluntaris organitzen activitats als centres electorals per evitar que els tanqui la policia» «Els Mossos d'Esquadra es limiten a aixecar acta i eviten desallotjar els concentrats»

Pàgina 2-3

Secció: Tema del dia. El desafiament Independentista

El Periódico publica dues pàgines sobre la notícia, que tot i no estar tan centrada en les instruccions dels Mossos, està present en el text. La notícia comença en plana parell. S'il·lustra amb una imatge dels Mossos dins d'una escola de Barcelona, amb tot de gent assentada a les escales i prop de la porta d'entrada. A la pàgina següent hi ha una crònica sobre diferents escoles i centres amb acampades i actes per a mantenir-se oberts, amb el titular «Escoles en vigília». A la mateixa pàgina hi ha 3 imatges més d'escoles obertes i els Mossos parlant amb els ocupants.

El titular tracta de l'independentisme, sense que hi hagi cap senyal que totes les persones que ocupaven les escoles fossin independentistes.

El text comença parlant de l'ordre de la fiscalia que instava als Mossos a tancar els centres electorals, i com els independentistes van idear la manera de quedar-se a les escoles i evitar així el tancament. Per això, els Mossos visitaven el divendres 2.200 locals per a comentar que el diumenge abans de les 6 no havia de quedar ningú a les escoles. Destaquen que l'actuació va ser només per a informar o aixecar actes. «Calma absoluta».

S'aprofiten les visites dels Mossos a les escoles per a relacionar-ho amb les instruccions del major Trapero. D'aquesta, en destaca la prohibició de l'ús de la força, que només està permesa en casos d'autodefensa o socórrer a algú que està essent

160 Veure annex II (pàgina 109)

atacat. També ressalten el fet que els mossos hagin d'identificar a les persones que preparin el referèndum i confiscar el material.

Seguidament fan un apunt sobre que Trapero «No aclareix quina hauria de ser l'actuació dels policies en cas que hi hagi persones que oposin resistència. Només subratlla que si una concentració a l'interior o exterior d'un recinte impedeix l'accés dels policies al recinte o que portin a terme tasques d'identificació i confiscació, la sala de comandament optarà per activar agents de la policia local o recursos de suport «contemplats en la sentència judicial»». En aquest apunt es pot veure una petita crítica a les instruccions dels Mossos en quant a la contundència.

A la primera pàgina de la notícia, una de les columnes és un ressaltat amb el text «Trapero ordena als seus agents limitar l'ús de la violència a accions d'autodefensa o per socórrer altres persones», destacant la instrucció de no violència de Trapero.

La notícia va acompanyada d'una crònica de les escoles que es van mantenir obertes i de les diferents activitats que s'hi van celebrar, amb frases de testimonis i les visites de la policia als centres. De la crònica, el més significatiu és la relació que fa dels noms de les escoles amb els personatges històrics i el seu catalanisme o activisme.

La notícia principal va il·lustrada per una imatge del col·legi Miquel Taradell, plena de gent, mentre els Mossos parlen amb alguns d'ells. El peu de foto és totalment explicatiu, sense cap adjectiu ni valoració «Agents dels Mossos, a l'IB Miquel Tarradell, del Raval, ahir.». A l'altre pàgina, hi han 3 imatges més, de diferents escoles on es poden veure diferents activitats preparades per a passar la nit a les escoles i una altre visita dels Mossos a una escola. Els tres peus de pàgina expliquen la foto i la situen en un lloc concret.

El Punt Avui

«EL MAJOR TRAPERÓ ORDENA ALS MOSSOS QUE EVITIN L'ÚS DE LA FORÇA DURANT L'1-O¹⁶¹»

«Els agents comencen el dispositiu per impedir l'obertura dels col·legis electorals»

«Han d'identificar els responsables i requisar el material electoral»

Pàgina 7

Secció: Nacional. Catalunya vol viure en llibertat

El Punt Avui publica una notícia a 4 columnes, en pàgina imparell. La notícia segueix una de més gran de les dades i previsions sobre el referèndum, titulada «Tot a punt per al referèndum». A sobre, a la capçalera, hi ha una petita opinió de Anna Serrano titulada «Excepcional». La notícia dels Mossos va acompanyada d'una imatge dels Mossos desallotjant una escola a Barcelona.

161 Veure Annex II (pàgina 117)

El text explica les principals instruccions del major Trapero, destacant la prohibició de l'ús de la força, i les excepcions d'utilitzar-la en cas d'autodefensa o per atac a terceres persones. També en destaca la invitació a meditar abans de fer servir la força per evitar un mal major.

Seguidament exposa les actuacions dels Mossos el divendres, quan es van aproximar a les escoles per a aixecar actes, avisar de l'hora màxima per deixar els espais buits i verificar que no s'estava fent res per a preparar el referèndum.

A la mateixa notícia s'informa d'una reunió de Trapero amb els comandaments per a posar en comú l'operatiu a seguir per al cap de setmana. Allà, expliquen, es va informar que es donarà compliment a l'ordre judicial tot i mantenir la pau social i la convivència. També recalca que en cas de una gran concentració de gent que impedeixi l'accés a la policia, es comunicarà a la sala de comandament que decidirà si s'activen més efectius.

També hi inclou en la mateixa notícia que la Generalitat ha recorregut l'ordre del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC), on subratlla que les «instruccions [del TSJC] projecten «efectes restrictius sobre una àmplia gamma de drets fonamentals que no tenen fonament legal"perquè obeeixen al tancament "massiu" de locals públics amb la finalitat política d'impedir un referèndum.»

Al mig de la notícia hi ha un destacat sobre una resolució judicial del TSJC que activa totes les forces policials contra la jornada electoral. També informa sobre una reunió de coordinació dirigida pel Coronel Diego Pérez de los Cobos i on van assistir responsables dels tres cossos policials. L'apunt es titula «El TSJC no afluixa». Al costat de la notícia dels mossos hi ha un altre apunt, dedicat també al TSJC, que explica l'anulació de 29 aplicacions dels sistemes de la Generalitat susceptibles de ser utilitzades amb la finalitat del vot telemàtic pel referèndum, amb el titular «El TSJC, també contra el recompte». El diari deixa clara la seva postura amb aquests dos apunts sobre el TSJC, on es deixa entreveure la posició contrària cap al que està fent el TSJC.

La imatge que il·lustra la notícia és d'uns Mossos desallotjant una escola, mida de 4 columnes. El peu de pàgina és «Uns agents dels Mossos d'Esquadra van intentar ahir tancar una escola de Barcelona». El peu de foto contrasta molt amb la notícia, en la que explica que els Mossos van presentar-se a les escoles però en cap moment diu que es se'n desallotgés cap. La imatge mostra un agent dels Mossos amb la boca oberta, que es podria interpretar com un crit, mentre agafa pel braç a un ciutadà a qui estan fent fora del recinte escolar. Sense ser violenta, amb la imatge es pot percebre un clima més violent del que descriu a la notícia.

5.1.3 Comparativa

En la notícia de El Mundo i en la de El Punt Avui, es centren, bàsicament, en la instrucció del major Trapero i com hauran de procedir els Mossos. En canvi, la de El Periódico es centra més en les activitats que es duen a terme a les escoles, i gràcies al tema, expliquen com procediran els Mossos per tancar les escoles.

El que més destaca és com analitzen els diaris les instruccions. El Punt Avui i el Periódico són bastant neutres, no afegeixen qualificacions, en canvi El Mundo les qualifica de «laxes» i posa molt èmfasi en la no violència que demana Trapero. El Periódico, però, també deixa entreveure que les instruccions són poc contundents i no expliquen com intervindran en cas de que s'oposi resistència al desallotjar.

En la mateixa línia crítica amb els Mossos, el Mundo recalca sovint que són la policia de la Generalitat, com per recordar que són els mateixos organitzadors del referèndum qui dirigeixen a la policia que l'ha d'aturar. En cap més notícia hi ha tantes referències a la relació entre la Generalitat i els Mossos.

El que també crida l'atenció de les 3 notícies són les imatges. En les 3 notícies hi ha una fotografia dels Mossos visitant un col·legi ocupat per ciutadans. Tan el Periódico com El Mundo utilitzen una imatge del col·legi Miquel Taradell de Barcelona. En El Mundo, es veuen els Mossos en primer pla, amb una desena de persones al voltant. La imatge del Periódico és del mateix instant, però en un pla més obert, on es pot veure força més gent assentada ocupant l'escola. Així, a El Mundo sembla que els Mossos no desallotjaven ni els centres on hi ha poca gent, en canvi, a El Periódico et mostra que l'afluència de gent és important com per desallotjar. A les dues però, es pot veure tan els Mossos com els ocupants amb un comportament pacífic i mediador. El Periódico reforça aquesta actitud pacífica amb tres imatges més, dues d'elles d'activitats que es van dur a terme dins les escoles durant la nit, amb gent somrient i assentada parlant.

El Punt Avui, en canvi, mostra els Mossos desallotjant a uns ciutadans d'una escola també de Barcelona, sense especificar de quin col·legi es tracta. En ella es veu un pati i els Mossos traient a diverses persones i evitant l'entrada de ningú més. Com en les altres dues imatges es mostrava una actitud pacífica i medidora, en aquesta es desprèn la idea de més violència. No es veu ningú rebre cops, ni cap Mosso amb una porra, però l'actitud dels Mossos és més de força que a les altres. Veient la foto d'El Punt Avui, sense llegir el text, es podria concloure que els Mossos van actuar amb certa hostilitat.

Els titulars també varien depenent del diari. El Mundo destaca que Trapero veta l'ús de la força, en canvi, a El Punt Avui parlen de que Trapero ordena evitar l'ús de la força. Evitar i vetar tenen significats ben diferents, i que porten a conclusions molt diferents. El Mundo torna a destacar en el subtítol «*en ningún caso podrán usar sus porras para evitar el referéndum*», per a tornar a recalcar que no es podrà fer servir la força. Llegint el text després, ja detallen que en alguns cas concrets, es podrà utilitzar, però d'entrada, la primera idea que donen és que queda prohibida.

5.2 Diumenge 1 d'octubre del 2017

El dia del referèndum. Els diaris van sortir amb la incertesa de si es podria celebrar o no el referèndum i de com procediria la jornada. Una de les notícies del dia era la manifestació unionista a Barcelona del dia 30 de setembre.

5.2.1 Anàlisi de portades

El Mundo¹⁶²

La portada està íntegrament dedicada al referèndum i Catalunya.

El titular principal és «*La rebelión en Cataluña pone hoy a prueba la fortaleza del estado*». Com ja havia passat el dia anterior, el Mundo rebutja el referèndum i les aspiracions independentistes, però a la vegada és crític amb el Govern de Rajoy. Amb aquest titular, amb el «*pone a prueba la fortaleza*» es pot arribar a entendre que no acaben de creure aire amb la força del Govern. Com a subtítols, recorden que la Guàrdia Civil va bloquejar el vot telemàtic i que el Govern d'Espanya dóna per anul·lat el referèndum; que el separatisme es legitimarà amb un milió de vots; i que el Partit Popular tem la reacció de la Generalitat.

A sota, una imatge de la Plaça Sant Jaume plena a vessar de manifestants unionistes, amb banderes catalanes i espanyoles. Està titulada amb «*Los catalanes silenciosos toman el centro de Barcelona*» i una petita descripció de les diferents manifestacions que hi va haver arreu del país. Al primer pla de la imatge, tapat una part de la manifestació, es veu una bandera espanyola de dimensions considerables.

A la part final de la pàgina, un extracte de l'entrevista a la família de Companys, exiliada a Mèxic, en què des mostren contraris a la independència. «*No pierdan en un día lo que ganaron en cuarenta años*». Si només mires la portada, et queda clar que la família de Companys va en contra dels catalans separatistes. Però si llegeixes l'entrevista sencera¹⁶³, hi ha molts més matisos del que es pot extreure només del titular de la portada, i que no van només en contra de l'independentisme, sinó que també critiquen la manca de diàleg per part del govern espanyol. Però per a El Mundo, és més important destacar el que funciona bé amb els seus interessos.

A la columna de la dreta, 3 titulars més. Una sobre la opinió de la cultura sobre el procés. Destaquen 3 frases, i de les tres només una s'entén a favor de qui va, clarament independentista. Les altres dues són ambigües, tot i que et pots imaginar que són contràries a la independència. Sota aquesta, hi ha tan sols el títol d'un article d'opinió

162 Veure Annex II (pàgina 100)

163 BRANDOLI, Javier. «No pierdan en un día lo que ganaron en 40 años» [En línia]. Ciudad de México: El Mundo, 1 Octubre 2017.

<<http://www.elmundo.es/cronica/2017/10/01/59cfb902e5fdea4e148b45c9.html>> [Consulta 4 juny 2018]

del director del diari, «*El referèndum del odio*», on ja queda clara la postura. I finalment, una notícia d'esports on assenyalava al Camp Nou com a pantalla de l'independentisme. En el text explica com l'independentisme s'ha servit de les grades del Camp Nou per a expandir «*sin la oposició del club*» les seves consignes. Per a el diari, la llibertat d'expressió de l'afició del Barça no hauria d'haver estat coartada per el club.

Portada dedicada totalment al referèndum que deixa clar quin era el tema del dia. No hi ha espai per a res més.

El Periódico¹⁶⁴

La portada de l'1 d'octubre està dividida en dues parts: una emmarcada en una caixa gris, sobre el referèndum, i la part de sota, amb dos titulars més.

El titular més gros és «*El 'sí' hace cuentas*» (traduït literalment a l'edició en català), i es relaciona amb el primer subtítol, sobre unes declaracions de l'Assemblea Nacional Catalana situant l'èxit del referèndum en un milió de vots, la meitat dels que va tenir el 9-N. Amb aquesta frase el diari deixa clar que la postura de l'ANC no els sembla bé al relacionar-lo amb els resultats del 9-N, una consulta sense garanties i poc seriosa. Amb aquest subtítol, desprestigiava totalment els resultats que es podessin obtenir a la jornada del 1-O.

El subtítol següent tracta sobre l'anul·lació per part de la Guàrdia Civil, del sistema de recompte de vots de la Generalitat i com aquesta busca alternatives. A sobre del titular gros, una frase molt significativa: «*La obertura de los colegios pendiente de los Mossos*». Amb aquesta frase, queda entès que la responsabilitat total, en cas que hi hagi algun col·legi electoral obert, serà dels Mossos d'Esquadra.

A sota, una foto d'un grup de gent concentrada dins d'una escola de Barcelona. Tothom està assentat, de forma pacífica i civilitzada. Reforça la idea de resistència pacífica de les escoles que a s'havia donat el dia anterior.

A sota de la imatge, una imatge del suplement del diari, i dos titulars d'algunes de les opinions del diari: de José Montilla i Artur Mas, expresidents de la Generalitat.

Fora de la caixa gris, una notícia sobre uns terroristes jihadistes i una sobre cultura i el Festival de Cinema de Sant Sebastià.

El Periódico també considera el tema del referèndum com a tema clau del dia, donant-li gairebé la totalitat de la portada, però té espai per alguna notícia més. El més curiós és que no fa cap menció a la manifestació unionista que a El Mundo ocupava bona part de la portada i la imatge central.

164 Veure Annex II (pàgina 107)

El Punt Avui¹⁶⁵

El Punt Avui torna a apostar per una imatge que ocupi tota la portada, sense titular. La imatge és una paret plena de papers de propaganda favorable al referèndum. S'hi poden llegir consignes com: votarem, sí, democràcia, vota, etc.

A sota la imatge, entre dues caixes de publicitat, un extracte de l'editorial del diari: «Cridats a decidir». Una mostra més del que el diari defensa: el dret a decidir. Tot i que la postura del diari queda clara en la imatge, on es veu reiterades vegades la paraula Sí, en l'editorial queda més amagada. L'extracte parla més de la votació, de que els catalans estan cridats a decidir, però no exposa la seva opinió de manera tan clara com en la imatge.

5.2.2 Anàlisi de notícies

El dissabte 30 de setembre, quan a Catalunya hi havia jornada de reflexió per el referèndum. Al mateix temps, les entitats espanyolistes D'Espanya i Catalans, Españoles de a Pie i Sí a España, van convocar una manifestació per mostrar el seu rebuig al referèndum.

La manifestació va ser força multitudinària i va emplenar la Plaça Sant Jaume, on van arrancar una pancarta que penjava sota el lema «Més democràcia».

El Mundo

«MILES DE CATALANES SALEN A LA CALLE EN DEFENSA DE LA CONSTITUCIÓN¹⁶⁶»
 «Una inédita manifestación contra el 1-0 recorre Barcelona» «Actos en ciudades de toda España»

Pàgina 10

Secció: Catalunya. Desafío Independentista: La resupesta en las calles.

El Mundo dedica una notícia a 4 columnes a la manifestació unionista del 30 de setembre, en pàgina parell. Està il·lustrada amb dues imatges, una de més grossa que l'altre, de la manifestació. A la columna de la dreta, una notícia sobre la posició de l'Associació de Mitjans d'Informació (AMI), recolzant la Constitució i denunciant l'assetjament cap als periodistes que no es posicionen a favor del sobiranisme.

El text comença amb les consignes que es van cantar durant la manifestació, com «Puigdemont a la prisión», «no se votará» o «Yo soy español».

El tercer paràgraf afirma «La marcha fue ciertamente inédita en una comunidad autónoma en la que las calles son siempre un escaparate del nacionalismo y en la que

165 Veure Annex II (pàgina 115)

166 Veure Annex II (pàgina 104)

los defensores de la Constitución suelen asistir en silencio a las constantes exhibiciones de los independentistas.» És a dir, sembla que a Barcelona i Catalunya només es poden manifestar els independentistes. Després de llegir aquest paràgraf, sembla com si no els deixessin manifestar-se igual a uns com als altres.

Seguidament es relata el moment en què es van arrancar les pancartes a la plaça Sant Jaume. «*Un grupo de personas arrancó*» i «*otro grupo de jóvenes*» és la manera en com qualifica les persones que van arrancar els cartells. Ni una sola crítica, ni un retret a un acte vandàlic.

Segueix la notícia amb declaracions dels assistents, i com ja hem vist en les notícies anteriors, segueix amb la crítica cap a l'actuació del Govern central, escollint declaracions crítiques amb la gestió de Rajoy.

Hi ha una menció per la manifestació de Madrid, de la que dóna dades d'assistents (10.00 segons la delegació del Govern), però, curiosament, no hi ha dades de l'assistència a la de Barcelona, que és la manifestació que obra la notícia i la portada del diari. De la manifestació de Madrid, també fa un petit incís a les banderes que portaven els manifestants: «*Vestidos con banderas españolas –se coló alguna que otra preconstitucional–*». Petit comentari sobre algunes de les banderes espanyoles franquistes que es van «colar» a la manifestació. Cap menció a la possible assistència de grups ultres o feixistes. També a Madrid, recorda que aquesta manifestació es va fer amb un ajuntament governat per Podemos, com si tingués rellevància amb la informació de la manifestació. Per a l'Ajuntament de la capital hi té una crítica: «*Ni los vehículos que circulaban por el eje principal de Madrid –conviene advertir de que ninguna autoridad competente ordenó cortar e l tráfico– pudieron apartar a los miles de españolas que se congregaron en torno a la estatua de la Cibeles para apoyar también a los agentes de la Guardia Civil que se encuentran estos días en Cataluña.*». Petita insinuació de que Podemos, al estar a favor de celebrar un referèndum, recolza els independentistes i no vol manifestacions a favor de la Constitució.

Per últim, relata les diferents manifestacions que es van celebrar a capitals espanyoles, fent menció a la de Vitòria, on alguns joves es van enfrontar als manifestants amb estelades i ikurriñes. Queda clar que els que van començar la confrontació varen ésser els de les banderes independentistes.

Les imatges que acompanyen a la notícia són una foto a peu de manifestació de la Plaça Sant Jaume, amb l'Ajuntament de fons. La més petita, és d'una manifestant sota una bandera espanyola grossa a la manifestació de Madrid. Les dues imatges expressen un ambient festiu i amable.

El Periódico

«UNES 5.000 PERSONES MARXEN CONTRA L'1-O A BARCELONA¹⁶⁷»
 «Crits de 'Catalunya no és Espanya' davant el palau de la Generalitat

Pàgina 18

Secció: Tema del diumenge: El desafiament independentista, > el front constitucionalista

El Periódico dedica a la manifestació una notícia a tres columnes, en pàgina parell. A la dreta, una notícia de dues columnes sobre el manifest de l'AMI a favor de la Constitució, i a sota, una petita ressenya de dues columnes de la mirada de la premsa estrangera sobre el referèndum.

La primera dada de la peça és l'assistència a la manifestació, que va ser de 5.000 persones, segons la Guàrdia Urbana, dada que ja posen al titular i repeteixen a la primera frase del text. Segueix amb els convocants de la manifestació, el lloc i el lema. Seguidament s'exposen els càntics que es van sentir, dels que destaquen «Puigdemont a la presó», «No votarem», «No ens enganyen, Catalunya és Espanya», «A por ellos» i «Jo sóc espanyol».

Expliquen també, com tres manifestants van pujar al monument a Ramon Berenguer de Via Laietana i desplegament de Mossos i Guàrdia Urbana.

L'últim paràgraf comença amb un destacat en negreta, com a títol: «Trepitjada a una pancarta d'Òmnium». Explica com alguns «individus» van intentar arrencar la pancarta de Més Democràcia de l'Ajuntament, sense èxit, però sí que van arrencar i trepitjar una altre de Òmnium Cultural.

La descripció com «individus» de les persones que van intentar arrencar la pancarta, va lligada amb la fotografia que il·lustra la notícia, que és precisament del moment en què intentaven treure-la de la façana. Al peu de foto els descriu com a «feixistes». Per tant, el Periódico no aprova aquest fet, i ho demostra amb els adjectius.

L'elecció de la foto tampoc és casualitat, ja que en lloc de posar una imatge general de la plaça plena de gent, il·lustren la notícia amb una del moment en què van arrencar la pancarta, un dels moments tensos i més lletjos de la manifestació. El text no descriu més incidents que el de la pancarta, per tant, si només es llegeix el text, es pot entendre que va ser una manifestació cívica. Però la imatge dona el missatge contrari, ja que només es veuen tres feixistes (la indumentària no deixa lloc a dubtes), enfilats a les finestres de l'Ajuntament, arrencant una pancarta que només diu «Més democràcia».

167 Veure Annex I (pàgina 107)

El Punt Avui

«ELS DEL NO FAN CAMPANYA AMB DUES MANIFESTACIONS EL DIA DE REFLEXIÓ¹⁶⁸»

Pàgina 16

Secció: Nacional. Catalunya vol viure en llibertat

El Punt Avui dedica una petita notícia al final de la pàgina, de quatre columnes, amb una foto de dues columnes al costat. A sobre, una notícia sobre un acte d'Albiol, traient tot el valor legal a la votació, i una petita ressenya de la denúncia a Clara Ponsatí, consellera d'Ensenyament, presentada per Arrimadas, de Ciutadans, davant la fiscalia de menors.

Les tres notícies de la pàgina van relacionades, ja que, per començar, per El Punt Avui, el dissabte era jornada de reflexió, per tant, cap dels tres fets que fan esmena haurien d'haver passat. Però tampoc es casualitat que es relacioni als dos partits més oposats a la independència (PP i C's) amb la manifestació unionista, quan en realitat, ni n'eren els convocants ni hi van ser presents.

El text de la notícia de la manifestació comença amb un dels lemes de la manifestació «*No està lloviendo, es el Señor que está llorando*», en referència a la pluja que va caure el dissabte. Dels eslògans en destaca dos més: «Puigdemont a la presó» i «*A por ellos*», els dos que més ataquen. Dels càntics com «*Yo soy espanyol*», més suaus, no en fa referència.

També fa esmena a una manifestació que es va celebrar el matí amb només 350 persones, segons la Guàrdia urbana. De la de la tarda, dona la xifra de 6.000 persones, «segons càlculs d'aquest diari». És curiós que, havent-hi dades oficials de la Guàrdia Urbana, posin un càlcul propi sense cap mena de credibilitat oficial, i que a sobre, sigui superior a les oficials.

Acaba el text fent esmena del trencament de la pancarta, que també en fa referència la imatge de la notícia, on es veu l'ultra arrencant la pancarta. En El Punt Avui els anomena tota l'estona uns manifestants. No els diferencia com a ultres o feixistes, sinó com uns manifestants més, com si tots els que van acudir a la manifestació fossin igual d'exaltats.

5.2.3 Comparativa

L'espai que cada diari dedica a la notícia és significatiu. Recordem que El Mundo posava també el tema de la manifestació en portada, en canvi, els altres dos diaris no l'esmentaven com a tema important. El Mundo li dedica gairebé una pàgina sencera, quan els altres dos li dediquen una petita notícia, barrejada amb altres temes.

168 Veure Annex II (119)

Amb el que coincideixen El Mundo i el Periódico és en posar a la mateixa plana la notícia del comunicat de l'AMI. El Punt Avui la posiciona a sota d'una gran notícia sobre un acte d'Albiol, i una ressenya sobre Ciutadans.

Amb les dades, com sol passar en les manifestacions, no hi ha consens. El Mundo no posa dades de la manifestació de Barcelona, la que centra la majoria de la informació, sinó que només posa dades oficials de la que es va celebrar a Madrid, que curiosament, va tenir el doble d'assistents que la de Barcelona. El Periódico posa l'assistència segons la Guàrdia Urbana, que va ser de 5.000 assistents, tant al titular com a l'inici del text. El Punt Avui xifra en 6.000 les persones assistents, segons càlculs propis, que no tenen cap garantia oficial.

El Mundo també fa referència a les manifestacions que es van produir a la resta de capitals espanyoles, fet que no apareix a cap dels altres diaris, que no fan menció ni a la de la capital espanyola. Dels càntics i consignes, cada diari en destaca alguns. Els tres coincideixen amb el lema «Puigdemont a la presó» i «A por ellos», dos càntics força agressius. El Punt Avui no en destaca cap més, en canvi, els altres diaris també destaquen càntics més suaus i gens ofensius com «Yo soy español».

Amb les fotos també trobem diferències importants que donen imatges ben diferents de com va ser la manifestació. El Periódico i El Punt Avui coincideixen en il·lustrar la notícia amb la imatge dels manifestants que van arrencar la pancarta «Més democràcia» de l'Ajuntament. En el cas d'El Periódico és curiós, perquè la imatge dona peu a pensar en una manifestació crispada, però el text no en dona cap senyal. Imatge i text donen senyals totalment oposades. Aquestes imatges contrasten amb les d'El Mundo, de gent celebrant la seva espanyolitat amb alegria, manifestacions civiques i agradables.

Amb l'incident de la pancarta també trobem diferències importants entre els tres diaris i per raons ben diferents. A les imatges, es poden identificar els individus com a feixistes: cap rapat i indumentària ultra. I El Periódico no dubta a descriure'ls com a feixistes i individus, que en el context, agafa una connotació despectiva. El Periódico recalca la diferència entre aquestes persones i la resta de manifestants. Per a El Mundo són tan sols «un grupo de jóvenes», com disculpant-los dels fets per la seva joventut, però no els diferencia de la resta de manifestants. De et, en cap moment del text trobes una condemna a l'acte, cap indicatiu de que no s'hauria d'haver arrencat la pancarta. El Punt Avui tampoc els defineix coma feixistes, en el seu cas són uns manifestants. Al no diferenciar-los de la resta d'assistents, es pot arribar a interpretar com que tots els manifestants eren com els radicals que van arrencar la pancarta.

5.3 Dilluns 2 d'octubre del 2017

L'endemà del referèndum, estava bastant clar que el tema del dia de tots els diaris seria el referèndum i, sobretot, la reacció del govern central per a frenar-lo. L'actuació dels cossos policials espanyols va ser molt qüestionada, així com el paper dels Mossos.

5.3.1 Anàlisi de portades

El Mundo¹⁶⁹

Per segon dia consecutiu, el referèndum ocupa tota la portada d'El Mundo.

El titular principal és «*Puigdemont proclamarà la independència 'en días'*», i ho acompanya amb dos subtítols també dedicats a la política catalana. Aquesta afirmació sobre la declaració d'independència no va acompanyada de cap declaració del president o cap indicati del que afirmen sigui cert.

A sota del titular gros, a l'esquerra, una notícia sobre Rajoy. I com cada dia, queda explícit que no els agrada la política de Rajoy. El titular exposa que el president ofereix diàleg a tots els partits sense tancar portes, frase que torna a recalcar al final del text que l'acompanya. Una insinuació a que Rajoy no tanca la porta a negociar amb els independentistes una sortida legal. Amb la redacció del text, deixen entreveure que no estan d'acord amb el diàleg, fet que es reforça amb el titular de l'editorial, que es pot llegir una mica més avall: «*Ningún minuto que perder frente al independentismo*». Per a El Mundo, el diàleg no és una solució per al conflicte.

També hi ha espai per a criticar el funcionament de la votació que, afirmen, va deixar sense garanties els resultats. «*El Govern viola hasta su propia ley del 1-O*», un titular contundent i crític amb el procediment que va seguir el govern per a intentar que la població podés votar.

A la dreta de la portada, dues imatges. La primera, un grup de gent miren espantats a un Policia, que es assenjala amenaçadorament. A sota, una del vicepresident Junqueras saludant a un agent dels Mossos d'Esquadra. Les dues imatges acompanyen el titular «*Los Mossos traicionan al estado*», on es qüestiona el paper de la policia autonòmica. La segona foto reforça la idea que llancen amb el titular.

Sota el titular, dos subtítols sobre les actuacions policials. El segon, sobre la intervenció de la Guàrdia Civil i la Policia Nacional i els ferits que van provocar, que es veu reforçat amb la primera imatge de la portada. A la portada, el Mundo és crític amb la violència policial dels cossos de l'estat, i a la vegada, amb la passivitat dels Mossos.

169 Veure Annex II (pàgina 101)

El Periódico¹⁷⁰

La portada del Periódico ocupa la primera i l'última plana del diari, amb clar protagonisme de les imatges impactants.

El titular «*INSURRECCIÓN*» destaca en un fons negre, símbol del que va significar la jornada. Sota el titular, dos subtítols, sobre la suposada proclamació de la independència i sobre la vaga convocada per el dia 3. El titular fa referència a la posició del poble, que es va rebel·lar contra l'Estat espanyol celebrant una votació que havia estat prohibida expressament i que, si es va celebrar, va ser per voluntat popular.

A diferència de la portada de El Mundo, aquí no afirma que Puigdemont declararà la independència, sinó que l'independentisme vol proclamar-la amb dos milions de vots pel sí. A sota, una declaració de Puigdemont on diu que traslladarà els resultats al Parlament per a què es faci el que diu la llei. Al final, la frase de Puigdemont ve a significar el mateix, però en cap moment diu que declararà la independència. La declaració de Puigdemont ve acompanyada de declaracions de Rajoy i Pedro Sánchez. Rajoy negant el referèndum, i Sánchez condemnant les actuacions policials.

A sota la imatge, que ocupa bona part de la portada, el títol de l'editorial, titulada «*Fracaso colectivo*», significatiu de la línia editorial del diari, tan crític amb el Govern català i la seves polítiques pro independència, com amb les polítiques del Govern de Rajoy i la manca de diàleg.

A la foto es veu a antiavalots de la Policia Nacional agafant a un noi mentre l'estiren per l'altre costat. El noi té la boca oberta, com si estigués cridant, mentre els policies estiren, alguns amb ràbia. A la foto es veuen més de 10 policies i només 2 manifestants. La imatge va titulada amb «*Represión intolerable*» i la xifra de ferits que va donar la Generalitat.

A la pàgina final, dues imatges més, una altre de la repressió policial, on es veu un home arrastrat per policies, i a sobre, una d'uns votants, somrients quan estan a punt de posar el vot dins de l'urna. Dues imatges oposades, una mostra la part negra de la jornada, la repressió; i l'altre la cara més bona, la felicitat de la gent al poder votar.

Al costat d'aquestes dues imatges, una columna d'opinió de Jordi Évole, sempre força crític amb l'independentisme, però que en l'article del dia 2 va ser extremadament crític amb la repressió policial. No creia que el referèndum, sense ser pactat, fos la solució, però opina que la violència policial deslegitima qualsevol crítica al referèndum. Tampoc és casual la elecció d'Évole, la seva opinió va molt a la línia de la del diari i amb el que transmet a la portada.

170 Veure Annex II (pàgina 108)

El Punt Avui¹⁷¹

El Punt Avui torna a donar protagonisme a la imatge, i com El Periódico, utilitza la primera i l'última plana del diari, per a donar més impacte.

A la imatge de primera plana es veu un grup d'antiavalots desallotjant a un grup de gent assentada a terra. La posició dels manifestants és clarament pacífica, assentats a terra, mentre els antiavalots els estiren. Com a la foto d'El Periódico, hi ha molta més presència policial que de manifestants, expressant també la seva superioritat envers els manifestants.

Sota de la imatge, com al dia anterior, un primer extracte de l'editorial del dia, titulada «Un pas de gegant». L'editorial continua amb la línia habitual del diari, condemna la repressió i culpa a l'Estat Espanyol del que va passar el dia anterior. A la vegada, celebra que més de 2 milions de catalans podessin votar.

A la contraportada, una foto de càrregues policials del 1976. El missatge és clar: amb les actuacions policials del dia 1 d'octubre, es va tornar al passat. En 41 anys no ha canviat res, segons El Punt Avui. A més, les dues imatges tenen la mateixa simbologia: la policia actuant amb violència i superioritat davant ciutadans indefensos.

A sota de la imatge del 1976, la portada de l'esportiu amb el titular «Vergonya» acompanyada de «El Barça acaba jugant a porta tancada», fent al·lusió a la decisió del club blaugrana de no suspendre el partit i jugar-lo sense públic, decisió que no sembla agradar a El Punt Avui.

5.3.2 Anàlisi de notícies

Les actuacions policials van aixecar molta polèmica. Per un costat, hi va haver els que defensaven la repressió dels cossos de l'estat i criticaven que els Mossos no haguessin estat rou contundents. Per l'altre, hi havia els que condemnaven l'actuació de la Policia Nacional i la Guàrdia Civil, defensant que els Mossos d'Esquadra van estar al costat del poble.

El Mundo

«EL LARGO DÍA EN QUE LA POLICÍA TUVO QUE IR SUPLIENDO A LOS MOSSOS¹⁷²»
 «El mayor despliegue de seguridad de la democracia se enfrentó a numerosos problemas»

Pàgina 12

Secció: Catalunya. El desafío independentista: La acción policial

171 Veure Annex II (pàgina 116)

172 Veure Annex II (pàgina 105)

El Mundo dedica una notícia de tres quarts de pàgina, composta de dues columnes de text i una imatge central de 3 columnes. A sota, una columna d'opinió de Santiago González.

La notícia, parla del desplegament dels cossos policials estatals, i de com van haver de suplir la feina que els Mossos no van fer. No és ben bé una notícia, es presenta com una crònica dels fets. Segons s'explica, des del servei d'informació de la policia, s'esperava que els Mossos tanquessin els col·legis electorals, reduint així el risc de confrontacions. Però els Mossos no van complir, van fer *«un paso a un lado y la Policía tuvo que tomar el mando»*.

La Policia va haver de sortir com va poder del port on s'allotjava, va haver de tancar escoles i desallotjar als que protegien els col·legis electorals assentats a les portes, van haver d'aguantar insults, i altres inconvenients.

Més endavant, relata com els independentistes es van emportar avis i nens a protegir les escoles, fet que va fer avortar alguns operatius policials. Dels llocs on podien treure urnes, com en un institut de Barcelona, en sortien a empentes i insults, els llançaven con i llambordes, i quedaven impactats per l'odi que destil·lava la gent envers ells.

Quan un acaba de llegir la crònica, sent llàstima per la policia i el paper que els va tocar fer per culpa dels Mossos d'Esquadra. Ni una referència a la violència policial que va quedar plasmada en milers d'imatges i vídeos. Segons aquest text, es van dedicar a obrir cordons entre els ciutadans que estaven assentats barrant-los el pas, i a sobre van haver de rebre insults i càntics en contra.

El text està il·lustrat amb una imatge que reforça el missatge. En ella, es veu un Mosso d'Esquadra assenyalant a un Policia Nacional, de manera desafiant, mentre es pot interpretar clarament que discuteixen. La foto va acompanyada del peu *«Agrio enfrentamiento.»*

La crònica només explica una visió dels fets, en cap moment parla de com ho van viure les persones que estaven protegint les escoles, només ens explica com ho va viure la policia. Com ho van viure els ciutadans que estaven assentats defensat el que ells creien que era el seu dret, anar a votar, no interessava, perquè els converteix en víctimes, i com ja deixaven clar a la portada i a l'editorial, als independentistes, ni una concessió.

L'article d'opinió de Santiago González a sota de la crònica, segueix la mateixa línia, de manera més radical. Fa servir la paraula delinqüents per a descriure Jonqueras, Puigdemont i Forcadell i *«su tropa»*, demana l'aplicació del 155 tot i que no té gaire fe en què Rajoy compleixi amb el que ha de fer, segons ell. Cert que és opinió personal del qui escriu, però no deixa de representar a El Mundo.

El Periódico

«TORNEN LES BOLES DE GOMA¹⁷³»

«Els antiavalots utilitzen aquesta munició, prohibida a Catalunya el 2014, per dispersar els congregats en els col·legis electorals» «Un home resulta ferit en un ull»

Pàgina 9

Secció: Tema del dia

«SET JUTJATS INVESTIGUEN ELS MOSSOS PER DESOBEDIÈNCIA¹⁷⁴»

«Fricciones entre agents de la policia catalana i d'altres cossos de l'estat»

Pàgina 16

Secció: Tema del dia. L'1-O > Ofensiva policial

El Periódico hem escollit dues notícies sobre l'actuació dels cossos policials. La primera, sobre l'ús de boles de goma per part de la Policia Nacional, que ocupa mitja pàgina, imparell. Va acompanyada d'una foto a quatre columnes.

Al text, es recorda en reiterades ocasions que les pilotes de goma estan prohibides a Catalunya des del 2014. També es comenta que un home va resultar ferit a causa del llançament de pilotes, i es relata el moment en què es van disparar. Tot i això, es deixa clar que les gomes només es van disparar en trajectòries bombades, per a mantenir una línia de seguretat.

Segons la notícia, es van trobar pilotes de goma a diversos punts de la capital i a Sabadell, prop d'una escola. Per acabar, s'enllaça amb el Cas Quintana, quan una manifestant va perdre un ull a la vaga del 14 de novembre del 2012.

Aquesta peça està al conjunt d'una doble pàgina amb una cronologia i crònica de les càrregues policials. També hi ha espai per a explicar que un reporter del diari va resultar ferit per la policia. Tot el conjunt serveix per a reforçar el missatge de la violència policial.

L'altre notícia és sobre les investigacions que es van obrir als Mossos per desobediència, Ocupa mitja plana, parell, i l'acompanyen dues imatges petites on es veu un enfrontament entre Mossos i Guàrdia Civil.

Segons relata la notícia, set jutjats, de forma independent, van decidir obrir una investigació per un presumpte delictes de desobediència dels Mossos per no evitar que s'obriessin col·legis electorals i es poguessin celebrar el referèndum. Ressalten la resolució dels jutjats de Lleida, on el jutge acusa els Mossos de no fer res davant els preparatius. Més endavant es fa ressò del comunicat dels cinc principals sindicats de la Policia Nacional, que acusen els Mossos de dificultar la feina a la Guàrdia Civil i la Policia Nacional i de falta de compliment amb les ordres judicials.

173 Veure Annex II (pàgina 112)

174 Veure Annex II (pàgina 113)

Per completar la notícia, es comenta que els Mossos es van defensar via Twitter. Seguidament, es relaten diversos enfrontaments entre els diferents cossos de policia, fent especial menció a l'episodi de de Sant Joan de Vilatorrada, on la Guàrdia Civil va apartar a cops de porra a dos agents que volien evitar que carreguessin contra les persones que estaven davant el col·legi electoral. Per acabar, també es fa ressò de les denúncies presentades pels ciutadans contra la violència policial, i de la presentada per la Generalitat també per les càrregues.

Aquesta notícia mostra totes les cares del conflicte: parla de les denúncies contra els Mossos, de la reacció dels Mossos, i de les denúncies contra la Guàrdia Civil i la Policia Nacional.

El Punt Avui

«L'ESTAT ESPANYOL RESTABLEIX LES PILOTES DE GOMA A CATALUNYA¹⁷⁵»

«Un home ferit de gravetat en un ull per una càrrega a Barcelona i una desena de ferits» «El Parlament va prohibir l'ús de pilotes en una acord aprovat per unanimitat»

Pàgina 17

Secció: Nacional, Catalunya vol viure en llibertat

El Punt Avui analitza el comportament de les policies una notícia sobre el llançament de pilotes de goma, en pàgina imparell, que ocupa tota la plana, deixant espai per a la galeria d'imatges que hi ha a tot el diari, a la part de dalt de la plana. Va acompanyada d'una imatge a tres columnes.

El text s'inicia explicant que l'operatiu policial a disparar pilotes de goma «a discreció i indiscriminadament», tot i estar prohibides a Catalunya des del 2014. També relata el moment en què es van disparar, a l'entrada de l'escola Ramon Llull de Barcelona, i com van ferir a un home a l'ull. La notícia dedica força espai a parlar del moment en què es va ferir a aquest home, recalca que el grup de gent que va disparat només intentava barrar el pas, de forma pacífica, que l'home no tenia actitud violenta, que segons testimonis, la policia disparava amb l'escopeta en posició horitzontal, quan la normativa diu que s'han de disparar a terra. També assenyala que en cap moment, la policia va sentir-se amenaçada ni en risc.

Al final, es recorda el cas Quintana, que va ser detonant en la prohibició d'aquesta arma, i que també es van utilitzar gasos lacrimògens a Aiguaviva. També es assenyala que el camió armat amb una mànega per a disparar aigua, que també s'havia traslladat a Catalunya, no s'havia fet servir,

Després de llegir aquesta notícia, et queda clar que hi va haver molta violència a Barcelona. Descriu als agents de la policia com a persones despiadades, que ataquen indiscriminadament a persones pacífiques. Clarament, atorguen als votants al referèndum el paper de víctimes indefenses. No parla directament de l'actuació dels Mossos d'esquadra, però subtilment, durant el text, deixen anar com els Mossos varen

¹⁷⁵ Veure Annex II (pàgina 120)

recollir testimoni dels fets. El missatge es clar: mentre una policia dispara i carrega contra els votants, l'altre els protegeix i obren diligències per a investigar què va passar. Ens queda molt clar quina és la nostra policia i qui és l'enemic.

No hi ha ni una esmena als insults que els agents antiavalots pugessin rebre. Només s'assenyala que els ciutadans que hi ha davant la policia «alcen les mans, en senyal de pau, o aplaudeixen directament els agents, però en cap cas s'hi aprecia que aquests es trobin en una situació de risc per la seva integritat». Tornem a veure el missatge, la policia va atacar a ciutadans indefensos i pacífics.

La imatge que il·lustra el text és la d'un antiavalot amb la pistola de pilotes de goma i els recanvis penjats de la cintura. Reforça el missatge de tota la notícia, tot i que no es mostren imatges de violència explícita. La fotografia serveix com a prova de tot el que expliquen a text.

5.3.3 Comparativa

La notícia de El Punt Avui i la d'El Mundo són totalment oposades. El Mundo només explica els fets des de la visió de la policia, El Punt Avui des de la visió dels ciutadans. No hi ha espai per a les dues cares de la moneda. El Periódico explica totes les visions, la de la policia, la dels votants i la dels Mossos.

A la notícia d'El Mundo, la víctima és la policia, a la del Punt Avui, la víctima és la ciutadania, així que hi ha algú que no ens explica la veritat, o simplement, només ens ensenyen una versió dels fets. Silenciar una visió dels fets permet que el lector no atorgui sentiments a aquesta part. Per a els lectors d'El Mundo, els ciutadans que van anar a votar eren violents, van atacar a la policia, que només es va poder defensar. En canvi, per als del Punt Avui, la policia atacava sense pietat a persones indefenses.

Les dues notícies, però, tenen sentit dins la línia editorial dels diaris. El Mundo titula la seva editorial «*Ningún minuto que perder frente al independentismo*» i ja deixa clar la seva posició. Que la policia va carregar en contra de persones que només oferien resistència pacífica és un fet demostrat per imatges i gravacions, però explicar això dotava als manifestants de cert paper de víctima, i els dona certa part de raó. Per tant, és millor obviar aquesta part, explicar només els atacs d'alguns ciutadans cap a la policia, i deixar els cossos nacionals com a herois.

El Punt Avui no amaga quina és la seva posició envers el referèndum i d'independència de Catalunya. Ha estat un clar defensor del dret a decidir i protector dels governs de Catalunya que han fet polítiques en aquesta direcció. De fet, a la seva notícia no expliquen cap mentida, la policia va carregar de manera desproporcionada cap als ciutadans que no volien fer altre cosa que votar. Però una bona notícia explica totes les versions dels fets, i aquesta no ho fa i per un motiu clar: si s'explica que la policia també va ser insultada i increpada, se'ls dona una mica de raó per carregar. La mateixa raó que El Mundo, però per motius ben diferents.

El Periódico parla de la violència policial i la condemna, però no amb la contundència que ho fa El Punt Avui. Queda clar que el diari no està d'acord amb com es va procedir, però sense el fanatisme del Punt Avui.

Pel que fa al paper dels mossos, també hi ha un contrast elevat. Per a El Mundo són uns traïdors que no van fer res per aturar el referèndum i que van dificultar la labor dels cossos de l'estat. Per al Punt Avui, recollien diligències i testimonis per a descobrir què havia passat en el moment en què un home va ser disparat a l'ull. El Periódico, altre vegada, explica diverses versions, la de la policia, la dels Mossos, la del que van veure ells, etc. El Periódico és l'únic diari dels tres analitzats que, en aquesta notícia, no mostra la seva opinió, només relata els fets i les diferents versions.

MANIPULACIÓ ALS MITJANS
El referèndum de l'1-0

6

CONCLUSIONS

6. Conclusions

Després d'analitzar els fets, els diaris i com van explicar l'1 d'octubre, podem donar resposta a les preguntes que van donar inici a aquesta dissertació. És evident que no es pot donar una resposta contundent, per a saber amb certesa si hi va haver manipulació, s'hauria d'haver ampliat l'objecte d'estudi, però un treball de final de grau no és espai per a això.

El primer que queda clar després de l'anàlisi és que els directors i caps de redacció van donar molta importància al tema del referèndum. Va ocupar la centralitat de les portades durant els tres dies analitzats i els temes del dia. Amb la teoria de *l'agenda setting*, hem vist que els mitjans influeixen en els temes dels quals el públic en vol tenir una opinió. De ben segur que durant els dies que hem analitzat no es va parlar de res més que del referèndum, i era el tema clau de l'opinió pública.

A la primera pregunta, que qüestionava si hi va haver o no manipulació, en traiem la conclusió que sí. Al marc teòric definim com a element clau per a la manipulació la intencionalitat en l'engany. Després de llegir i analitzar les notícies, veiem certs indicis d'intencionalitat, especialment en les notícies post referèndum.

No tots els diaris manipulen per igual, però hem observat que com més marcada i clara és la seva ideologia, més manipulen. El Mundo ha mostrat una tendència contrària al catalanisme, i amb una ideologia propera al PP i Ciutadans. Per això, les seves notícies segueixen el discurs de la dreta, no negociar amb els catalans i desacreditar els independentistes sempre que es pugui. En canvi, el Punt Avui és un diari marcadament independentista, que no amaga la seva opció i ha defensat en tot moment el dret a decidir dels catalans i el referèndum. En aquests dos diaris és on trobem més manipulació, perquè segueixen la seva línia editorial i amaguen o camuflen allò que se surt una mica de la seva ideologia. El Periódico és un cas més curiós, ja que tot i que ha estat tradicionalment un diari d'esquerres i catalanista moderat, els últims temps ha canviat una mica la seva ideologia, especialment en el seu vessant més catalanista. Per això, a les seves planes trobem potser, una mica menys de manipulació que als altres, però també amaga dades o les exagera per a destacar una opció o una altra.

Pel que fa a les estratègies de manipulació, la més utilitzada és la d'explicar només una versió dels fets. Com hem apuntat anteriorment, una bona notícia ha de ser explicada des de diversos angles, ha d'acceptar mirades diferents i aportar al lector recursos diferents per a poder treure les seves pròpies conclusions. Però es troben poques notícies que compleixin aquests requisits. Pel que hem vist, moltes d'elles només expliquen la versió que més afavoreix la seva línia editorial, obviant informació que pugui perjudicar el missatge. També hem observat que s'utilitzen, subtilment, adjectius per a perjudicar o afavorir un missatge. Hem observat que El Mundo utilitzava l'adjectiu «laxa» per a definir la instrucció dels Mossos d'Esquadra, o com El Periódico qualificava de feixistes i individus a qui va trencar la pancarta a la manifestació del 30 de setembre.

També hem vist com el tema visual agafa una rellevància important: colors impactants, grans titulars, imatges de gran mida que reforcen el missatge que es vol donar al text. Per exemple, als titulars, moltes vegades s'amaga informació rellevant que més endavant es detalla en el text, normalment gairebé al final, i a les portades igual. D'aquesta manera, el titular pot donar una idea molt diferent de la que es pot llegir després al text. Utilitzen aquest recurs perquè se sap que moltes vegades, es llegeix el diari ràpid, donant una ullada al titular i una lectura ràpida al text, sense aprofundir.

L'última pregunta de la dissertació era sobre les diferències que podem trobar a cada diari. Com ja hem comentat a l'inici de les conclusions, amb l'extracte de notícies que hem analitzat es fa difícil extreure unes conclusions profundes i contundents. Al final, els fets que expliquen són els mateixos, només en canvia el filtre en què ens ho expliquen, l'anàlisi que en fa cada diari. En el tema de les instruccions dels Mossos, per exemple, les dades que donen els tres diaris són les mateixes, només en varia com les qualifiquen.

Per acabar, recordem una frase de Serrano a la seva obra *«Desinformación. Como los medios ocultan el Mundo»* que descriu a la perfecció les conclusions que extraiem d'aquesta dissertació: *«sin duda la mentira es frecuente (...) però no es excesiva porque los medios saben que su abuso, en la medida en que es frecuentemente descubierto les hace perder una credibilidad que es muy difícil de recuperar»*¹⁷⁶

176 SERRANO, Pascual. *«Desinformación. Como los medios ocultan el mundo»*. Barcelona: Ed. Penínusla, 2008.

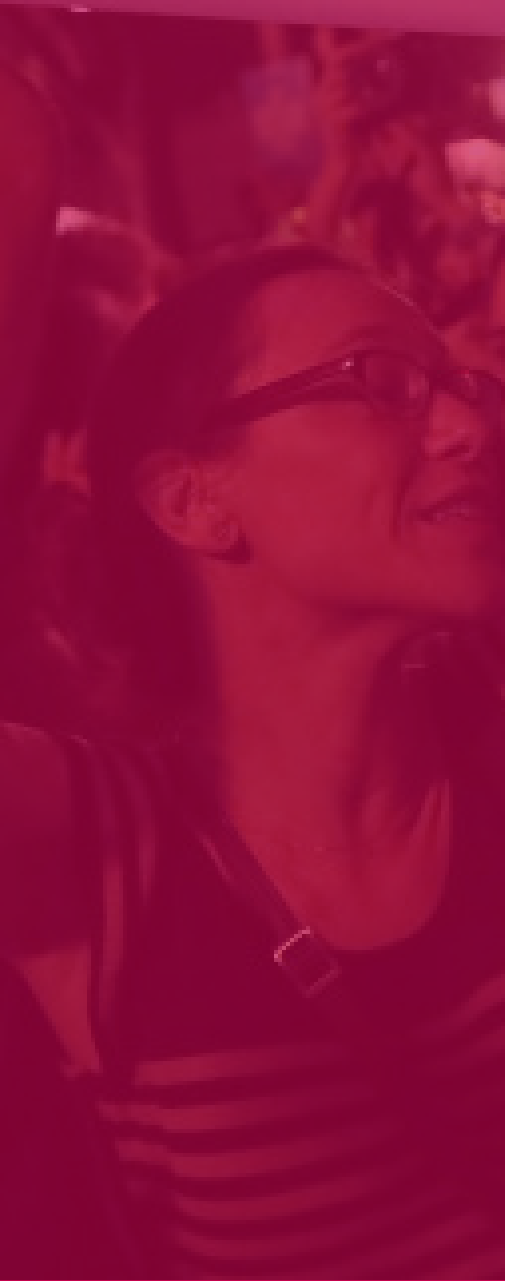

MANIPULACIÓ ALS MITJANS

El referèndum de l'1-0

7

ANNEX

I. Entrevista a Jordi Grau, històric del Punt Avui

Com neix el Punt Avui?

El Punt Avui neix de la fusió de les capçaleres de El Punt i L'Avui, el 31 de juliol del 2011. Tot això bé quan l'editora propietària del Punt, Hermes Comunicacions, va comprar la capçalera de l'Avui, el desembre del 2009. La voluntat inicial era mantenir les dues capçaleres, però al final, per motivacions econòmiques i de criteri final es va decidir la fusió. Tot això ve d'un llarg procés que emmarca les dues principals capçaleres que ha tingut aquest país des de la República.

Parlem dels dos diaris doncs, com neix l'Avui?

L'Avui és el primer diari que es pot publicar en català després de la mort de Franco. La dictadura del general Franco prohibeix absolutament tot el que és la llengua catalana, una persecució que no permetia fer cap publicació en català que durar almenys una dècada. Després es va obrir una petita escletxa, i es va poder publicar algun setmanari com Telestel o Presència. Però durant la dictadura no hi va haver manera de publicar un diari en català, això que ho van intentar. A finals de la dècada dels 60 es va intentar treure una capçalera que s'havia de dir El Matí i l'havia de dirigir Manuel Ibáñez Escofet, però no hi va haver manera.

Es va haver d'esperar a la mort de Franco per a què l'Avui veiés la llum, el 23 d'abril del 1976, pocs dies abans d'El País. Neix per vocació i subscripció popular. Hi ha un piló de gent que dona diners per tal que el diari pugui sortir. El gran problema de l'Avui va ser que formalment no va haver-hi mai una empresa al darrere. Fruit de la vocació popular es va tirar endavant i es va anar fent. Quan van sorgir els primers problemes econòmics sempre hi havia qui els ajudava, l'ombra de Jordi Pujol sempre al darrere, gent molt important de Convergència va ocupar alts càrrecs durant anys a les empreses editores, però no es va acabar de fer mai una gran inversió de creure en el

producte. L'Avui va tenir uns certs problemes que el van portar a tenir certs problemes econòmics al llarg de la seva història.

Amb el primer tripartit, l'Avui estava molt malament. Com que tenia molts de deutes amb l'Institut Català de Finances, el Govern, en un fet inusual, impulsa una mena d'empresa per a mirar de salvar l'Avui. En aquesta empresa entren com a propietaris el 40% el Grup Godó, de La Vanguardia; el 40% l'Editorial Planeta, de La Razón, que ja em diràs; i el 20% el propi ICS. Això salva el diari i el manté durant una temporada, però no té gaire sentit, ja que en aquest país tots donem per fet que hi hagi una televisió i ràdio pública, però no es dona per a un diari.

A cap de 7-8 anys, quan la situació és insostenible perquè es perdien diners, l'empresa busca compradors. En aquell moment, amb una crisi econòmica brutal, Hermes Comunicacions salva l'Avui. Des de Barcelona mai s'ha entès que un diari «petit» compri a un de gros, però petits no serveix per definir El Punt.

Amb una empresa amb el Grup Godó i l'Editorial Planeta, es va notar a la línia editorial de l'Avui?

Hi havia de director en Vicent Sanchis, que va aconseguir navegar. El diari avui ha estat sempre un diari profundament catalanista, amb apostes pel món de la cultura. Jo crec que Sanchis el va treure una mica de la capa convergent, com una mica rancia que tenia el diari. Però el diari costa molt de tirar endavant.

Passem a la trajectòria de El Punt

El Punt té una trajectòria totalment diferent, tot i que neix d'allà mateix. Neix a les comarques gironines amb la voluntat de ser una alternativa a la premsa oficialista d'aquell moment.

A Comarques Gironines l'únic diari que hi havia era Los Sitios de Gerona, un diari lligat a l'estat. Primer al Movimiento Nacional i després a una cosa que van fer per dissimular-ho que es deia Medios de Comunicación Social del Estado. Era un diari on hi treballava molt poca gent, molt oficialista, publicava les editorials que li arribaven de Madrid, molt poc arrelat al territori, molt de la ciutat de Girona.

El Punt neix d'una gent que treballava amb la Presència, que no acabaven d'entendre el funcionament d'un setmanari, impulsen la creació d'un diari. Bàsicament, els fundadors són Pius Pujades i Just Manuel Casero, que malauradament va morir un any i mig després.

El diari va treure dos números zero, un per Fires de Girona del 78 (Octubre), i un altre al Nadal del mateix any. El diari surt per primer cop el 24 de febrer de 1979.

El diari neix amb la voluntat de ser un diari arrelat al territori i evidentment en català. Té 4 principis editorials que es van mantenir a la capçalera fins a la fusió, que eren Català, una declaració de principis en aquell moment; Comarcal, perquè volia estar arrelat al territori i parlar-ne; Independent, que ara pot semblar una mica absurd però en aquell moment els diaris estaven lligats als partits i aquest volia ser un diari

independent i durant molt de temps va se-ho; i democràtic, que a l'any 79 ser democràtic era una declaració de principis.

Neix també amb la voluntat de ser popular, i es crea una cooperativa de lectors que es diu Papyrus. Hi van posar 25.000 pessetes del moment cada un, que no era molt però eren cèntims. Com que no en feien prou, es va constituir una empresa que es deia Edicions Comarcals, que era d'empresaris i capitalistes de Girona, que hi van posar 200.000 pessetes cada un. La idea inicial era que per fer un diari es necessitaven 60 milions de pessetes, i es va començar amb tan sols 25., perquè no en varen aconseguir més. Així que com l'Avui es va començar amb problemes econòmics.

Com l'Avui compartien un problema seriós: no tenien rotativa pròpia. Ara els diaris no tenen rotatives, però abans sense rotativa no s'entenia. El Punt era molt pitjor, no tenien ni tallers, que era la gent que tria el diari endavant. En els primers moments el diari l'havien de tenir tancat gairebé a les 4 per enviar-ho a Barcelona i editar-ho als tallers.

Tot i això, el diari se'n va sortir

El Punt, amb un any i mig, se'n podia haver anar a «prendre pel sac» tranquil·lament. Hi ha anècdotes molt divertides com per exemple, durant el primer any no varen anar a cobrar els diaris als quioscos, i quan se'n varen donar compte, donaven les factures als treballadors per a què les anessin a cobrar i es quedessin els diners. Però a diferència de l'Avui, a El Punt hi entra un empresari, que volia fer una fundació, i gent de cultura com Joan Ribes li diu «val més que ajudis a aquests», i és com Joan Bosch i Roura entra al diari com a propietari des del 1981 fins al 2011. Els petits propietaris es conserven, però a poc a poc arribar a tenir fins al 70%, per tant manava.

Aquest home constitueix una empresa seriosa, passa a tenir gerent, munta tallers, rotativa, distribuïdora, fomenta equips comercials per vendre publicitat i subscripcions, i de mica en mica, el diari es va consolidant.

Quan el diari neix al 79, l'única cosa que hi havia era subsistir i que hi hagués un diari en català. L'any 84, decideix que el seu objectiu és vendre més que l'altre diari de Girona, que era Los Sitios, que l'any 1984 va passar a ser empresa privada i va canviar el nom a Los Sitios – Diari de Girona, després va ser Diari de Girona – Los Sitios i finalment Diari de Girona. Això s'aconsegueix amb una relativa facilitat al voltant del 1988.

El següent pas era ser el diari més venut de les comarques gironines que era la Vanguardia. I també s'aconsegueix.

A partir d'aquí neix el projecte de diari nacional per edicions, traslladar l'experiència de Girona a altres territoris. Així es varen tenir edicions a llocs complicats com Badalona, Maresme, edició a Tarragona amb 4 diaris diferents: una Tarragona, un a Reus, un a Valls i una Tortosa. També es va tenir edició al Penedès i al Garraf. Finalment es va comprar el diari gNu del Vallès i es va tenir l'edició del Vallès Occidental.

L'època d'esplendor del diari

Sí, es va arribar a tenir en plantilla 560-570 treballadors, a més de 300-400 col·laboradors. S'estava a tot el territori sense estar a Lleida ni Barcelona capital.

L'any 2002 s'impulsa la creació d'El 9 Esportiu de Catalunya (ara l'esportiu), el primer diari esportiu en català. Va sortir el 2 de gener del 2002 i jo en vaig esser el primer director.

El 2003 es fa el salt a Barcelona i hi ha un petit canvi en el projecte. AL fer l'edició de Barcelona, es tiren una mica enrere les edicions com la del Penedès, Maresme, Vallés, etc. Però hi va haver un moment que, sense estar a Barcelona, tenim una OJD de 30.000 diaris venuts cada dia. Aquell any es passa a l'Avui en vendes.

I la crisi econòmica del 2008, com va afectar?

Va ser una època de gran replegament. Es perden les edicions comarcals. Ara, de fet, només canvia la portada, l'edició del diari és la mateixa. Abans eren diferents equips, continguts, etc.

Parlem una mica de la línia editorial del Punt

El Punt era un diari esquerranós, «progre» que en deixem llavors, per tant era un diari que no estava precisament bé amb el poder convergent, però tampoc tenia una etiqueta. Ens han dit de tot, primer que érem comunistes, després socialistes, «nadalistes», perquè teníem a Joaquim Nadal d'alcalde i en parlàvem, després ens varen posar l'etiqueta d'esquerra, i ara la del PdeCat. (riu). El que passa és que abans érem un diari molt independent i esquerranós, però quan al 2009 comprem l'Avui, s'ha de buscar un encaix.

Al 2012, davant del procés, el diari fa un pas endavant. El diari sempre havia estat catalanista, defensava la llengua, la llibertat d'expressió. De fet s'havien impulsat campanyes com la de Salvem Castell, a Palamós; vam muntar una campanya de suport als independentistes detinguts l'any 92, denunciant les tortures i enviant targetes al jutge Baltasar Garzón, entre altres. Érem un diari molt activista, vam fer una campanya brutal per a canviar el nom oficial de la província de Gerona a Girona, clavant adhesius a les matrícules del cotxe.

Clar, el Punt era molt activista i d'esquerres, i l'Avui era molt convergent. L'encaix va ser complicat.

Actualment el diari és clarament favorable a la Independència. A què és degut?

Sempre havia estat un diari molt catalanista, la idea de país la teníem molt clara. Però al 2012 el diari fa un tomb, perd la seva independència per guanyar la batalla de la independència. Penja l'estelada i editorialment es posiciona per a què Catalunya sigui un estat. Per això, es dona suport als diferents governs que han tirat endavant polítiques per al referèndum.

II. Recull de premsa

II.1 El Mundo

Portades

30 setembre 2017

LOC INFANTA LEONOR El menú saludable de la futura reina en el colegio Los Rosales

JULIANNE MOORE En el cénit de su carrera con 'Kingsman' y 'Suburbicon'

Suscríbete a EL MUNDO con un 20% de descuento ¡Y llévate GRATIS una tablet cargada con 500 libros! Llama al 91 275 19 88

SÁBADO **EL MUNDO**

SÁBADO 30 DE SEPTIEMBRE DE 2017
AÑO XXVII, NÚMERO 10.142
EDICIÓN NACIONAL
PRECIO: 2 €

• Lo que se recibe, se recibe al modo del recipiente (Santo Tomás de Aquino) •

La Generalitat burla al Gobierno con unas urnas 'made in China'

Junqueras exhibe unas cajas de plástico opacas y asegura que mañana se votará ▶ Moncloa insiste en que no habrá consulta y considera a Puigdemont y al líder de ERC «deslegitimados» para negociar

DANIEL G. SASTRE BARCELONA
MARISA CRUIZ MADRID
El Gobierno empieza a asumir que ese domingo habrá algo parecido a una votación en Cataluña, aunque insiste en que no será un refe-

réndum. «No será una votación como siempre, sino una votación como sea», decía ayer el portavoz, Iñigo Méndez de Vigo, poco después de que Oriol Junqueras burlara al Ejecutivo mostrando en una

EDITORIAL
El Gobierno ha empeñado su palabra

multitudinaria rueda de prensa una de las urnas que pretendían utilizar. Se trata de unos contenedores opacos de plástico fabricados en China y que cuestan de cuatro a siete euros.

PÁGINA 3 PÁGINAS 13 Y 14

S&P frena la mejora de la nota de España por la crisis en Cataluña

▶ La agencia de calificación estima que la tensión política actual puede «afectar de forma negativa» al crecimiento

▶ «Cataluña seguirá siendo parte de España, por lo que mantenemos nuestro pronóstico positivo a largo plazo» PÁGINA 25

Merkel y Macron, divididos ante la reforma de la Unión Europea

PABLO R. SUANZES TALLÉN
ENVÍADO ESPECIAL
Que la UE tiene dos velocidades es una constatación. El concepto es lo suficientemente vago para contener diversas posibilidades; lo que está por ver es si la Unión es tan fuerte como para resistir y reconducir las tensiones. Cuando todos hablan de reformas y «refundaciones», pragmáticos y visionarios pugnan por hacerse con el timón de la UE.

SÍGUE EN PÁG. 20 / EDITORIAL EN PÁG. 3

Ciudadanos favorables al referéndum introducen comida en una escuela del barrio de Gracia de Barcelona. JAVIER BARBANCHO

Trapero ordena no usar la fuerza mientras se ocupan los colegios

Pone de límite las seis de la mañana del domingo para requisar las urnas y clausurar los centros de votación / Grupos de separatistas toman escuelas

JAVIER OMS / **GERMÁN GONZÁLEZ**
ANA MARÍA ORTIZ BARCELONA
Los Mossos d'Esquadra evitarán a toda costa recurrir al uso de la fuerza policial para cumplir con la orden del Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (TSJC) de evitar la celebración del 1-0. El mayor del cuerpo, Josep Lluís Trapero, prohibió ayer a sus agentes el uso de sus

potras ante casos de «desobediencia pasiva»; los agentes se limitarán a «acompañar» al exterior de los lo-

▶ **Lopetegui: «¡Qué se parte el alma por la selección»** PÁGINA 43

cales a quienes los hayan ocupado. Los Mossos, que requisarán las urnas, también «informarán» de que el plazo máximo para que los colegios estén vacíos son las 06.00 horas de la mañana del domingo. El protocolo de Trapero facilitó ayer que varios colegios de Barcelona fueran ocupados por decenas de personas.

PÁGINAS 10 Y 11

EEUU repatría diplomáticos de Cuba a causa de los misteriosos ataques acústicos

PÁGINA 14

¿Quieres crecer profesionalmente?

- MÁSTERES
- OPOSICIONES
- CURSOS
- SEMINARIOS

40 DEF.-
Desde 1977 creciendo juntos

www.cef.es

91 444 49 20

1 d'octubre del 2017

PAPEL HARRISON FORD. «Soy un actor con suerte. ¿Por qué me llaman aún para rodar películas?»

ZEN UN TRABAJO, UN DEPORTE. Descubra qué ejercicios le irán mejor dependiendo de cuál es su profesión

CRÓNICA UN GRITO JUNTO AL PANTANO. La triste historia de los novios que aparecieron muertos en Susqueda

MERCADOS 10 AÑOS DESPUÉS DE LA CRISIS. La economía va a velocidad de crucero pero se teme otra recesión

DOMINGO EL MUNDO

DOMINGO 1 DE OCTUBRE DE 2017. AÑO XXVII. NÚMERO 10.344. EDICIÓN MADRID. PRECIO: 2,80 €

• La única ventaja de jugar con fuego es que aprende uno a no quemarse (Oscar Wilde) •

La rebelión en Cataluña pone hoy a prueba la fortaleza del Estado

El separatismo dice que estará legitimado si consigue que vote un millón de personas

La Guardia Civil bloquea el voto telemático y el Gobierno da por 'anulado' el referéndum

El PP teme la reacción de la Generalitat tras el I-O y espera mantener el apoyo del PSOE

POR LUCÍA MÉNDEZ, DANIEL G. SASTRE, GERMÁN GONZÁLEZ, MARISOL HERNÁNDEZ, LUIS Á. SANZ Y MARISA CRUZ PÁGINAS 8 A 13 / EDITORIAL EN PÁGINA 2

LOS CATALANES SILENCIOSOS TOMAN EL CENTRO DE BARCELONA

Miles de personas se manifestaron ayer en numerosas ciudades españolas en favor de la unidad de España y contra el referéndum del 1-O. La que se celebró por la tarde en Barcelona terminó en la plaza de Sant Jaume —en la imagen—, ante el Palau de la Generalitat. SUSANA VERA / REUTERS PÁG. 10

La cultura, en la encrucijada del proceso soberanista

► Juan Marsé: «Insultar pintando libros recuerda a gestualidades que se emparentan con los nazis»

► Joan Margarit: «Quiero quitarme de encima al PP, a los militares, a los socialistas... Me quiero ir de España»

► Jordi Corominas: «Cuando una sociedad se deja guiar por las emociones ha fallado como colectivo»

POR ANTONIO LUCAS PÁGINAS 14 Y 15

El referéndum del odio

FRANCISCO ROSELL PÁGINA 2

El Camp Nou, la gran pantalla de la evolución del independentismo

FRANCISCO CABEZAS BARCELONA El estadio del FC Barcelona ha sido estos años termómetro para medir la evolución del fervor separatista en Cataluña, que se ha servido a sus anchas de gradas y césped para expandir, sin la oposición del club, las consignas soberanistas. PÁGINA 54

Mª Luisa Gally, nieta de Lluís Companys, y su hijo.

HABLAN LOS DESCENDIENTES DE COMPANYS

«No pierdan en un día lo que ganaron en cuarenta años»

La familia del presidente de la Generalitat que proclamó el Estado catalán en 1934 nunca quiso regresar de su exilio en México

JAVIER BRANDOLI CIUDAD DE MÉXICO ESPECIAL PARA EL MUNDO «Rechazar la cultura española es mutilar Cataluña», piensa Ricardo Cayuela, bisnieto de Lluís Companys, el líder de ERC que proclamó el Estado Catalán en 1934. CRÓNICA

2 d'octubre del 2017

ESCRIBEN: FERRAN CABALLERO, BERTA GONZÁLEZ DE VEGA, LUCÍA MÉNDEZ, RAFA LATORRE, RAÚL CONDE, CAYETANA ÁLVAREZ DE TOLEDO, ARCADI ESPADA, ANTONIO LUCAS, FEDERICO JIMÉNEZ LOSANTOS, SANTIAGO GONZÁLEZ, JOSÉ MANUEL GARCÍA-MARGALLO, JOSÉ GARCÍA DOMÍNGUEZ Y RAÚL DEL POZO

EL MUNDO

LUNES 2 DE OCTUBRE DE 2017
AÑO XXVII. NÚMERO: 10.145.
EDICIÓN NACIONAL.
PRECIO: 1,50 €

• Nosotras mismos somos nuestro peor enemigo. Nada puede destruir la humanidad, excepto la humanidad misma (Pierre Teilhard de Chardin) •

Puigdemont proclamará la independencia «en días»

El fracaso del referéndum ilegal deriva en una rebelión abierta por parte de los separatistas ▶ El 'president' se escuda en las cargas policiales para pedir el respaldo de la Unión Europea a la secesión unilateral **POR DANIEL G. SASTRE / PÁGINAS 4 Y 5**

Rajoy ofrece diálogo a todos los partidos «sin cerrar puertas»

Sánchez reafirma su apoyo al Estado de derecho y rechaza la oferta de Podemos para echar al presidente

MARISA CRUZ MADRID
El presidente del Gobierno dio ayer por fracasado el intento de la Generalitat de celebrar un referéndum y anunció su decisión de convocar a

todas las fuerzas parlamentarias para emprender desde hoy una «reflexión sobre el futuro». Un diálogo, aseguró, dentro de la ley pero «sin cerrar puertas». **SIGUE EN PÁG. 6**

El Govern viola hasta su propia ley del 1-O

La votación se celebró sin ninguna garantía

GERMÁN GONZÁLEZ FERRAN BOIZA BARCELONA
La Generalitat cambió ayer, una hora antes de empezar la votación, las reglas de la misma: censo universal y papeletas sin sobres impresos en

casa. Una artimaña para tratar de regatear la actuación policial, pero que supuso dejar sin ninguna garantía el proceso y contravenir la propia Ley del Referéndum aprobada por el Parlament. **PÁGINA 8**

EDITORIAL

Ningún minuto que perder frente al independentismo

PÁGINA 3

Sexo es Vida
¿Problemas de Erección?
¿Eyaculación Precoz?

> 902 907 687
WWW.BOSTON.ES

BOSTON MEDICAL GROUP

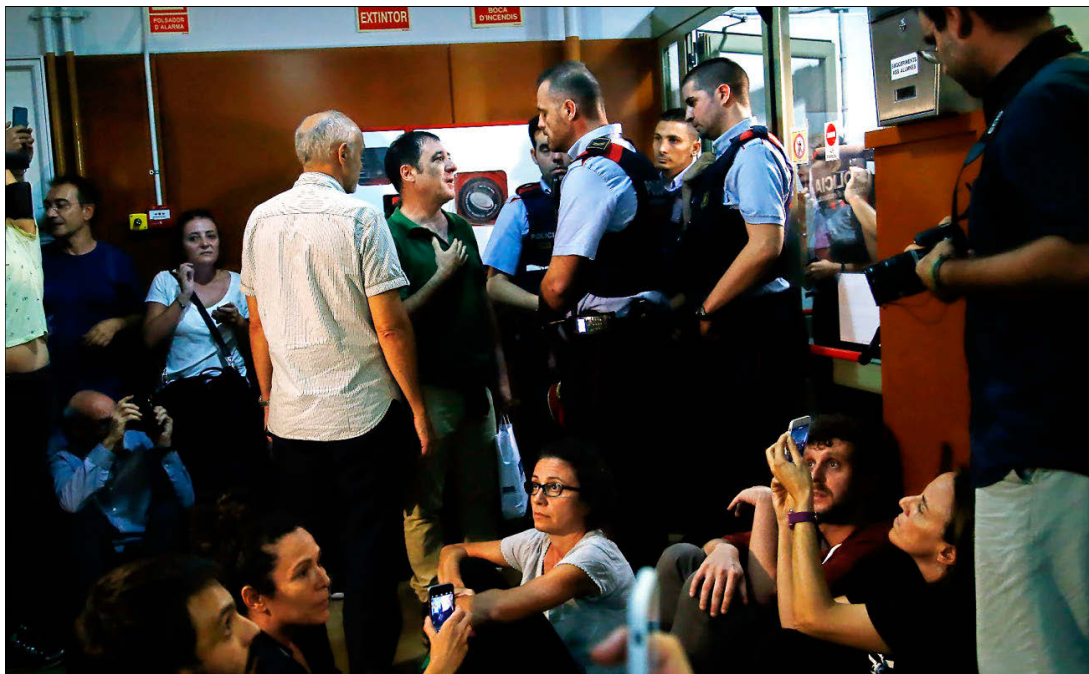
Las Unidades de Intervención Policial (UIP) se enfrentan a ciudadanos en un centro de votación en Barcelona. **BIEL ALUÑO**

Oriol Junqueras saluda a un 'mossos' a las puertas de su colegio electoral, ayer, en Barcelona. **ANTONIO MORENO**

Los Mossos traicionan al Estado

Ocho jueces abren diligencias contra la policía catalana / La intervención de la Policía Nacional y la Guardia Civil en los colegios provoca cientos de heridos **PÁGINA 8**

Cuatro agentes de los Mossos hablan con el grupo de personas que ocupó ayer el colegio Miquel Tarradell de Barcelona para intentar votar el 1-O. JAVIER BARBANCHÓ

Trapero veta el uso de fuerza

● El mayor pone de límite las 6.00 de la mañana del domingo para requisar urnas y cerrar todos los colegios electorales, algunos ya ocupados ● Los Mossos d'Esquadra «en ningún caso» podrán usar sus porras para evitar el referéndum

JAVIER OMS / GERMÁN GONZÁLEZ
BARCELONA

Los agentes de los Mossos d'Esquadra evitarán a toda costa recurrir al uso de la fuerza para evitar la celebración del referéndum del 1-O suspendido por el Tribunal Constitucional (TC). El mayor de la policía catalana, Josep Lluís Trapero, ordenó ayer a sus agentes que «en ningún caso» recurran a sus porras y se limiten a «acompañar» y «mediar» para acabar con ocupaciones de colegios y diluir las protestas de quienes intentan votar. El objetivo de la cúpula de los Mossos d'Esquadra es «mantener la paz social» a costa de «relajar el cumplimiento a rajatabla de las órdenes judiciales».

La instrucción interna difundida ayer entre los 17.000 mossos es un delicado equilibrio entre el cumplimiento de la orden del TSJC y el intento del mayor Trapero de ahorrar al Govern dos imágenes. La primera, que se repitan las escenas del desalojo a la fuerza de los indignados de plaza Catalunya en mayo de 2011, con cientos de personas dispersadas a golpes durante una tenida. La segunda, y la más temida por el Govern, que se vea a sus pro-

prios policías golpeando a personas a las que la Generalitat ha pedido que salgan a las calles.

Los Mossos ya acudieron ayer a decenas de puntos de votación con orden de cerrarlos, como máximo, antes de las 6.00 de la mañana del domingo. También tienen como misión requisar «papeletas, listas de censo o urnas» vinculados con el referéndum del 1-O. Pero, salvo contadas excepciones, en ningún caso podrán utilizar la fuerza policial para cumplir con las órdenes emitidas por un juez del Tribunal Superior de Justicia de Catalunya (TSJC).

En el protocolo validado por Trapero, el «uso de la fuerza» durante la jornada de votación queda expresamente prohibido, sobre todo ante «conductas de desobediencia pasiva», en referencia a las sentadas pacíficas que se prevén. En estas situaciones, los policías «no podrán ir más allá del acompañamiento de personas hasta el exterior» de los centros de votación. También ante el bloqueo de los centros y «para permitir un pasillo que deje acceder a la policía» a los locales para requisar urnas o realizar identificaciones. «En ningún caso se utilizará la de-

fensa policial extensible u otros elementos de naturaleza similar», especifica la orden.

Trapero sólo contempla dos situaciones en las que sus agentes puedan recurrir a la fuerza. «En caso de agresiones de terceros» o por ataques «a la propia policía y que obligue a repelerlas». En esos casos, además, se les exige precisión en los golpes. «Únicamente sobre las personas que provoquen las agresiones» y «nunca de forma generalizada». Y aún en esos extremos, Trapero pide a sus agentes que, antes de recurrir a la fuerza, valoren si el uso de la porra puede generar «un mal mayor que el que se trata de evitar».

La estrategia de los Mossos también resulta laxa a la hora de evitar ocupaciones de colegios y locales de votación para evitar su clausura y que estén abiertos para el 1-O. Los poli-

cías de la Generalitat se limitaron ayer a informar de que el plazo para la clausura expira a las 6.00 horas del domingo. El protocolo facilitó que al menos dos colegios de Barcelona –el IES Miquel Tarradell

ron que entrara más gente y se marcharon sin ningún incidente.

La situación se repetirá el domingo. Antes de las 6.00 horas está previsto que los Mossos se personen en los centros de votación para «impedir su apertura». En el caso de que estén abiertos u ocupados, los policías intentarán el desalojo mediante la negociación. Si la situación se endurece, prevén también el despliegue de agentes antidisturbios –la Brigada Móvil (Brimo)– o la posibilidad de pedir refuerzos a la Policía Nacional o la Guardia Civil si el conflicto les «desborda» por la presencia de mucha gente. La instrucción de Trapero no contempla en ningún momento el desalojo forzoso de los colegios. «Ante la imposibilidad de sacar a las personas del local, se hará una línea [policial] en la entrada para impedir que acceda nadie más». Los policías únicamente deberán «dejar salir a las personas que estén en el interior cuando así lo deseen».

En paralelo a los preparativos policiales, el TSJC siguió ayer accorralando la organización del referéndum. En un nuevo auto, la magistrada instructora ordenó al Centro de Telecomunicaciones y Tecnología de

EL GOVERN ASUME LA DIRECCIÓN DE COLEGIOS

Responsabilidad. Las conselleres Clara Ponsatí, de Ensenyament, y Dolors Bassa, de Afers Socials, son desde ayer y hasta las 7.00 horas del lunes 2 de octubre titulares de todos los equipamientos públicos que el Govern ha designado como centros de votación para el referéndum. Como ya hizo el miércoles el conseller de Salut, Toni Comín, con los Consorcios Sanitarios, la decisión supone eximir de toda responsabilidad a los directores de centros de asistencia sanitaria, escuelas, centros cívicos y albergues. Con la medida, el Govern pretende dar las garantías jurídicas que han reclamado los funcionarios.

y el Collasso i Gil– fueran ocupados por decenas de personas que decidieron pasar la noche. Los policías tomaron nota de la situación, evita-

la información (CTTI) el bloqueo del acceso al sistema de gestión de censos y al registro de catalanes en el exterior. Un paso que dificultará el cotejo y validación de los datos de las votaciones, tanto de participación como de los resultados.

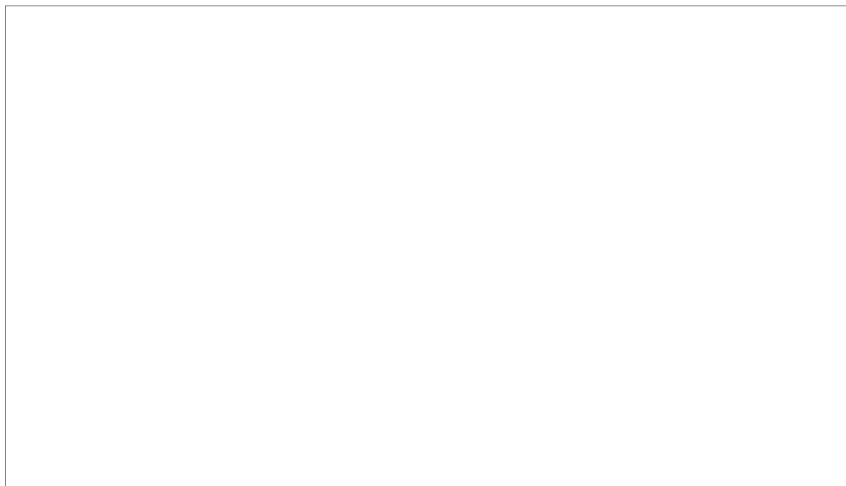
Durante la operación que llevó a cabo la semana pasada la Guardia Civil, los agentes identificaron la aplicación evot como el método para «contabilizar los votos en los colegios electorales y que podría ser empleada para ejercitar el voto telemático». Una estrategia que también figura en la documentación que le incautaron al jefe de Riesgo del Centro de Seguridad de la Información de Cataluña (Cesicat).

En la operación, ordenada por el Juzgado de Instrucción número 13 de Barcelona, los agentes concluyeron que existen 29 aplicaciones que pueden utilizarse en un proceso electoral como bases de datos. Todas dependen directamente de la Generalitat, «por lo que resulta clara su vinculación con los querrelados del Govern objeto de la presente investigación», remarca la magistrada en referencia a los miembros del Ejecutivo que aprobaron la convocatoria del 1-O.

El TSJC obliga a bloquear el sistema telemático de recuento de votos

El TSJC ordenó ayer al Centro de Telecomunicaciones la suspensión de esos servicios y requirió al Cesicat que detecte los puntos de votación electrónica en los diferentes colegios electorales del 1-O. «Ante la eventualidad de que las aplicaciones informáticas tuvieran entre sus objetivos el recuento o escrutinio de los votos que se hubieran depositado», la juez permite que la orden finalice el próximo martes. Además, el tribunal recuerda a los responsables de Cesicat y CTTI que si no acatan la orden cometerán un delito de desobediencia.

El TSJC también ordenó ayer a Google bloquear la aplicación con los puntos de votación del referéndum del 1-O que anunció el presidente Carles Puigdemont.

Varios independentistas hacen ayer fila para coger manzanas en el colegio Collaso i Gil. Los Mossos pretenden permanecer hasta el domingo.

«Los Mossos no nos han dicho que se desaloje»

Maestros y vecinos acampan en centros educativos para garantizar que abra el 1-O

TESTIGO DIRECTO

ANA MARÍA ORTIZ BELON
Se identifica como profesora y vecina del barrio del Raval en Barcelona y, a las cinco y media de la tarde, está agarrado a los barrotes de la puerta de entrada de la Escola Collaso i Gil. Él y otra veintena de personas se han quedado encerrados en el patio del centro, lugar de votación del 1-O. «Cuando las clases han acabado, a las cinco», explica, «dos Mossos se han puesto en la puerta,

dejando salir a los alumnos pero no entrar. Hemos temido que sellaran el colegio y un grupo de personas nos hemos metido. Estamos encerrados porque la directora ha echado la llave por fuera y se ha ido».

Así comenzaba en Barcelona la jornada de ocupación de los centros educativos por parte de los docentes y vecinos pro referéndum, movilizadas a participar en supuestas fiestas de bienvenida de curso, aunque su propósito real era asegurarse de que los colegios están abiertos

el domingo. En las horas siguientes, a los confinados en el Collaso i Gil se les hará llegar por encima de la valla cajas con comida y fruta, y se colocará una escalera por la que se invita a los vecinos que esperan fuera a subir y sumarse al encierro. Dos señoras de mediana edad y un puñado de jóvenes cruzan al otro lado entre vitores.

Cuando por fin aparece la llave de la puerta, y el patio se llena de gente, ya estamos en el Miquel Tarradell, a unos 100 metros de distancia, en el mismo Raval. La asamblea que se celebra en el primer piso para decidir qué hacer a las 20.30, la hora oficial a la que el conserje debe echar el cierre de la escuela, queda muda cuando cuatro mossos hacen acto de presencia.

Se percibe la incertidumbre entre los presentes, sentados en corro en el suelo. ¿Les dirán que tienen que abandonar el recinto? « Votarem, votarem, votarem ! », cantan mientras los Mossos y el director del centro se pierden por el pasillo de la derecha, en dirección al despacho del docente y alumbrados por los focos de las cámaras. Nada trasciende de

la charla. Los agentes y el director salen fuera del colegio y aún hablan unos minutos más en una esquina.

«¿Qué le han dicho los Mossos?», le preguntamos al responsable del Miquel Tarradell cuando se aleja del colegio por una calle aledaña. «Que a ver quién se responsabiliza del espacio», dice ambiguamente, quizás abrumado por la situación.

«¿No le han dicho si tienen que abandonar el centro?». «No, no, de momento no», dice antes de marcharse. Dentro sonríen y celebran lo que parece una pequeña victoria.

En la Escola La Sedeña, en el barrio de Gràcia, los protagonistas eran los platos de comida típicos de Rumania, de Rusia o de Marruecos con los que las madres de un centro especialmente cosmopolita llegaban sobre las cinco de la tarde. Allí no había ninguna acción pro referéndum, trataban de convencernos, sino la celebración de inicio de curso que todos los años se celebra para que padres y niños se confraternicen. «Es una fiesta para hacer lazos de amistad. Y a dormir se quedará gente, eso está claro. Uno traerá la cena, otro el desayuno...».

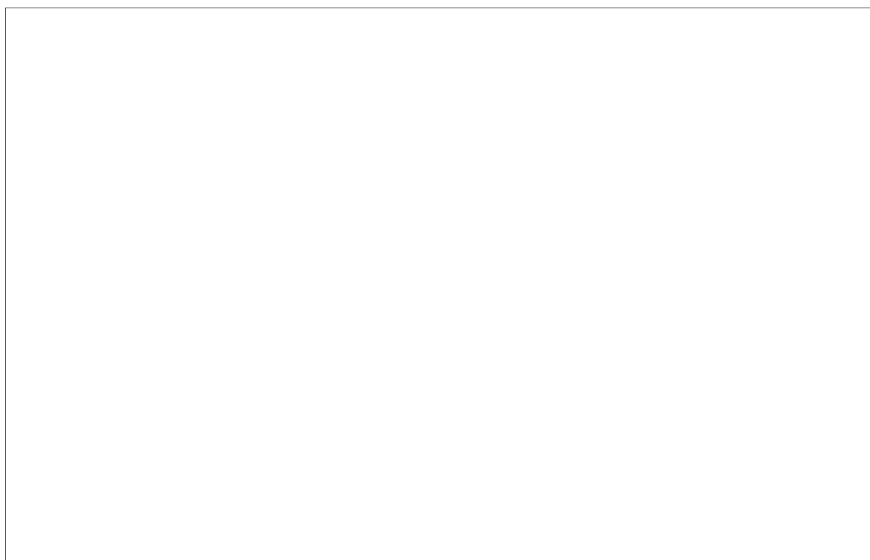
1 d'octubre del 2017

10

EL MUNDO. DOMINGO 1 DE OCTUBRE DE 2017

CATALUNYA

DESAFÍO INDEPENDENTISTA Y RESPUESTA EN LAS CALLES

Detalle de la plaza de Sant Jaume de Barcelona, con el Ayuntamiento al fondo, ayer, en la manifestación celebrada en defensa de la Constitución.

La Asociación de Medios de Información, con la Carta Magna

MADRID

La Asociación de Medios de Información (AMI), que agrupa a más de 80 medios españoles en soporte digital y en papel, ha difundido un comunicado para mostrar su «más profunda preocupación por la amenaza que representa el referéndum» del 1-O «para la democracia, el orden constitucional, las libertades, la unidad y la convivencia pacífica de todos los españoles».

«Defendemos la legalidad democrática y el Estado de Derecho frente a una consulta que ha sido declarada ilegal por el Tribunal Constitucional por vulnerar la Constitución y que contraviene también el Estatuto de Autonomía de Cataluña», dice la AMI. «Exigimos el respeto a las resoluciones judiciales y abogamos por el diálogo y el intercambio de todas las ideas como la vía más adecuada para resolver el conflicto y garantizar la estabilidad de nuestra democracia».

La Asociación de Medios, en la que participan los principales editores de España, incluidos los catalanes, recuerda que «la Constitución de 1978 nos ha brindado el periodo más largo de paz, progreso y prosperidad de nuestra historia». «Sus principios», continúa, «basados en un espíritu integrador, constituyen en Cataluña y en el resto de España la mejor garantía de la unidad y la pluralidad de nuestra nación y el reconocimiento inequívoco de nuestra riqueza y diversidad territorial».

Los editores muestran igualmente su confianza en que la grave crisis que ha abierto el referéndum catalán se solucione «con prontitud»: «Creemos que es mucho más lo que nos une que lo que nos separa y que por ello, ante el desafío secesionista, merece la pena que redoblemos nuestros esfuerzos para, entre todos, reconstruir puentes y restaurar la senda de la tolerancia, la responsabilidad, el sentido común y el respeto inquebrantable a la ley».

Para finalizar, la AMI no podía sino defender a los periodistas, que según ha denunciado Reporteros Sin Fronteras esta misma semana están sufriendo presiones y acoso por parte de los independentistas. «Mostramos nuestra más enérgica repulsa a las presiones que reciben en Cataluña los profesionales de la información que no asumen el discurso soberanista», dicen los editores, que concluyen: «El libre ejercicio del periodismo, la libertad de prensa y el derecho a la información son piedra angular en todo Estado democrático».

Miles de catalanes salen a la calle en defensa de la Constitución

Una inédita manifestación contra el 1-O reanuda actos en ciudades de toda España

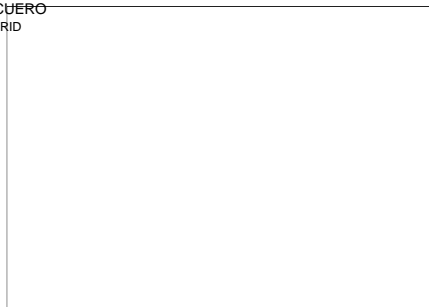
J. RIBALAYGUE / M. RECHERO
BARCELONA / MADRID

«Puigdemont a la prisión», «yo soy español» o «no se votará». Estas fueron las consignas que miles de catalanes corearon, ayer, a las puertas del Palau de la Generalitat y del Ayuntamiento de Barcelona en defensa de la Constitución y en contra del referéndum ilegal de autodeterminación convocado para hoy en Cataluña.

Los manifestantes, convocados por organizaciones opuestas al proceso soberanista, invadieron el centro de Barcelona bajo el lema «Cataluña en piel», caminando desde la plaza Urquinaona hasta la de Sant Jaume. Durante la marcha, jalada por una multitud de banderas españolas, así como catalanas y de la Unión Europea, se gritaron vivas a la Policía Nacional y a la Guardia Civil, al tiempo que se coreaba «Cataluña es España» y se acusaba de «manipulación» a TV3, la televisión pública catalana.

La marcha fue ciertamente inédita en una comunidad autónoma en la que las calles son siempre un escaparate del nacionalismo y en la que los defensores de la Constitución suelen asistir en silencio a las constantes exhibiciones de los independentistas.

Un grupo de personas arrancó de una azotea una pancarta favora-

Una joven levanta la bandera española, ayer, en Madrid.

ble al 1-O de Òmnium Cultural, arrojándola a la plaza de Sant Jaume, donde fue pisoteada. Otro grupo de jóvenes intentó, sin lograrlo, descolgar una lona del Ayuntamiento barcelonés con el mensaje «Más democracia», pero sólo consiguieron romperla.

«Salvo que actúe la Policía Nacional y la Guardia Civil, abrirán algunos colegios y en algunos puntos se llegará a votar. Los Mossos d'Esquadra no van a cumplir con su obligación y van a tener una actuación light», pronosticaba un manifestante, que teme que Cataluña se derive

hacia una situación de «conflictividad social». «La escasa actuación del Gobierno central en estos años ha hecho que hayamos llegado a donde estamos».

«Señor Rajoy, despierte y ponga orden», se decía ayer en la plaza de Cibeles de Madrid, donde miles de personas —10.000 personas, según la Delegación del Gobierno— se concentraron para protestar contra el referéndum. Vestidos con banderas españolas —se coló alguna que otra preconstitucional—, los manifestantes invadieron el centro de la capital reivindicando la unidad del país al

grito de «Viva la unidad de España».

El Ayuntamiento madrileño, gobernado por Podemos, fue testigo de cánticos y vitores alabando una España unida y en contra de Puigdemont. «España unida jamás será vencida» o «Puigdemont, a prisión» fueron algunos de los lemas coreados por los manifestantes, convocados por la Fundación para la Defensa de la Nación Española (Denaes).

Ni los vehículos que circulaban por el eje principal de Madrid —conviene advertir de que ninguna autoridad competente ordenó cortar el tráfico— pudieron apartar a los miles de españoles que se congregaron en torno a la estatua de la Cibeles para apoyar también a los agentes de la Guardia Civil que se encuentran estos días en Cataluña.

El llamamiento a la unidad se escuchó también en cientos de ciudades, que se tiñeron de rojo y amarillo para reivindicar la Constitución. De norte a sur. De este a oeste. En Gijón. En Santander, con españoles clamando «España entera, y sólo una bandera». En Logroño. En Lleida, donde se escuchó «Yo soy español». En Palma, donde se coreó «España somos todos». En Valencia y Alicante, al grito de «No estáis solos», a la Guardia Civil. En Sevilla. Y en Vitoria, donde varios jóvenes se enfrentaron a los manifestantes ondeando ikurriñas y estelades.

2 d'octubre del 2017

12

EL MUNDO. LUNES 2 DE OCTUBRE DE 2017

CATALUNYA

DESAFÍO INDEPENDENTISTA ACCIÓN POLICIAL

El largo día en que la Policía tuvo que ir supliendo a los Mossos

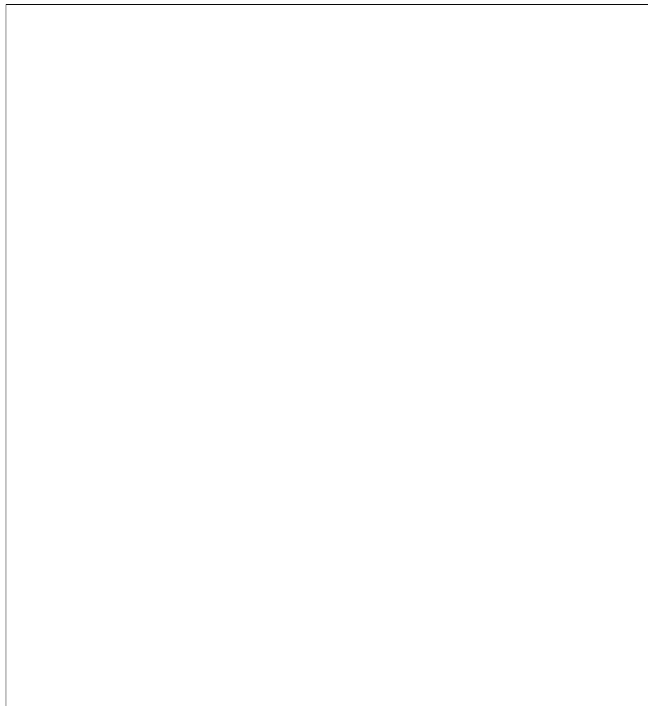
El mayor despliegue de seguridad de la democracia en Cataluña enfrenta a un policía durante una de las actuaciones realizadas ayer en L'Hospitalet de Llobregat

TESTIGO DIRECTO

FERNANDO LÁZARO
 «Tranquilidad, serenidad y firmeza». Estas fueron las consignas que los responsables policiales transmitieron a sus unidades antidisturbios antes de su actuación. Se trataba de poner en marcha el mayor despliegue policial de la democracia. Los guardias civiles y los policías nacionales habían llegado a Cataluña por miles durante las últimas semanas para poner en marcha la denominada operación Copélico.

Los agentes del servicio de información habían realizado la criba de los movimientos más radicales y emitido informes en los que advertían de que el «ambiente estaba muy caldeado» y que el match ball de la tranquilidad estaba en manos de los Mossos d'Esquadra. Si cumplían las órdenes de la juez y clausuraban ellos los colegios, el riesgo de enfrentarse a situaciones violentas se reducía considerablemente. Así coincidieron todos los especialistas. Pero la víspera estos mismos analistas ya alertaron de la cuando menos «pasividad» por parte de la policía catalana. «Lo que no hagan ellos tendremos que hacerlo nosotros», resumía uno de los mandos.

Y así fue. Los Mossos dieron un paso a un lado y la Policía tuvo que tomar el mando. Primero, sorteó los planes de los soberanistas para bloquear la salida de las unidades antidisturbios del puerto de Barcelona. Después, se desplegaron por las zonas de los colegios llamados a convertirse en sedes electorales. Y a esperar... a que se confirmase que los Mossos no iba a intervenir. No quedaban dudas pero necesitaban que se plasmará su actitud. Y se plasmó.

AGRIO ENFRENTAMIENTO. La acción de los Mossos provocó ayer situaciones cuando la Policía y la Guardia Civil recibieron el orden de sublevarse contra el referéndum del 1-O. En un momento de la actuación se enfrentó a un policía durante una de las actuaciones realizadas ayer en L'Hospitalet de Llobregat

BIEL ALIÑO

Y la Policía fue a los colegios. Allí se concentraban centenares de personas con dos misiones fundamentales: tratar de votar y evitar que la Policía Nacional se lo impidiera. Y llegó la policía al instituto Balmes.

Decenas de independentistas se sentaban en el suelo de la entrada para evitar que los agentes accedieran al colegio y se llevaran las urnas. En una intervención que no superó el cuarto de hora, ante la mirada de una patrulla de los Mossos, los agentes fueron levantando a los que estaban sentados, se hicieron un pasillo y accedieron al colegio donde intervinieron las urnas. Los gritos de «fuera las fuerzas de ocupación» y de «votaremos», en catalán, acompañaron su intervención, salpicados por todo el diccionario de insultos, estos en castellano. Los manifestantes reclamaron ayuda a los Mossos.

Otro grupo de agentes se desplazó a la Escuela Diputación. «El tener que esperar para ver qué querían hacer los Mossos ha provocado un retraso importante», apuntó un mando. Ese retraso llevó a que en esta escuela (y en otras tantas) se congregaran medio millar de personas, muchas de ellas ancianas y otras con sus hijos a hombros. Varios de estos, con sus niños, fueron a participar en el frente que los independentistas crearon para impedir el avance policial hacia el colegio. Los mandos, ante tanta gente y la presencia de niños, optaron por abandonar la zona para seguir actuando con «serenidad».

Y se fueron a otro instituto. Llegaron no menos de una docena de vehículos. De nuevo lograron hacer un pasillo, entrar en el centro y requisar las urnas. Pero su salida fue tumultuosa. Acosados, insultados, vejados, empujados. Les lanzaron conos de tráfico y algún adoquín. Cuando estaban a punto de montar una barricada, uno de ellos puso fin al acoso. «Estaba perfectamente medido el acoso. Las miradas de odio impactaban», apunta un agente.

Otra etapa delicada fue L'Hospitalet, donde, cuando la Policía estaba ya en el colegio, apareció la alcaldesa, la socialista Núria Marín, que fue insultada al grito de «traidora».

A CONTRAPELO

SANTIAGO GONZÁLEZ

Desproporciones

Ayer compareció la vicepresidenta para explicar que «no ha habido referéndum ni una apariencia de tal». Es otra vez la confusión entre la legalidad y los hechos. Ciertamente, lo que se desarrolló ayer en Cataluña no fue un referéndum, sino una aberración jurídica que pretendieron vestir de una legalidad alternativa, con uso delictivo del censo electoral. Luego, lo de siempre, la aberración jurídica y moral suele ir coronada por la quinda del esperpento. Normal que se dotaran de urnas diseñadas para separar basura orgánica.

Pero estos separatistas con cualquier cosa se hacen un apaño. Han mentido desde el principio y ayer también, naturalmente, exhibiendo como víctimas de la Guardia Civil a un minero herido en Madrid en 2012 y a un adolescente herido en una carga de los Mossos d'Esquadra en 2014.

La Moncloa defendió la proporcionalidad de la actuación policial emitiendo vídeos comparativos de otros cuerpos de policías en la Unión Europea y una escena grabada en San Carlos de la Rápita, en la que varios guardias civiles se montaban a la carrera en dos jeeps para huir perseguidos por la turba que les corría a cantazos.

Esto es lo único que a mí me pareció desproporcionado: ver a unos guardias a la carrera para huir de unos perseguidores que los apedrean. El juego de policías y manifestantes sigue una regla del torero que Chaves Nogales atribuía a Lagartijo, y que el muñeco de Jesulín de Ubrique habría hecho suya con mucho gusto: «Esto de las manifestaciones yo lo veo como el toro,

¿no? Tú te pones aquí y luego te quitas. Te quitas tú o te quita el toro».

Hemos visto a los Mossos incumplir su obligación, por lo que ya se les han abierto diligencias judiciales. A un agente electoral se le cayó la urna que llevaba en una bolsa negra como de basura y dos o tres centenares de papeletas. Gente votando en la calle, hacerlo varias veces. Niños votando.

Era inevitable, el colorido lógico del resultado que ya había determinado el viernes el infalible ojo clínico de Junqueras: «La participación será superior al 60% y votará sí el 80%». El aturullado alzador de bienes predecía un 73% de votaciones, millones de votantes. Se vino a media tarde y el recuento será largo, más allá de mi hora de cerrar esta columna. A esta tropa le gusta afrontar estos asuntos sin sorpresas, un momento que la están peinando.

¿Y ahora, qué? Pues que esto no es un referéndum, pero a ellos les sirve como tal, y cuando se acabe el largo recuento tendrán que enfrentarse a su compromiso de declarar la independencia unilateral.

Al Gobierno no le quedará más remedio que aplicar el 155, aunque es más dudoso

que llegue a detener a Puigdemont, Junqueras,

Forcadell y su tropa. Los delincuentes tienen que pagar por lo que han hecho. Sólo eso les calmará.

Nunca un Gobierno legítimo podrá negociar con esa cuadrilla de delincuentes. Pero no todo acaba

ahí. En el origen de todo está la pedrería de tantos años por la cesión inconveniente de las competencias de educación a las comunidades autónomas. Cataluña es la demostración palmaria del fiasco autonómico, pero a ver quién le quita ese cascabel a ese gato.

«Al Gobierno no le quedará más remedio que aplicar el 155»

II.II El Periódico

Portades

30 de setembre del 2017

les firmes **al contrastac** **apunat** **icult** **avul**

Pactes vitals **La cartellera la carrega el diable** **'Fe de etarras', el film sobre un comando potiner d'ETA** **Mortadelo y Filemón, tercera entrega, 9,95 €**

ANA PASTOR JOSEP MARIA POU

1,50 € **DIARI** **BOLS 2,39€** **MORTADELO Y FILEMÓN 8,95€** **DESBASTE** **CONSELL DE CONT 424-437** **www.elperiodico.de** **DIRECTOR**

ALDEGORDOBA 8,95€ PELLOTÓES 8,95€ 30 DE SETEMBRE DEL 2017 BARCELONA, TEL. 93.206.53.33 www.grupocorria.es ENRIC VERRAÑEZ

el Periódico ds. 30

de Catalunya PER A GENT COMPROMESA

LA GENERALITAT MOSTRA PER FI LES URNES

TEMA DEL DIA
+ Pàgines 2 a 14 | editorial

Desafiament als col·legis

Voluntaris mantenen oberts els centres escolars amb tota mena d'activitats

Els Mossos comuniquen que han d'estar desallotjats diumenge a les 06.00 hores

Un grup de mossos d'esquadra, a l'institut Miquel Tarradell, del barri barceloní del Raval, ahir.

El preu de la vivenda a Barcelona puja el 20% en un any

▶ La capital catalana és la ciutat espanyola amb l'augment més alt

PANORAMA
+ Pàgines 16 | 27

més esport

Paulinho:

«Un dia vaig pensar que no jugaria més a futbol»

COMPREM EDIFICIS A BARCELONA

MKPREMIUM

INVERSIÓ PATRIMONIALS

T 935 481 403

info@mkpremium.com

www.mkpremium.com

ARTICLES D' **Albert Sáez**, **Joaquim Coll**, **Àngel Ros** i **Carmen Juan**

1 d'octubre del 2017

les fimes	negaré que ho he escrit Vull votar RISTO MEJIDE	al contraatac Dues mitges Catalunyes XAVIER SARDA	suplements XL Dominical i Mujer Hoy, amb EL PERIÓDICO	avui Mortadelo y Filemón, tercera entrega, 9,95 €
------------------	--	--	--	--

2,50 € BOLS 2,99 € AUDIOBOOKS 4,95 € MORTADELO Y FILEMÓN 9,95 € RELOJES 9,95 € DIUMENGE 1 D'OCTUBRE DEL 2017 CONSELL DE CENT 425-427 BARCELONA, TEL. 93.265.53.53 www.elperiodico.cat www.grupozeta.es DIRECTOR ENRIC HERNÁNDEZ

el Periódico de Catalunya

PER A GENT COMPROMESA

dg. 1

L'OBERTURA DELS COL·LEGIS, PENDENT DELS MOSSOS

TEMA DEL DIUMENGE
Pàgines 2 a 24 i editorial

El 'sí' fa comptes

L'ANC situa l'«èxit» de l'1-0 en un milió de vots, la meitat dels que va tenir el 9-N

La Guàrdia Civil neutralitza el sistema de recompte i la Generalitat busca alternatives

CRÒNIQUES DE
F. Masreal, X. Barrena, G. Robles, J. Ruiz, R. Julve, R. Pascual, C. Cols, P. Castán, C. Márquez, B. Pérez, E. Alós, T. Sust, E. López Alonso

Persones concentrades a l'interior de l'Escola Tabor, a l'Eixample de Barcelona.

MÉS PERIÓDICO
El 2-0,
des de fora

TRIBUNES
Així, no
José Montilla

'That's all folks'
Artur Mas

ARTICLES DE
Luis Mauri, Joan Subirats,
Cristina Pardo, Astrid Barrio,
Isabel Sucunza

GIHADISTES DETINGUTS EL 2015

Petició de presó per a la cèl·lula que volia atacar el Parlament

PANORAMA ▶ Pàgina 36

COMÈDIA 'THE DISASTER ARTIST'

James Franco, Concha d'Or a Sant Sebastià

PRIMERA FILA ▶ Pàgines 54 i 55

vinopatanegra.com

digitized for LasPortadas.es

eP Tema del dia **El desafiament independentista**
Pàgines 2 a 14

► Agents dels Mossos, a l'IB Miquel Tarradell, del Raval, ahir.

FASE DECISIVA DEL PROCÉS

L'independentisme es planta als col·legis per evitar el precinte de l'1-0

Voluntaris organitzen activitats als centres electorals per evitar que els tanqui la policia

Els Mossos d'Esquadra es limiten a aixecar acta i eviten desallotjar els concentrats

RAFA JULVE / GUILLEM SÀNCHEZ
BARCELONA

A puntava maneres la setmana per pensar que l'1-0 començaria realment dos dies abans, amb prematur «alboroto» (que diria Mariano Rajoy) en centres escollits com a punt de votació. Una ordre inicial de la fiscalia que instava els Mossos a precintat els col·legis electorals des d'aquest mateix divendres va tornar a activar l'enginy de l'independentisme per resistir davant qualsevol desallotjament amb tot tipus d'iniciatives lúdiques com a excusa. Més tard, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) va evitar posar data i hora al tancament a condició que es produís abans del referèndum, però molts voluntaris van decidir

quedar-se als recintes per si de cas. Resultat: agents de la policia autonòmica es van personar aquest divendres a més de 2.200 locals, gairebé la totalitat del nombre de punts de votació previstos (2.315). En alguns van comentar als assistents que no hi hauria de quedar ningú diumenge al matí i que no havien d'organitzar res relacionat amb el plebiscit, en altres només van aixecar acta, i en cap cas es va expulsar els presents. Calma absoluta.

Festes de pijames, tallers musicals, observació d'estrelles, balls, partits de futbol, caramelles, curses de dibuix, carreres de sacs, castolades, sessions de ganxet, sopars de germanor... Centres educatius de tot Catalunya van recórrer a la imaginació per mantenir ocupats els col·

lejis tot el cap de setmana. **Trapero ordena als seus agents limitar l'ús de la violència a accions d'autodefensa o per socórrer altres persones**

lejis tot el cap de setmana.

Encara que la consellera d'Ensenyament, Clara Ponsatí, va assumir aquesta setmana la direcció dels centres d'ensenyament en un intent de reduir riscos judicials per als directors, desenes d'aquests càrrecs s'hi van implicar en alguns casos; en altres els directors van refusar la responsabilitat i va ser un grup de professors qui la va assumir. També n'hi va haver que van comptar amb el suport de les associacions de mares i pares. Van ser aquestes persones les que van rebre (i van acomiadar) els agents a l'acabar les classes. Ambient festiu i plena cordialitat per part de la policia.

El major dels Mossos d'Esquadra, Josep Lluís Trapero, ja havia evidenciat en una ordre interna a tot el cos

la política de contemporització a seguir. La instrucció comença remarquant que «l'ús de la força, davant conductes de desobediència passiva, no podrà anar més enllà de l'acompanyament de persones fins a l'exterior del centre o de permetre que s'obri un passadís que deixi accedir la policia a fi de fer les comprovacions i les accions ordenades en la resolució judicial (del TSJC). En cap cas es podrà fer servir la defensa policial (ja porra, tradit de l'argot) extensible, o altres elements de naturalesa similar per portar a terme aquestes accions».

AUTODEFENSA / Per més l'ús de la violència només per a autodefensa dels mateixos agents o per socórrer altres persones, Trapero assenyalava al document que si els agents visiten un cen-

TEMPS PREVISIT PER DEMÀ	Barcelona Pluja MATÍ	Sol i núvols TARDA	Girona Sol i núvols DEMÀ	Sol i núvols TARDA	Tarragona Sol i núvols MATÍ	Sol i núvols TARDA	Lleida Sol amb clarianes MATÍ	Assolellat TARDA
--------------------------------	-----------------------------------	-----------------------	---------------------------------------	-----------------------	--	-----------------------	--	---------------------

► Preparatiu per passar la nit al col·legi Provençals.

► Els mossos, al col·legi L'Univers, del carrer de Bailèn, ahir.

► Un grup de persones es preparen per passar la nit a la Sedeta.

tre i comproven que s'estan portant a terme tasques de preparació del referèndum, hauran d'identificar les persones que hi estiguin implicades i confiscar tot el material relacionat amb el plebiscit. Res d'això va passar als diferents col·legis i instituts visitats per aquest diari.

La instrucció del major també fa referència a les hores calentes prèvies a l'obertura prevista dels punts de votació, però mostra una certa ambigüitat. A les sis del matí, indica, els agents han de «comunicar» als presents que han d'abandonar el local d'acord amb el que dicten els jutges després de la suspensió de l'1-O dictada pel Tribunal Constitucional.

RESISTÈNCIA // No aclareix quina hauria de ser l'actuació dels policies en cas que hi hagi persones que oposin resistència. Només subratlla que si una concentració a l'interior o exterior d'un recinte impedeix l'accés dels policies al recinte o que portin a terme tasques d'identificació i confiscació, la sala de comandament operarà per activar agents de la policia local o recursos de suport «contemplats en la sentència judicial».

Amb això últim es refereix a les unitats del Cos Nacional de Policia o de la Guàrdia Civil. És a dir, si la concentració ciutadana impedeix la tasca dels Mossos d'Esquadra, aleshores aquests acabaran demanant ajuda als altres cossos. ■

LES TANCADES

Escoles en vigília

Pares i mares acampen als centres Collaso i Gil i Miquel Tarradell

ROGER PASCUAL / BEATRIZ PÉREZ
BARCELONA

Josep Collaso i Gil va ser alcalde de Barcelona quatre vegades entre finals del segle XIX i inicis del XX. Poc es podia imaginar aquest polític del Partit Liberal que un segle després el seu nom tornaria a estar d'actualitat. I és que l'escola que es va crear gràcies a part de la seva herència va ser el primer centre electoral de l'1-O de moure fixa perquè es pugui votar demà. A les cinc de la tarda d'ahir vuit mossos es van presentar al col·legi. En principi només deixaven sortir nens i mestres tot i que alguns veïns i familiars van aconseguir creuar el llindar. La directora va tancar la porta de la reixa i una vintena de persones es van quedar tancades al pati entre càntics «**dels carrers sempre seran nostres**».

Veïns i transeünts es van oferir a buscar menjar i beure per als que s'havien tancat. De sobte,

es va formar una cadena humana per passar a l'altre costat de la reixa, amb l'ajuda d'una escala, caixes de fruita cedides per uns pagesos. Una esclat d'alegria es va produir quan els mossos se'n van anar després d'assenyalar que no hi havia alteració de l'ordre, moment que van aprofitar alguns per unir-se a la tancada amb l'ajuda de l'escalaplegable. L'alegria va ser encara més gran quan, a les vuit tocades, van aparèixer unes claus que van obrir l'edifici i la porta del carrer, convidant qui ho volgués a unir-se a l'assemblea. La reixa només es va tancar una hora després per precaució, tot i que es reobrirà avui amb tota mena d'activitats.

Més senzill va ser a l'institut Miquel Tarradell. El centre, dedicat a un historiador de profundes conviccions nacionalistes i que defensava la unitat dels Països Catalans, tancava a dos quarts de nou i des de mitja tarda es va començar a omplir. El di-

Un dels col·legis que s'alien amb l'1-O recorda un gran defensor dels Països Catalans

rector va trucar als mossos, que després d'aixecar acta que no hi havia cap tumult, se'n van anar mentre l'edifici s'omplia de joves amb picing, avis de caminar parsimoniós i mares amb nadons als braços. El focus també va ser ahir a Gràcia. «**Això ha deixat de ser una escola, ara és un col·legi electoral**». Són paraules d'una veïna que es va acostar al centre Josep Maria Jujol. Al l'interior hi tenia lloc una assemblea de mares, pares i votants. «**Estem decidit com organitzar-nos de cara a diumenge**», explicava Jofre Mateu, pare d'una alumna. Al final determinen que les famílies es quedaran dins de

l'escola i la resta, a l'entrada, vigilant per si venien els mossos. I organitzaran una sessió de cinema a l'aire lliure i un sopar popular. Alguns apareixen amb motxilles i alfombres. Tot amb l'objectiu, arribat el moment, d'impedir que la policia desallotgi els que dormin a dins.

A l'escola L'Univers, dos avis pregunten si la situació està «**controlada**». La Irene, una mare, respon que «**està tot bé**». Poc després apareixen dos mossos, que entren i marxen al cap de cinc minuts.

També al col·legi Diputació hi apareixen els mossos i prenen nota de les activitats.

«Hauríeu d'anul·lar el ball»

A Badalona, l'1-O gairebé els costa el ball del diumenge als avis del casal Antònia Boada. Maitè Villaró, voluntària del centre, admet: «**Algú de l'ajuntament ens va trucar i ens va dir: 'El dia 1 hauríeu d'anul·lar el ball. Possiblement, el casal serà una seu per votar'**». Fonts del consistori argumenten «**que no tenen constància**» d'aquesta trucada, si bé admeten que el regidor de Gent Gran es va reunir amb els avis «**per parlar de l'1-O**», informa Manuel Arenas. ■

1 d'octubre del 2017

18 Tema del diumenge

DIUMENGE
1 D'OCTUBRE DEL 2017

el Periódico

El desafiament independentista ► El front constitucionalista

Pàgines 2 a 24 ►►►

Els editors de diaris, amb la Constitució

◉ L'AMI expressa la seva «preocupació» per l'«amenança» de l'1-O per a la democràcia

◉ Retreu les «pressions» als periodistes que «no assumeixen el discurs sobiranista»

EL PERIÓDICO
BARCELONA

L'Associació de Mitjans d'Informació (AMI), que agrupa més de 80 mitjans de comunicació espanyols en suport digital i en paper, ha expressat, a través d'un comunicat, la seva «més profunda preocupació per l'amenança que representa el referèndum anunciat pel Govern de la Generalitat per a la democràcia, l'ordre constitucional, les llibertats, la unitat i la convivència pacífica de tots els espanyols».

«Defensem la legalitat democràtica i l'Estat de Dret davant una consulta que ha sigut declarada il·legal pel Tribunal Constitucional perquè vulnera la Constitució i que contravé també obertament l'Estatut d'Autonomia de Catalunya», apunta l'entitat. Exigeix, a més a més, «respecte a les resolucions judicials» i advoca decididament «pel diàleg i l'intercanvi de totes les idees com la via més adequada per resoldre el conflicte i preservar l'estabilitat» de la democràcia.

A la nota, l'associació manifesta el seu suport sense embuts a la Carta Magna: «La Constitució del 1978 ens ha brindat el període més llarg

de pau, progrés i prosperitat de tota la nostra història. Els seus principis i valors, basats en un esperit integrador, constitueixen a Catalunya i a la resta d'Espanya la millor garantia de la unitat i la pluralitat de la nostra nació i el reconeixement inequívoc de la nostra riquesa i diversitat territorial».

RECONSTRUIR PONTS / El comunicat assenyalava: «És molt més el que ens uneix que no pas el que ens separa i per això, davant el desafiament secessionista, val la pena que redoblem els nostres esforços per, entre tots, reconstruir ponts i restaurar la senda de la tolerància, la responsabilitat, el sentit comú i el respecte indestroctible a la llei».

L'AMI mostra, a més a més, la seva «més enèrgica repulsa a les pressions que reben a Catalunya els professionals de la informació que no assumeixen el discurs sobiranista». «El lliure exercici del periodisme, la llibertat de premsa i el dret a la informació són pedra angular en tot Estat democràtic i exigim que cessi qualsevol manifestació d'assetjament als periodistes locals o estrangers», conclou l'associació en el seu comunicat. =

►► Un feixista intenta arrencar una pancarta penjada a l'Ajuntament de Barcelona, ahir.

Unes 5.000 persones marxen contra l'1-O a Barcelona

◉ Crits de «Catalunya és Espanya» davant el Palau de la Generalitat

EL PERIÓDICO
BARCELONA

La manifestació convocada a Barcelona contra el referèndum de l'1-O va reunir ahir 5.000 persones, segons dades de la Guàrdia Urbana. La marxa estava convocada per entitats espanyolistes, com Espanya i Catalans o Somatemp, i va sortir a les

17.30 hores de la plaça Urquinaona amb direcció a la plaça de Sant Jaume.

El lema de la convocatòria era «Catalunya és Espanya, Democràcia, futur i llibertat» i els participants en aquesta mobilització portaven banderes espanyoles, europees i també senyeres. Els càntics més corejats van ser «Puigdemont, a la presó», «No votarem», «No ens enganyen, Catalunya és Espanya», «A por ellos» i «Jo soc espanyol».

Tres participants en la marxa van pujar al monument a Ramon

Berenguer exhibint un pot de fum vermell, quan la marxa va baixar per la Via Laietana en el seu camí cap al Palau de la Generalitat. Un cordó policial dels Mossos d'Esquadra es va desplegar davant l'entrada principal de la seu del Govern.

TREPITJADA UNA PANCARTA D'ÒMNium / Alguns individus de la concentració van intentar arrencar sense èxit la pancarta «Més democràcia» que penjia al balcó de l'ajuntament. Sí que van poder despenjar i trepitjar-ne una d'Òmnium Cultural. =

Oferta de Empleo | Asesor Comercial Senior

Arriaga Asociados es un despacho de abogados multidisciplinar, líder en derecho bancario, financiero y del consumidor, con más de 600 empleados a nivel nacional y en pleno proceso de expansión. Contamos con un departamento de Asesoría Comercial compuesto por más de 150 asesores que, ante problemas jurídicos, ofrecen una solución rápida y eficaz a nuestros clientes.

Gracias a nuestra visión innovadora del mundo de la abogacía, más de 148.000 clientes ya han confiado en Arriaga Asociados, transformando situaciones difíciles en soluciones fáciles.

Actualmente buscamos **Asesores Comerciales** para nuestras Delegaciones de **BARCELONA**.

FUNCIONES

- Promocionar y comercializar los servicios jurídicos del despacho.
- Reunión con cliente para análisis de las necesidades.
- Proporcionar información y asesoramiento al cliente sobre su caso, procedimientos judiciales (tarifas, tasas) y proceso de trabajo (itinerario jurídico procesal).
- Fidelización y optimización de la cartera de clientes.

REQUISITOS

- Titulación Universitaria. Se valorará muy positivamente tener la Licenciatura en Derecho, ADE o similar.
- Experiencia de, al menos, 5 años en atención comercial, preferiblemente en el sector seguros y/o banca.
- IMPRESCINDIBLE: disponibilidad para trabajar en una jornada laboral de 40 horas semanales en horario de Oficina Comercial, incluyendo sábados y domingos, en turnos rotativos de mañana y tarde.
- DISPONIBILIDAD para viajar.

OFRECEMOS

- Contrato laboral.
- Sueldo fijo y plan de comisiones.
- Plan de formación.

Si cumples el perfil y quieres formar parte de Arriaga Asociados, envíanos tu CV actualizado a la siguiente dirección de correo electrónico: seleccion@arriagassociados.com. En el asunto indica: **Asesor Comercial Senior (Barcelona)**.

La premsa estrangera mira cap a Catalunya

EL PERIÓDICO
BARCELONA

La majoria de diaris i cadenes internacionals segueixen amb deteniment els fets a Catalunya i l'1-O ocupa, fins i tot, les portades de capçaleres com el *New York Times*, el *Financial Times* i la *Repubblica*. Altres mitjans, com per exemple la CNN, Euronews i *Il Messaggero*, parlen d'un «augment de les tensions» i es fan ressò de les ocupacions d'escoles i centres cívics per impedir el tancament dels punts de votació.

El cas més significatiu és el del diari escocès *The National*, que dedica una portada monogràfica a Catalunya: «Good luck. Molta sort», titula sobre una gran estelada. Segons una enquesta d'aquest rotatiu, avui aniran a les urnes 2,7 milions de persones, de les quals 527.000 votaran no. El 62% d'enquestats afirmen que sí que aniran a votar, davant el 38%

que assegura que no ho farà. Entre els votants, el sí guanyaria amb un 83% de suports davant el 16% d'electors que votarien no.

A França, *Le Monde*, *Le Figaro* i el regional *La Dépêche du Midi* també treuen el tema a portada. *Le Monde*, a més a més, inclou un editorial titulat «Referèndum per a res». Al Regne Unit, el *Financial Times* també dedica fotografia de portada i editorial a l'assumpte. Un editorial en què carrega contra la gestió de Mariano Rajoy i al mateix temps qüestiona la validesa de l'1-O.

El *New York Times* titula «Els catalans, eufòrics però temerosos, es preparen per a la votació d'independència» i a Itàlia, la *Repubblica* mostra a portada la fotografia d'un tractor durant la marxa d'agricultors a favor de la independència i titula «Catalunya, els tractors en defensa de les urnes». =

2 d'octubre del 2017

Tema del dia

DILLUNS
2 D'OCTUBRE DEL 2017

el Periòdic 9

Pàgines 2 a 25 >>>

va haver 33 agents ferits: 19 de la Policia Nacional i 14 de la Guàrdia Civil.

EL TERROR DELS 'PIOLINS' // El Govern de Mariano Rajoy no va facilitar oficialment el nombre exacte dels agents antiavalots que ha mobilitzat a Catalunya. La presència d'aquests agents -més de 4.000- s'havia convertit per als independentistes en una ombra intimidant, més encara quan van circular vídeos que els acompanyaven entre crits d'*'a por ellos'*, que va confirmar ahir els pitjors pronòstics. Hivava haver mofa a les xarxes socials perquè s'allotjaven en un creuer decorat amb el personatge de Piolín. Però al desembarcar, els agents van deixar clar que es cobriarien totes les gràcies. En total, van clausurar violentament 92 dels col·legis electorals de l'1-O. Segons els Mossos d'Esquadra, la policia catalana va tancar gairebé 200 centres, sense que es coneguin incidents greus relacionats amb aquestes actuacions.

A l'institut Pau Claris l'esperpèntica intervenció dels agents de la Policia Nacional va donar lloc fins i tot a escenes en què es va llançar dones per les escales. I es van repartir estir-

Agredit per la policia un periodista d'EL PERIÒDIC

►► El periodista de la secció de política d'EL PERIÒDIC Xabi Barrena va ser agredit ahir per la Policia Nacional quan cobria la jornada del referèndum de l'1-O a l'escola Ramon Llull de Barcelona. El redactor, que estava gravant amb el mòbil, va rebre un cop de porra al cap per part dels agents quan aquests tractaven de desallotjar el recinte per impedir la votació. També li van clavar una puntada de peu perquè s'aixequés després de caure a terra.

►► Diverses persones es van interessar per Barrena i li van entregar una bossa de gel, cosa que va permetre que li baixés la inflamació del cap provocada pel cop dels agents. El periodista va ser atès per un metge i va agrair la solidaritat de les persones que li van prestar ajuda.

rades de cabells i puntades de peu a persones que estaven ajagudes pacíficament. Una dona, Marta Torrejillas, va denunciar que li havien trencat «tots els dits» de la mà.

«EM POSARÉ A PLORAR SI HO EXPLICO» // Al col·legi Ramon Llull agents d'aquest mateix cos policial van ferir un periodista, picant-li per l'esquena amb una porra al cap, i expulsant del recinte un altre redactor -tots dos d'aquest diari- que duia un braçal del Col·legi de Periodistes. A l'escola Pia Sant Antoni, després de destruir la porta i marxar-ne amb les urnes, a una dona amb els ulls envormentats li llava la veu per descriure tot el que sentia. «Em posaré a plorar si ho explico», deia amb un fil de veu. Durant la maniobra de retirada d'aquesta actuació, alguns ciutadans van llançar cons contra els agents.

A Sant Iscle de Vallalta (Maresme), mentrestant, la Guàrdia Civil va trencar un cordó de veïns xocant contra ells en enquesta. No va ser la intervenció més violenta; però sí la més il·lustrativa, la que defineix milers de policies carregant contra els ciutadans. ■

PROJECTILS POLÈMICS

►► Càrrega policial amb pilotes de goma a l'escola Ramon Llull, ahir al matí.

Tornen les boles de goma

Els antiavalots utilitzen aquesta munició, prohibida a Catalunya el 2014, per dispersar els congregats en els col·legis electorals ■ Un home resulta ferit en un ull

J. G. ALBALAT
BARCELONA

Les pilotes de goma han tornat a Catalunya anys després de la seva prohibició. Els Mossos d'Esquadra van deixar d'utilitzar aquesta munició l'abril del 2014, després que resultessin ferides una desena de persones i que es comprovés que aquests projectils podien causar ferides importants, especialment

quan impacten en una zona sensible del cos com és l'ull. Però ahir la Policia Nacional va tornar a utilitzar-les per dispersar als ciutadans congregats a la porta dels col·legis electorals designats per celebrar el referèndum.

Un home va resultar ferit a l'ull en una d'aquestes accions dels antiavalots. Li va impactar una pilota de goma mentre era al carrer de Sardanya, entre Gran Via i Diputació, i in-

tenava allunyar-se del tumult ocasionat arran de la intervenció policial a les portes de l'escola Ramon Llull. Els antiavalots van actuar i van disparar projectils quan, després de requisar les urnes del centre educatiu, es disposaven a emportar-se-les i van quedar atrapat entre els manifestants. Eren les 10.30 hores del matí. Enmig d'una gran tensió, els agents van disparar les seves escopetes de pilotes de

goma, en trajectòries bombades, per mantenir una línia de seguretat i poder obrir el pas a les furgonetes. Una d'elles va impactar en un home que va ser traslladat a l'Hospital de Sant Pau. Al centre sanitari va ser operat.

La Policia Nacional no sols va utilitzar pilotes de goma en aquesta zona, sinó, segons sembla, en altres llocs de la capital catalana, com demostren els projectils recollits de ter-

ra per alguns ciutadans. Sempre en accions de la Policia Nacional adreçades a dispersar els ciutadans que intentaven votar o que protegien l'accés als col·legis electorals, les urnes i les paperetes. I no a Barcelona, sinó també en altres poblacions, com Sabadell. En aquesta última població el tret d'aquests projectils es va efectuar als voltants del col·legi Nostra Llar.

Les pilotes de goma estan prohibida a Catalunya des de l'abril del 2014, després de provocar una desena de ferits greus, especialment mutilacions oculars. Aquesta mesura sols afecta els Mossos, que depenen de la Generalitat, i no la Policia Nacional i la Guàrdia Civil.

La polèmica sobre aquests projectils es va encendre quan Ester Quintana va perdre un ull durant la vaga del 14-N del 2012 per l'impacte d'un projectil policial que, segons ella i el jutge que va investigar el succeís, era una pilota de goma. El ple del Parlament va aprovar el desembre del 2013 prohibir el seu ús a partir del 30 d'abril de l'any següent.

'Cas Quintana'

El cas Quintana va ser significatiu perquè la Conselleria d'Interior va negar durant mesos que aquell dia hagués autoritzat l'ús de les pilotes de goma. Al final, un jutge va aconseguir fer seure al banc dels acusats un mossos i un agent escopeter. L'Audiència de Barcelona els va absoldre. La sentència deixa clar que els Mossos van deixar bòrnia Quintana, que va ser indemnitzada per la Generalitat, però, segons el tribunal, «resulta impossible determinar» quin agent va disparar ni quina munició es va usar, si una pilota de goma o una bala viscoelàstica (foam). ■

L'1-O ▶ Ofensiva judicial

Pàgines 2 a 25 >>>

Set jutjats investiguen els Mossos per desobediència

◀ Friccions entre agents de la policia catalana i d'altres cossos de l'Estat

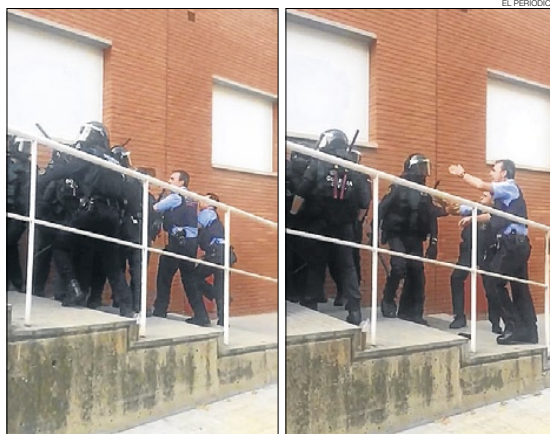
J. G. ALBALAT / GUILLEM SÀNCHEZ
BARCELONA

Set jutjats de Catalunya van obrir ahir una investigació contra els Mossos d'Esquadra per un presumpte delictes de desobediència al no haver impedit la celebració del referèndum unilateral en les seves demarcacions. Alguns d'aquests processos van ser incoats a partir de denúncies de particulars. La decisió la van prendre de manera independent jutjats de Barcelona, el Vendrell, la Seu d'Urgell, Lleida, Cerdanyola del Vallès, Santa Coloma de Gramenet i el Prat. Almenys dos jutges van re-

querir informació als comandaments de la policia autonòmica.

La resolució del jutjat de Lleida recorda que el 27 de setembre, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) va ordenar a la policia autonòmica, la Guàrdia Civil i la Policia Nacional impedir la utilització dels locals o edificis públics per a la consulta, així com requisar el material relacionat amb les votacions, tant paperetes com urnes.

El jutge detalla que «és un fet notori» que a Lleida s'estaven produint actes encaminats a la celebració del referèndum als centres designats com a col·legis electorals. Sosté que els Mossos podrien haver comès desobediència al no complir amb la resolució del TSJC. «És notori que s'estan portant a terme els actes prohibits per aquella resolució i els seus destinataris no estan complint aquell mandat concret», con-

▶ Agents de la Guàrdia Civil aparten i peguen a dos mossos a Sant Joan de Vilatorrada.

clou l'acte judicial.

Així mateix, els cinc principals sindicats de la Policia Nacional van emetre un comunicat conjunt per denunciar l'«escandalós» comportament dels Mossos d'Esquadra i anunciar que emprenderan accions legals «per exigir l'assumpció de responsabilitats penals» del seu màxim responsable, el major Josep Lluís Traperó, i dels agents que hagin «dificultat tant la seva feina com la de la

Guàrdia Civil. Al seu entendre, la policia autonòmica va actuar «amb clàssica falta de compromís amb les ordres judicials».

Contràriament, els Mossos d'Esquadra van defensar ahir, a través de Twitter, que ells van actuar complint «les ordres rebudes amb els principis que inspiren» la seva «noble professió».

L'actuació de la Guàrdia Civil i el Cos Nacional de Policia a Catalunya

durant la jornada d'ahir va acabar enfrontant diferents escenaris aquests agents amb els Mossos. Alguns vídeos difosos per les xarxes socials van mostrar tres d'aquestes situacions de tensió entre cossos de seguretat. El més greu va tenir lloc a Sant Joan de Vilatorrada. En la seqüència s'apreciava com els antiavalots de la Guàrdia Civil apartaven, fins i tot amb algun cop de porra, dos mossos que els barraven el pas perquè no carregessin contra les persones concentrades davant del col·legi electoral. Es van veure també altres imatges d'enfronta-

ments verbals.

DENÚNCIES PER VIOLÈNCIA POLICIAL // Per un altre costat, una cinquantena de ciutadans van presentar ahir denúncies en òrgans judicials i davant els Mossos per les lesions patides per l'actuació de Policia Nacional i Guàrdia Civil. També la Generalitat va presentar una denúncia davant un jutjat de Barcelona per les càrregues dels dos cossos a tot el territori. ■

ACONSEGUEIX UNA TARGETA REGAL

Regala la millor tecnologia!

50.-

Segueix-nos a: Descarrega't la nostra APP mediamarkt.es

MediaMarkt

Subscriu-t'hi per 50 € i et donem el mateix import en una targeta regal MediaMarkt

- ✓ Subscripció trimestral de dissabtes i diumenges edició impresa i digital.
- ✓ Targeta del Club del Subscriptor El Periódico - TR3SC amb més de 1.000 propostes en oci i cultura.
- ✓ Targeta regal MediaMarkt amb 50 € per gastar quan vulguis i sense import mínim de compra.

DONA'T D'ALTA A:

subscriptions.elperiodico.cat

el Periódico

II.III El Punt Avui

Portades

30 de setembre del 2017

Tot a punt

INICI • El govern presenta les urnes i garanteix el vot, mentre comença l'ocupació d'escoles

PRESSIONS • Amenaces sense cap aval legal contra els presidents i els membres de meses electorals

Nacional

La Moncloa vaticina per a Puigdemont un futur penal

L'executiu espanyol descarta el president com a interlocutor vàlid després de l'1-O

Milers de persones al tancament de campanya

L'acte de Montjuïc es converteix en un clam en defensa de la democràcia i d'anar a votar

VOLVIURE EN
#CATALUNYALLIBERTAT

Tot a punt per al referend

PREVISIÓ El govern garanteix que passi el que passi tothom podrà votar demà, i evita avançar les decisions de l'endemà **MISSATGE** Romeva defensa que l'1-O ara és "una qüestió de democràcia i no d'independència"

Anna Ballbona
BARCELONA

Després de dues setmanes de campanya pel referèndum anòmales, arran de l'agressiva ofensiva policial de l'Estat espanyol contra l'1-O i les institucions catalanes, ahir el govern català va voler donar un missatge clar: tot està a punt perquè els catalans puguin votar demà sobre si volen una Catalunya independent o prefereixen que continuï dins d'Espanya. Va ser en una compareixença molt estudiada davant de mitjans catalans, espanyols i internacionals (amb més de 300 periodistes acreditats), al Centre Internacional de Premsa habilitat a Mediapro: en català, castellà i anglès, el portaveu del govern, Jordi Turull, el vicepresident Oriol Junqueras i el conseller d'Exteriors Raül Romeva van garantir que "tothom que ho vulgui podrà votar" i van fer una crida a evitar "caure en provocacions". La compareixença guardava, per al final, i a pocs minuts de l'inici de la roda de premsa del Consell de Ministres de La Moncloa, un cop d'efecte: mostrar per primer cop com seran les urnes de l'1-O. En una entrevista en un diari alemany, el president de la Generalitat, Carles Puigdemont, va reblar el missatge: "Tenim moltes més urnes que les que necessitem."

Demà estan cridades a votar 5.343.358 persones (el cens és lleugerament inferior a altres cites elec-

torals perquè no inclou el cens estatal de votants que viuen a l'estranger). Arreu del país està previst que obrin 2.315 col·legis electorals (a les últimes eleccions, les estatals de l'any passat, havien estat 2.706), amb 6.249 meses, 1.984 menys que en les últimes estatals. A la ciutat de Barcelona es preveu que obrin 207 col·legis electorals; a les comarques centrals, 287; a la demarcació de Tarragona, 218; a Terres de l'Ebre, 99; a Girona, 384; i al Pirineu-Aran, 93.

Per garantir que tot "funcioni amb normalitat", hi haurà 7.235 coordinadors locals, entre responsables de l'administració i part dels 50.000 voluntaris inscrits en la crida que va fer la Generalitat. Igualment, però, Turull va convidar els voluntaris a acudir als seus col·legis i oferir-se a col·laborar als responsables dels col·legis. Ara ja és evident que la mobilització ciutadana serà clau per aconseguir que tots els col·legis puguin obrir, malgrat l'assetjament policial i les ordres del TSJC perquè no ho facin. Ahir a la tarda, la ciutadania autoorganitzada va començar a ocupar molts centres educatius que faran de col·legi electoral i van fer-hi activitats lúdiques per salvaguardar-los del precintament.

Una de les qüestions que el govern prefereix no revelar és la identitat de les persones que faran les funcions de la Sindicatura Electoral. Ells seran els

Romeva, Junqueras i Turull, amb una de les urnes que s'utilitzarà l'1-O. ■ ALBERT GEA / REUTERS

Les frases

“Encara que intentin assaltar, precintat o tancar els col·legis, la ciutadania igualment podrà votar”

Oriol Junqueras
VICEPRESIDENT DE LA GENERALITAT

que certificaran els resultats de demà, després que els membres de la Sindicatura fossin rellevats per protegir-los de les multes que els havia imposat el Tribunal Constitucional. No són les úniques incògnites que planen sobre l'1-

“Estem en una situació amb dos projectes confrontats: o la democràcia o la resposta repressiva”

Raül Romeva
CONSELLER D'EXTERIORS

O. Caldrà veure fins a quin punt l'actuació dels diferents cossos policials impedeix l'exercici del dret a vot i colpeja la participació. En qualsevol cas, el vicepresident Junqueras va refermar que per "cada problema, tenen una solu-

ció", i va donar a entendre que si hi ha un col·legi que tanca tenen un pla B per obrir-ne un altre. Davant tots aquests obstacles, a l'espera de veure els resultats i com es desenvolupa la jornada, ahir Junqueras, Turull i Romeva van evitar pronunciar-se explícitament sobre les decisions del dia 2 d'octubre. La llei del referèndum estableix que si guanya el sí, al cap de dos dies de proclamar-se els resultats definitius, el Parlament declararà de manera formal la independència. "Actuarem amb el màxim de responsabilitat i respecte al

mandat democràtic de la ciutadania", va apuntar Junqueras, que, sense anar més enllà, hi va afegir que "els resultats tindran la validesa que els pertoca". També significativament, el conseller Romeva, encarregat de donar el missatge a l'exterior, va advertir que després de l'1-O caldran "negociacions", a partir del que hagin decidit els catalans, i va reiterar la disposició al diàleg del govern. "Això ja no és una qüestió sobre la independència, sinó sobre democràcia; el referèndum no és il·legal ni és un crim", va concloure. ■

**L'APUNT
Excepcional**

Anna Serrano

"Gaudeixin d'un cap de setmana tranquil." Era la recomanació del portaveu del govern espanyol, Iñigo Méndez de Vigo, en acabar la roda de premsa del Consell de Ministres. Una compareixença dedicada íntegrament al referèndum de demà, que el PP, però, no recomenja. I això que ha destinat esforços ingents a intentar aturar-lo. Recerca d'urnes i paperetes, tancament de

webs, detencions, advertiments... A un dia d'anar a votar ja es pot dir clarament que l'estratègia del govern del PP ha fracassat. I ho ha fet perquè en el càlcul no ha tingut en compte el que és, ha estat i serà el factor protagonista del procés: la gent. Des d'ahir protegint col·legis electorals i demà la votació. Més que tranquil, un cap de setmana excepcional.

rèndum

**Les dades
del referèndum**

1-0	20-J	27-S	9-N
Cens			
5.343.358	5.519.776	5.510.798	5.400.000*
Col·legis electorals			
2.315	2.706	2.681	1.317
Meses			
6.249	8.233	8.181	6.695

*Aproximadament. No hi havia cap cens preestablert, i també podien votar entre els 16 i 18 anys

Uns agents dels Mossos d'Esquadra van intentar ahir tancar una escola de Barcelona ■ AFP

El major Trapero ordena als Mossos que evitin l'ús de la força durant l'1-0

■ Els agents comencen el dispositiu per impedir l'obertura dels col·legis electorals ■ Han d'identificar els responsables i requisar el material electoral

Lluís Martínez
BARCELONA

El major Josep Lluís Trapero va comunicar ahir als Mossos d'Esquadra que, per donar compliment a l'ordre rebuda del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) d'impedir l'obertura dels col·legis electorals, no es faci ús de la força en cas de "desobediència passiva". La instrucció és clara i únicament es podria desobeir si hi ha "agressions a tercers o a la pròpia policia". Una decisió que, en qualsevol cas, els agents hauran de meditar abans per evitar "generar un mal major" però sempre s'haurà de portar a terme sobre un eventual agressor i mai de manera generalitzada.

Sota aquests principis d'actuació, diferents grups d'efectius uniformats van començar a la tarda el desplegament que va servir per aixecar les primeres actes i verificar

El TSJC no afluixa

El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) va fer públic dijous una resolució judicial que activava totes les forces policials contra la jornada electoral. Un dispositiu que pretén reprimir i avortar el referèndum. En aquest sentit, ahir va tenir lloc una altra reunió de coordinació pre-

sidida pel coronel Diego Pérez de los Cobos i a la qual van assistir responsables del dispositiu dels tres cossos policials. A part de plantejar-se els diferents escenaris de l'1-0, es van distribuir les funcions per a cadascun i es van establir els criteris en cas d'actuació conjunta.

que a les escoles no s'hi estava fent res relacionat amb el referèndum. Malgrat tot, advertien a les persones que es trobaven a dins que diumenge, abans de les sis del matí, haurien de marxar. De fet, les directrius donades apunten que abans d'aquesta hora, una dotació dels Mossos s'haurà de personar a tots els centres de votació situats en edificis i locals públics, i si està obert i amb activitat, identificar els responsables que hi hagi a dins, interve-

nir-hi el material electoral i procedir a desallotjar l'espai per tancar-lo definitivament.

Trapero va reunir ahir a Sabadell els comandaments dels cosos per posar en comú l'operatiu policial per aquest cap de setmana. En la trobada es va posar de relleu que es donarà compliment a les ordres judicials, tot i tenir en compte els criteris de "congruència, oportunitat i proporcionalitat" per contribuir "al manteniment de la pau social i la

convivència". En cas que hi hagi persones concentrades a l'interior o a l'exterior del punt de votació que impedeixin l'accés de la dotació policial, es comunicarà a la sala de comandament, que és qui haurà de decidir si activa més efectius de seguretat ciutadana o de mediació.

Per manifestar el desacord amb la decisió del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, la Generalitat ha recorregut l'ordre i ahir va presentar un recurs de reforma a la interlocutòria, en què se subratlla que les instruccions projecten "efectes restrictius sobre una àmplia gamma de drets fonamentals" que no tenen "fonament legal" perquè obeeixen al tancament "massiu" de locals públics amb "la finalitat política" d'impedir un referèndum. L'escrit, a més, denuncia que les mesures cautelars adoptades són "desproporcionades". ■

El TSJC, també contra el recompte

La rotunditat amb la qual el govern sosté que es podrà votar fa pensar a molts que un dels plans alternatius podria ser el vot telemàtic. També ho creu el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC), que ahir va ordenar al Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació (CTTI) la desactivació de 29 aplicacions dels sistemes de la Generalitat susceptibles de ser utilitzades amb aquesta finalitat. La magistrada Mercedes Armas va prendre la decisió després

que la Guàrdia Civil, que ahir es va personar al CTTI per entregar una notificació, l'informés que la Generalitat disposaria d'una aplicació "coneguda com a Evot per comptabilitzar els vots en els col·legis electorals que també podria ser usada per al vot telemàtic". El TSJC també va requerir al CTTI que l'ajudi en la "detecció de punts de votació electrònica" i a Google que elimini i de la seva botiga l'aplicació "On Votar 1-Oct". Google la va retirar poc després del mercat estatal.

1 d'octubre del 2017

16 Nacional

EL PUNT AVUI
DIUMENGE, 1 D'OCTUBRE DEL 2017

VOL VIURE EN
#CATALUNYALLIBERTAT

Albiol dona per fet que es votarà però hi treu tot valor legal

El president del PP qualifica la jornada d'avui de "pícnic" en un acte massiu a Badalona. Insta el PSC i Cs a sumar tots tres en unes autonòmiques per frenar els independentistes

Sara Muñoz
BADALONA

De la rotunditat del "no es votarà" expressat durant tota la campanya, el president del PP català, Xavier García Albiol, va passar ahir a donar per fet que, avui, molts catalans acudirán a les urnes "perquè aquest país dona llibertat per organitzar el que vulguis". Això sí, va treure rellevància a una jornada que va qualificar de "pícnic" atès que "ni té legitimitat, ni cens, ni urnes decentes".

En un acte al teatre Blas Infante de Badalona, en què molts veïns es van haver de quedar al carrer, Albiol va lamentar que "alguns vulguin trencar la convivència i ens obliguin a elegir". Els assistents, molts integrants d'aquella generació que els anys 50 i 60 van emigrar a Catalunya, victorejaven l'excaldebadaloní, mentre aquest es comprometia a treballar "des del govern central per-

La frase

"El que passarà els propers dies ens farà sentir orgullosos del govern d'Espanya i del seu president"

Xavier García Albiol
PRESIDENT DEL PP

què no se'ensenyi a les escoles a odiar Espanya".

En aquest sentit, i en unes hores en què moltes escoles del país estan ocupades per famílies senceres per evitar que els centres es clausurin abans de la votació, Albiol va advertir alguns directors i professors que "dediquen els seus esforços a fer que els escolars creixin amb sensació de rebuig" i va garantir que "no permetrem que es manipuli la realitat de la història de Catalunya". Això sí, "quan governem la Generalitat".

El líder dels populars, tornant a referir-se al futur, va vaticinar l'escenari prò-

xim d'unes eleccions autonòmiques "excepcionals" i va instar Cs i el PSC a assegurar-se amb el PP per constituir un bloc comú en contraposició al del sí, i donar "una resposta exitosa per posar punt i final a l'etapa més negra de la història". Entre els camins a negociar, no descarta concórrer plegats als comicis. Albiol es va mostrar ahir afalagador amb aquestes dues forces, a les quals va agrair "la lleialtat al govern d'Espanya". En va excloure, però, la secció local del PSC "per donar l'alcaldia de Badalona a la CUP".

Finalment, va reiterar el seu suport a les accions encapçalades per Mariano Rajoy contra el referèndum, va garantir que "el que succeirà els propers dies ens farà sentir orgullosos del govern d'Espanya i del seu president" i va demanar a la ministra Dolors Montserrat, present a la sala, que insti Rajoy a "no aflluixar". ■

García Albiol, ahir, al teatre Blas Infante, on hi va haver un bany de masses ■ JUANMA RAMOS

Cs denuncia Ponsatí davant la fiscalia de menors

La líder de Ciutadans (Cs) a Catalunya, Inés Arrimadas, va denunciar ahir davant la fiscalia de menors la consellera d'Ensenyament, Clara Ponsatí, per l'ocupació de centres educatius pel referèndum d'avui. Arrimadas considera que "s'estan utilitzant els nens i nenes amb intencionalitat política greu i en

el marc de la confrontació ideològica" i assenyala Ponsatí com la "principal responsable" de les acampades de famílies en diverses escoles de Catalunya per evitar que es precintin els locals de cara al referèndum. Arrimadas també va lamentar que la participació de les famílies en aquestes activitats als cen-

tres d'ensenyament "permet a més identificar la seva ideologia", un fet que la cap de l'oposició al Parlament va qualificar de "gravíssim". A les portes de la Ciutat de la Justícia, Arrimadas hi va afegir que encara és més "reprovable l'ús dels menors en un context que els pugui exposar al perill físic".

Manifestants trencant la pancarta amb el lema "Més democràcia" a la plaça Sant Jaume ■ SUSANA VERA / REUTERS

Els del no fan campanya amb dues manifestacions el dia de reflexió

Jordi Panyella
BARCELONA

"No está lloviendo, es el Señor que está llorando." Sota la pluja, aquest és un dels eslògans que ahir a la tarda es van sentir en la manifestació que va recórrer la Via Laietana, des de plaça Urquinaona fins a plaça Sant Jaume, una de

les dues que els partidaris de la unitat d'Espanya van organitzar a Barcelona coincidint amb el dia de reflexió. A l'acte de la tarda hi van acudir unes 6.000 persones, segons càlculs d'aquest diari, que a les sis de la tarda omplien la Via Laietana des del davant de la prefectura superior de policia fins a la plaça Ur-

quinaona, mentre que a la concentració del matí, a plaça Sant Jaume, s'hi van trobar unes 350 persones, segons la Guàrdia Urbana.

A la marxa de la tarda, on reiteradament es va demanar l'empresonament de Carles Puigdemont, s'hi van sentir els eslògans que aquests dies s'han escoltat en altres punts de

l'Estat en contra del procés, com els càntics de "A por ellos" amb què es van acomiadar els guàrdia civils de diverses casernes quan marxaven cap a Catalunya. A la fi de l'acte uns manifestants van trencar parcialment la pancarta que penjà de l'Ajuntament amb el lema "Més democràcia". ■

2 d'octubre del 2017

EL PUNT AVUI
DILLUNS, 2 D'OCTUBRE DEL 2017

Nacional 17

Les imatges de l'1-O

SANTA PERPÈTUA DE MOGODA. Cues de votants a l'escola Tabor ■ M. SARDÀ

LLEIDA. Els mossos arriben a l'alberg Sant Anastasi ■ EL PUNT AVUI

SANT ANDREU DE LLAVANERES. Protegint la porta a l'escola Labandària ■ EL PUNT AVUI

VOLVIURE EN
#CATALUNYALLIBERTAT

L'Estat espanyol restableix les pilotes de goma a Catalunya

■ Un home ferit de gravetat en un ull per una càrrega a Barcelona i una desena de ferits ■ El Parlament va prohibir l'ús de pilotes en un acord aprovat per unanimitat

Jordi Panyella
BARCELONA

Les dotacions d'antidisturbis que el Ministeri de l'Interior ha enviat a Catalunya per reprimir els votants que ahir van participar en el referèndum ho han fet armades amb les escopetes que llancen pilotes de goma i ahir les van fer servir, a discreció i indiscriminadament, tot i que l'ús d'aquesta munició va ser prohibida a Catalunya pel Parlament en un acord unànime de plenari. El resultat de les càrregues policials amb aquesta munició va ser d'un ferit molt greu, amb impacte a l'ull dret, i almenys deu ferits més de diversa consideració.

L'home que va resultar ferit a l'ull es trobava davant el número 230 del carrer Sardenya de Barcelona quan va rebre l'impacte del projectil en el seu ull dret. La càrrega policial que va acabar amb aquest ferit es va produir poc des-

La data

01.05.14

Des del maig de fa tres anys l'ús de pilotes de goma està prohibit a Catalunya.

prés de l'entrada a l'escola Ramon Llull. La gent concentrada al lloc va organitzar barreres humanes al mig del carrer que van ser dissoltes amb extrema violència pels agents, primer a cops de porra i després disparant les pilotes de goma.

L'home ferit es trobava en un costat del carrer, a la vorera, a tocar d'una porteria, sense mostrar una actitud violenta, tot i això, va ser blanc dels trets policials disparats a molt curt distància. L'home va ser atès allí mateix per una unitat del servei d'emergències mèdiques que el va traslladar a l'hospital de Sant Pau, on ahir va ser in-

tervingut. Al mateix lloc dels fets, altres manifestants van ensenyar el resultat de l'impacte de les pilotes de goma, amb morats de diversa consideració en el seu cos.

Un vídeo difós ahir per La Directa ofereix el moment de l'atac. La policia recula en direcció a la Gran Via i sense que cap dels concentrats a la zona els ataquin un agent dispara un tret i tot seguit el vídeo mostra la imatge de l'home ferit a terra amb les mans a la cara i se sent una veu que demana "el 112".

En un altre vídeo s'aprecia com els ciutadans que hi ha davant la policia alceen les mans, en senyal de pau, o aplaudeixen directament els agents, però en cap cas s'hi aprecia que aquests es trobin en una situació de risc per la seva integritat física.

Sobre l'actuació de la Policia Nacional en aquest punt de Barcelona, els Mossos van obrir ahir mateix diligències d'investi-

La policia amb armes per projectils de cautxú i pilotes de goma ■ ORIOL DURAN

ció interrogant testimonis presencials de l'agressió que va acabar amb l'home ferit a l'ull. Un d'aquests testimonis, amb qui també hi va parlar aquest diari, va assegurar que el llançament de la pilota es va produir amb l'escopeta en posició horitzontal, apuntant l'objectiu i no disparant cap a terra, tal com assenyala la normativa.

La prohibició d'ús de les

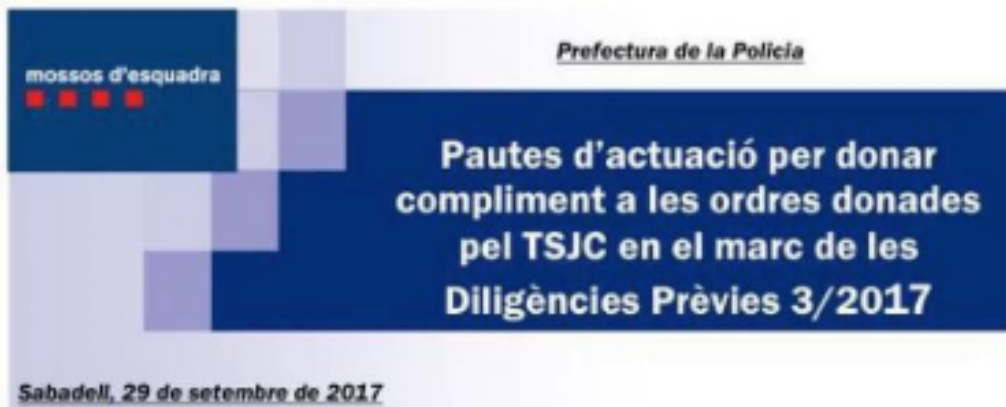
pilotes de goma a Catalunya es va acordar després d'un llarg debat parlamentari arran del cas d'Esther Quintana, a qui un Mossos d'Esquadra va rebentar un ull en una càrrega policial amb motiu de la vaga general del novembre del 2012. La cambra de representació catalana va crear una comissió específica que va investigar el cas i va posar damunt la taula la necessitat de revisar l'ar-

mament utilitzat per la policia catalana en operatius d'ordre públic. La prohibició va entrar en vigor l'1 de maig del 2014.

Al marge de les pilotes de goma, la policia espanyola va fer servir ahir gasos lacrimògens, almenys a la població d'Aiguaviva. La policia no va fer servir un gran camió armat amb una mànega que llança aigua que també ha traslladat a Catalunya. ■

III. Instrucció del Major Trapero

mossos d'esquadra
■ ■ ■ ■

mossos d'esquadra

Per donar compliment a la interlocutòria de data 27 de setembre de 2017 dictada per la Sala Civil i Penal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en el marc de les Diligències Prèvies 3/2017, es donen les següents instruccions a seguir des de les 14:00 hores del dia 29 de setembre de 2017 fins les 21:00 hores del dia 1 d'octubre.

Principis generals d'actuació.-

En tots els casos, les actuacions que s'hagin de dur a terme en el marc d'aquestes pautes, es regiran pels principis bàsics d'actuació, especialment els de **congruència, oportunitat i proporcionalitat**, i hauran d'imperar també la **contenció i la mediació**, de cara a contribuir a facilitar el **manteniment de la pau social i la convivència**.

L'ús de la força, davant conductes de desobediència passiva, no podrà anar més enllà de l'acompanyament de persones fins a l'exterior del centre o per permetre obrir un passadís que deixi accedir la policia per tal de fer les comprovacions i les accions ordenades en la interlocutòria judicial. En cap cas es farà servir la defensa policial, extensible, o altres elements de naturalesa similar per dur a terme aquestes accions.

Aquesta premissa només podrà decaure en cas d'agressions a tercers o a la pròpia policia que obliguin aquesta a repel·lir-les, dirigint la seva acció en tot cas únicament sobre les persones que estiguin provocant les esmentades agressions, i mai de manera generalitzada.

En tots els casos, abans d'adoptar cap resolució que comporti l'ús de la força, s'haurà de tenir en compte quines poden ser les conseqüències d'una possible intervenció policial, evitant generar un mal major que el que es tracta d'evitar, i especialment quan entre les persones concentrades hi hagi presència de menors, persones grans o d'altres col·lectius vulnerables.

Pautes d'actuació prèvies a la data prevista d'obertura dels centres.-

De manera prèvia a l'obertura dels centres de votació, la interlocutòria ordena que "s'impedeixi la utilització de locals o edificis públics – o d'aquells en què es presti qualsevol tipus de servei públic- per a la preparació de la celebració del referèndum, sense que això suposi interferir en el normal funcionament dels esmentats locals"

Per aquest motiu, fins les 06:00 hores del dia 1 d'octubre, s'hauran de dur a terme, amb caràcter genèric, les següents accions:

- Presentació d'una dotació uniformada en els centres previstos de votació que estiguin ubicats en un edifici o local públic, o que sense ser-ho, s'hi presti qualsevol tipus de servei públic.
- Comprovació de si està obert, i en aquest cas si en el seu interior s'està duent a terme alguna activitat relacionada amb la preparació de la celebració del referèndum.

mossos d'esquadra

- En cas afirmatiu, procedirà a identificar la persona o persones responsables que estiguin duent a terme aquesta activitat, fent-les constar a l'acta pro-forma que s'adjunta al present document.
- Si hi hagués material que estigués directament relacionat amb la preparació del referèndum (paperetes, llistes de cens, urnes...), ja fos en l'interior del local, o en disposició de ser introduït en aquest, es procedirà a la seva intervenció fent-lo constar en l'esmentada acta.
- Efectuades aquestes accions, es procedirà a comunicar a les persones que es trobin a l'interior del local que l'han de desallotjar abans de les 6:00 hores del dia 1 d'octubre, tret d'aquelles persones que estiguin prestant algun tipus de servei públic.
- Si el local quedés desallotjat en aquell moment, un cop buit i, en el seu cas, intervinguts els materials abans esmentats, i sempre i quan aquesta part de l'edifici no tingui cap activitat de servei públic en funcionament durant el cap de setmana, es procedirà al seu tancament. En cas que l'activitat del local no permetés aquest tancament, s'advertirà a les persones identificades que no està permesa en aquell espai cap tipus d'activitat de preparació o d'execució del referèndum suspès pel Tribunal Constitucional. Aquest advertiment també constarà en l'acta que a tal efecte s'aixequi per la dotació policial actuant.
- En cas que hi hagi un nombre de persones concentrades a l'exterior o a l'interior del local que impedeixin l'accés de la dotació policial, o no permetin que aquesta pugui dur a terme les accions de comprovació/identificació, ho comunicaran a la seva Sala Regional de Comandament (SRC), amb expressió del nombre de persones, actitud, composició del grup, i amb especial referència sobre la presència de menors, persones grans i altres col·lectius vulnerables, i ho faran constar a l'acta que a tal efecte instrueixin.
- La SRC ho comunicarà al seu CECOR regional, que en atenció al nombre de persones presents al lloc, estat de la situació, presència o no de persones responsables amb qui es pugui dialogar..., activarà més recursos de seguretat ciutadana, mediació, i en el seu cas, peticionarà la col·laboració de la policia local del municipi en qüestió. La SRC donarà també instruccions a la dotació policial sobre si ha de romandre a la zona o pot adreçar-se a algun altre centre a fi d'efectuar les comprovacions esmentades en els punts anteriors.
- En cas que els recursos no fossin suficients, el CECOR regional ho comunicarà al CECOR central per tal que aquest valori l'activació d'altres recursos de suport, ja siguin propis d'ordre públic, ja siguin dels contemplats a la interlocutòria judicial.

Arribat el dia 1 d'octubre, la interlocutòria ordena que "s'impedeixi l'obertura de locals o edificis públics – o d'aquells en què es presti qualsevol tipus de servei públic- per a la celebració del referèndum, procedint, en el seu cas, al tancament de tots aquells que haguessin arribat a obrir-se, veïllant perquè no es vegi afectada la resta de dependències de l'edifici o local on s'hagin de seguir prestant els serveis que li siguin propis".

Per aquest motiu, a partir del moment previst per a l'obertura dels centres en la jornada del dia 1 d'octubre, en els centres als quals fa referència la interlocutòria, s'hauran de dur a terme, amb caràcter genèric, les següents accions:

mossos d'esquadra

- La dotació uniformada comissionada al lloc es posicionarà a l'accés del local per impedir la seva obertura.
- En cas que a l'arribada de la dotació, ja hi hagi persones en l'interior del local, caldrà comprovar si en el seu interior s'està duent a terme alguna activitat relacionada amb la preparació de la celebració del referèndum.
- En cas afirmatiu, procedirà a la identificació de les persones que estiguin duent a terme aquesta activitat, fent-les constar a l'acta pro-forma que s'adjunta al present document.
- Si hi hagués material que estigués directament relacionat amb la preparació del referèndum (paperetes, llistes de cens, urnes...), incloent en aquest cas els ordinadors que constitueixin l'objecte o instrument dels delictes que s'investiguin, ja fos en l'interior del local, o en disposició de ser introduïts en aquest, es procedirà a la seva intervenció fent-lo constar en l'esmentada acta.
- Efectuades aquestes accions, es procedirà a comunicar a les persones que es trobin a l'interior del local que l'han de desallotjar, tret d'aquelles persones que estiguin prestant algun tipus de servei públic.
- Un cop desallotjat el local i, en el seu cas, intervinguts els materials abans esmentats, i sempre i quan aquesta part de l'edifici no tingui cap activitat de servei públic en funcionament durant el diumenge, es procedirà al seu tancament. En cas que l'activitat del local no permetés l'esmentat tancament, s'advertirà a les persones que allà s'hi trobin que no està permesa en aquell espai cap tipus d'activitat de preparació o d'execució del referèndum suspès pel Tribunal Constitucional. Aquest advertiment també constarà en l'acta que a tal efecte s'aixequi per la dotació actuant.
- En cas que hi hagi un nombre de persones concentrades a l'exterior o a l'interior del local que impedeixin l'accés de la dotació policial, o no permetin que aquesta pugui dur a terme les accions de tancament o impedir l'obertura, ho comunicaran a la seva Sala Regional de Comandament (SRC), amb expressió del nombre de persones, actitud, composició del grup i amb especial referència sobre la presència de menors, persones grans i altres col·lectius vulnerables. Aquestes circumstàncies es faran constar a l'acta que a tal efecte instrueixin mantenint-se a la zona per continuar informant la Sala de l'evolució de la concentració/ocupació de l'espai.
- Aquest mateix criteri imperarà en cas que, preservada la porta a l'inici de la jornada per la dotació policial, pugui arribar el moment en què la presència massiva de persones, desbordi la dotació i es procedeixi a l'obertura del centre per part d'aquestes.
- La SRC ho comunicarà al seu CECOR regional, que en atenció al nombre de persones presents al lloc, estat de la situació, presència o no de persones responsables amb qui es pugui dialogar, etc, activarà més recursos de seguretat ciutadana, mediació, i en el seu cas, peticionarà la col·laboració de la policia local del municipi en qüestió.
- En cas que els recursos no fossin suficients, el CECOR regional ho comunicarà al CECOR central per tal que aquest valori l'activació d'altres recursos de suport, ja siguin propis d'ordre públic, ja siguin dels contemplats a la interlocutòria judicial.

MANIPULACIÓ ALS MITJANS
El referèndum de l'1-0

8

BIBLIOGRAFIA

7. Bibliografia

- APARICI, Roberto; DíEZ, Ángeles; RUBIDO, Sagrario; TUCHO, Fernando. «Medios de Comunicación y manipulación». Madrid: Universidad nacional de Educación a Distancia.
- BECKER, Howard S. «Manual de escritura para científicos sociales: Cómo empezar y terminar una tesis, un libro o un artículo». Buenos Aires, Siglo Veintiuno Editores, 2011, 1ª Edició.
- CABEZAS, Sílvia. «La campanya del referèndum de l'1-O als informatius. Anàlisi del discurs televisiu entorn de la històrica convocatòria». Barcelona; Grup de Periodistes Ramon Barnils, 2018.
- CHOMSKY, NOAM; HERMAN, EDWARD S. "Los Guardianes de la Libertad". Barcelona, Ed. Austral, 2013.
- CHOMSKY, Noam; RAMONET Ignacio (1995). Como nos venden la moto. Información, poder y concentración de medios. Barcelona: Icaria
- COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA. «Codi deontològic». Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya, 2016.
- CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA. ÀREA DE CONTINGUTS. «Tractament informatiu de la jornada de l'1-O» Barcelona: Consell de l'Audiovisual de Catalunya. Àrea de Continguts, 2017.
- ESTRADA ALSINA, Anna; RODRIGO ASINA, Miquel. «Teories de la Comunicació» Barcelona, UOC, 2009.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA. «Referències Bibliogràfiques». Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia, 2010.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE CULTURA. DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA «Citació Bibliogràfica». Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General de Política Lingüística, 2010.
- GÓMEZ MOMPART, Josep Lluís; GUTIÉRREZ LOZANO, Juan Francisco; PALAU SAMPIO, Dolors. «La calidad periodística en España según la percepción de los periodistas». Madrid: Estudios sobre el Mensaje Periodístico, Vol. 21, Núm. especial noviembre 2015.

- LEWIS, Rebecca; MARWICK, Alice. «Media Manipulation ans Disinformation Online». data&Society, 2017.
- LIPPMAN, Walter. «La opinión pública». Madrid: Ed. Lagre, 2003.
- MARTINEZ MUSIÑO, Celso. «Desinformar en la sociedad de la información». Buenos Aires: Primeras Jornadas Virtuales Iberoamericanas de Ciencias de la Información y la Documentación, 2011.
- MATEOS, Concha. «Noticias televisivas genéticamente modificadas» [En línea]. Madrid: Rebelion.org, 8 maig 2008. <<http://www.rebelion.org/noticia.php?id=67100>>
- MAYORAL, Javier. «El uso periodístico de las fuentes en radio y televisión». Madrid: Universidad Camilo José Cela, 2009.
- MCCOMBS, Maxwell. «Estableciendo la agenda. El impacto de los medios en la opinión pública y en el conocimiento». Barcelona: Paidós, 2006.
- REIG, Ramón. «Los dueños del periodismo. Claves de a estructura mediática mundial y de España». Barcelona: Ed. Gedisa, 2011.
- RODRÍGUEZ, Pepe. «11-M Mentira de Estado. Los tres días que acabaron con Aznar». Barcelona: Ediciones B, 2004.
- RODRIGO ALSINA, Miquel. «La Producción de la noticia». Barcelona: Ed. paidós, 1989.
- SAFONT, Joan. «greuges i desgreuges. El debat Catalunya – Espanya a la premsa. Del primer catalanisme a l'actualitat». Barcelona: Ara llibres, 2018.
- SERRANO, Pascual. «Desinformación. Como los medios ocultan el mundo». Barcelona: Ed. Península, 2008.
- SERRANO, Pascual (2010). Traficantes de Información. La historia oculta de los grupos de comunicación españoles. Madrid: FOCA.
- TERMCAT. «Criteris de citació». Barcelona: Termcat.
- TIMSYT, Sylvain. Estrategias de manipulación [En línea] França, 2002 <<http://www.syti.net/ES/Manipulations.html>>

Sant Feliu de Guíxols, el 16 de juny del 2018